

Tematický súhrn

NEKALÉ PODMIENKY

Ochrana spotrebiteľa je základnou požiadavkou práva Únie, ktorá je zakotvená tak v Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), ako aj v Charte základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

Článok 169 ZFEÚ stanovuje, že Únia v snahe podporiť záujmy spotrebiteľov a zabezpečiť vysokú úroveň ich ochrany prispieva k ochrane zdravia, bezpečnosti a hospodárskych záujmov spotrebiteľov, ako aj k podpore ich práva na informácie, osvetu a vytváranie združení na ochranu ich záujmov. Článok 38 Charty zas stanovuje, že politiky Únie zabezpečujú vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa.

Práve s týmto cieľom ochrany záujmov spotrebiteľa Únia vytvorila systém boja proti nekalým podmienkam prostredníctvom smernice 93/13/EHS¹. Táto smernica stanovuje minimálnu harmonizáciu režimu nekalých podmienok stanovením definícií a kritérií na posúdenie nekalej povahy zmluvných podmienok, vymedzením účinkov týchto podmienok a zavedením primeraných a účinných prostriedkov ochrany vo forme opravných prostriedkov, ktoré možno podať buď na súdny orgán, alebo na správny orgán s cieľom zabrániť ďalšiemu používaniu týchto podmienok.

Takto zavedený systém ochrany vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, pričom táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol ovplyvniť ich obsah.

Tento tematický súhrn prináša prehľad hlavných príspevkov Súdneho dvora k judikatúre v tejto oblasti.

¹ Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

OBSAH

I. PÔSOBNOSŤ SMERNICE 93/13	3
1. Pôsobnosť <i>ratione loci</i> : uplatňovanie smernice 93/13 v prípade neexistencie cezhraničného prvku.....	3
2. Pôsobnosť <i>ratione materiae</i> : pojmy „predajca alebo dodávateľ“ a „spotrebiteľ“	3
3. Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13	7
3.1. Zmluvné podmienky odrážajúce záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia	7
3.2. Zmluvné podmienky, ktoré vymedzujú hlavný predmet zmluvy alebo sa týkajú ceny alebo úhrady a služieb alebo tovaru dodaných ako protiplnenie	11
4. Vnútroštátna právna úprava zabezpečujúca vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa.....	15
II. KVALIFIKÁCIA „NEKALEJ PODMIENKY“ V ZMYSLE ČLÁNKU 3 SMERNICE 93/13	17
1. Pojem „nekalá podmienka“	17
2. Pojem podmienka, „ktorá nebola individuálne dohodnutá“	21
3. Pojem „značná nerovnováha“ na úkor spotrebiteľa	22
III. POSÚDENIE NEKALEJ POVAHY ZMLUVNEJ PODMIENKY	24
1. Kritériá posúdenia	24
2. Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti	26
IV. PRÁVOMOCI A POVINNOSTI VNÚTROŠTÁTNEHO SÚDU	32
1. Právomoc vnútroštátneho súdu.....	32
2. Povinnosť preskúmať <i>ex offico</i> nekalú povahu zmluvnej podmienky.....	33
2.1. Rozsah povinnosti	33
2.2. Obmedzenia povinnosti	36
3. Nariadenie predbežných opatrení	42
4. Posúdenie nekalej povahy rozhodcovskej doložky	43
V. ÚČINKY KONŠTATOVANIA NEKALEJ POVAHY PODMIENKY	45
1. Osud zmluvy obsahujúcej nekalú podmienku.....	45
2. Nahradenie nekalej podmienky	47
3. Iné účinky	52
4. Časové obmedzenie účinkov vyhlásenia neplatnosti	58
VI. PROSTRIEDKY NA ZABRÁNENIE ĎALŠIEMU POUŽÍVANIU NEKALEJ PODMIENKY	60
1. Kolektívne žaloby alebo žaloby vo verejnom záujme	60
2. Záruka práva na účinný prostriedok nápravy.....	64
3. Osobitné procesné pravidlá.....	69

I. Pôsobnosť smernice 93/13

1. Pôsobnosť *ratione loci*: uplatňovanie smernice 93/13 v prípade neexistencie cezhraničného prvku

Rozsudok z 31. mája 2018, Sziber (C-483/16, [EU:C:2018:367](#))²

Zmluvy o úvere vyjadrené v cudzej mene – Vnútroštátne právne predpisy stanovujúce osobitné procesné požiadavky na spochybnenie nekalej povahy

V spore vo veci samej proti sebe stáli jednotlivec a maďarská banka vo veci návrhu na určenie nekalej povahy určitých podmienok vložených do zmluvy o úvere uzavretej na účely nadobudnutia nehnuteľnosti, v ktorej bola suma úveru poskytnutá a splácaná v maďarských forintoch (HUF), ale ktorá bola zaznamenaná vo švajčiarskych frankoch (CHF) na základe výmenného kurzu platného v deň platby.

Pokiaľ ide o pôsobnosť smernice 93/13, Súdny dvor spresnil, že sa vzťahuje aj na situácie, ktoré nemajú cezhraničný prvok. Podľa Súdneho dvora sa pravidlá obsiahnuté v právnych predpisoch Únie, ktoré harmonizujú v členských štátoch určitú oblasť práva, použijú bez ohľadu na čisto vnútroštátnu povahu situácie, o ktorú ide vo veci samej (bod 58).

2. Pôsobnosť *ratione materiae*: pojmy „predajca alebo dodávateľ“ a „spotrebiteľ“

Rozsudok z 22. novembra 2001, Cape a i. (spojené veci C-541/99 a C-542/99, [EU:C:2001:625](#))

Pojem „spotrebiteľ“ – Podnik, ktorý uzavrel štandardnú zmluvu s iným podnikom o nadobudnutí tovaru alebo služieb výlučne v prospech svojich zamestnancov

Predmetom sporov boli dve zmluvy týkajúce sa dodávky nápojových automatov, ktoré spoločnosť Idealservice nainštalovala v priestoroch spoločností OMAI a Cape a ktoré boli určené na výlučné používanie ich zamestnancami. Tieto dve spoločnosti tvrdili, že doložka o voľbe právomoci zmierovacieho súdu vo Viadane (Mantova, Taliansko) obsiahnutá v zmluvách je nekalá v zmysle talianskeho Občianskeho zákonníka a v dôsledku toho ju nemožno uplatniť voči zmluvným stranám.

Idealservice pred zmierovacím sudcom vo Viadane tvrdila, že Cape a OMAI nemožno považovať za „spotrebiteľa“ na účely uplatnenia smernice 93/13, lebo nejde o fyzické osoby, ale o spoločnosti, ktoré podpísali zmluvy v rámci výkonu svojej podnikateľskej činnosti.

² Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike VI.3. „Osobitné procesné pravidlá“.

Taliansky sudca preto položil Súdnemu dvoru otázku, či sa pojem „spotrebiteľ“, ako je definovaný v tejto smernici, vzťahuje výlučne na fyzické osoby.

Súdny dvor uviedol, že zo znenia článku 2 smernice 93/13 jasne vyplýva, že osobu inú, ako je fyzická osoba, ktorá uzavrie zmluvu s predajcom alebo dodávateľom, nemožno považovať za spotrebiteľa v zmysle uvedeného ustanovenia (bod 16).

Súdny dvor preto konštatoval, že pojem „spotrebiteľ“, ako je definovaný v článku 2 písm. b) smernice 93/13, sa má vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje výlučne na fyzické osoby (bod 17 a výrok).

Rozsudok zo 17. mája 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen (C-147/16, [EU:C:2018:320](#))³

Pojem „predajca alebo dodávateľ“ – Zariadenie vysokoškolského vzdelávania financované v prevažnej miere z verejných zdrojov – Zmluva týkajúca sa bezúročného splátkového kalendára pre pohľadávky z titulu študijných poplatkov a nákladov na študijný pobyt

Spor vo veci samej bol medzi vzdelávacím zariadením a jednou z jeho študentiek, ktorá uvedenému zariadeniu dlhovala určitú sumu študijných poplatkov a nákladov na študijný pobyt. Zmluvné strany uzavreli zmluvu o splatení, ktorá stanovovala úroky vo výške 10 % ročne v prípade nesplatenia, ako aj náhradu na pokrytie nákladov spojených s vymáhaním.

Súdnemu dvoru bola položená otázka, či sa má vzdelávacie zariadenie, ktoré na základe zmluvy priznalo jednej zo svojich študentiek priaznivejší spôsob úhrady súm, ktoré dotknutá študentka dlhuje, v rámci tejto zmluvy považovať za „predajcu alebo dodávateľa“ v zmysle článku 2 písm. c) smernice 93/13, takže uvedená zmluva patrí do pôsobnosti tejto smernice.

Súdny dvor v tejto súvislosti zdôraznil, že úmyslom normotvorcu Únie bolo zaviesť široké poňatie tohto pojmu (bod 48).

Ide totiž o funkčný pojem vyžadujúci si posúdenie, či zmluvný vzťah patrí do rámca takých činností, ktoré osoba vykonáva ako obchod, podnikanie alebo povolanie. Súdny dvor teda rozhodol, že vzdelávacie zariadenie pri poskytovaní plnenia doplnkovej a vedľajšej povahy ku svojim vzdelávacím činnostiam koná v rámci uvedenej zmluvy ako „predajca alebo dodávateľ“ v zmysle smernice 93/13 (bod 55).

³ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike IV.2. 2.1 „Povinnosť preskúmať *ex officio* nekalú povahu zmluvnej podmienky – Rozsah povinnosti“.

Rozsudok z 21. marca 2019, Pouvin a Dijoux (C-590/17, [EU:C:2019:232](#))***Pojmy „spotrebiteľ“ a „predajca alebo dodávateľ“ – Financovanie na účely kúpy hlavného obydlija – Úver na nadobudnutie nehnuteľnosti dohodnutý medzi zamestnávateľom a zamestnancom a jeho manželským partnerom ako solidárnym spolupríjemcom úveru***

Podľa ustanovení zmluvy o úvere sa táto zmluva mala automaticky ukončiť v deň, keď dlžník z akéhokoľvek dôvodu prestane byť zamestnancom spoločnosti, pre ktorú pracuje. Po podaní výpovede prestali dlžník a jeho manželka tento úver splácať. Táto spoločnosť teda na základe uvedeného ustanovenia podala voči dlžníkom návrh na zaplatenie zostávajúcej dlžnej sumy pozostávajúcej z istiny a úrokov, ako aj zmluvnej pokuty.

Súd prvého stupňa, ktorému bola táto vec predložená, konštatoval nekalú povahu doložky o automatickom ukončení zmluvy o úvere. Tento rozsudok následne odvolací súd zrušil a konštatoval, že k automatickému ukončeniu dotknutej zmluvy o úvere došlo ku dňu podania výpovede zamestnanca. Keďže zamestnanec a jeho manželka zastávali názor, že konali v postavení spotrebiteľa, a namietali nekalú povahu podmienky, ako je tá, o ktorú išlo vo veci samej a ktorá stanovuje splatnosť úveru z dôvodu nezávislého od zmluvy, podali kasačný opravný prostriedok.

Pokiaľ ide po prvé o pojem „spotrebiteľ“ v zmysle článku 2 písm. b) smernice 93/13, Súdny dvor rozhodol, že tento pojem sa vzťahuje na zamestnanca podniku a jeho manželského partnera, ktorí uzavreli s týmto podnikom zmluvu o úvere vyhradenú v prvom rade pre zamestnancov tohto podniku, určenú na financovanie nadobudnutia nehnuteľného majetku na súkromné účely. Spresnil, že skutočnosť, že fyzická osoba uzavrie inú ako pracovnú zmluvu so svojím zamestnávateľom, nebráni sama osebe tomu, aby sa táto osoba považovala za „spotrebiteľa“ v zmysle smernice 93/13. Pokiaľ ide o vylúčenie pracovných zmlúv z pôsobnosti tejto smernice, konštatoval, že zmluva o úvere na nehnuteľnosť poskytnutom zamestnávateľom svojmu zamestnancovi a jeho manželskému partnerovi neupravuje ani pracovnoprávny vzťah, ani podmienky zamestnania, a preto nemôže byť kvalifikovaná ako „pracovná zmluva“ (body 29, 32, 43 a výrok).

Pokiaľ ide po druhé o pojem „predajca alebo dodávateľ“ v zmysle článku 2 písm. c) smernice 93/13, Súdny dvor konštatoval, že tento pojem sa vzťahuje na podnik, ktorý uzavrie so svojím zamestnancom a jeho manželským partnerom zmluvu o úvere v rámci svojej podnikateľskej činnosti, vyhradenú v prvom rade pre svojich zamestnancov, hoci poskytovanie úverov nepredstavuje jeho hlavnú činnosť. V tejto súvislosti spresnil, že aj napriek tomu, že hlavná činnosť zamestnávateľa nespočíva v poskytovaní finančných nástrojov, ale v dodávke energie, má tento zamestnávateľ k dispozícii informácie a odborné zručnosti, ľudské a hmotné zdroje, ktoré fyzická osoba, teda druhá zmluvná strana, nemôže mať. Okrem toho rozhodol, že ponúkание úverových zmlúv zamestnancom, prostredníctvom ktorých majú možnosť nadobudnúť nehnuteľnosť, slúži na prilákanie a udržanie kvalifikovanej a kompetentnej pracovnej sily a podporuje výkon podnikateľskej činnosti zamestnávateľa. V tejto súvislosti zdôraznil, že existencia alebo neexistencia akéhokoľvek priameho príjmu pre tohto zamestnávateľa z tejto zmluvy nemá vplyv na uznanie tohto zamestnávateľa ako „predajcu alebo dodávateľa“ v zmysle smernice 93/13. Súdny dvor zdôraznil, že extenzívny výklad pojmu „predajca alebo dodávateľ“ prispieva k dosiahnutiu cieľa tejto smernice, ktorým je ochrana

spotrebiteľa ako slabšej strany zmluvy uzavretej s predajcom alebo dodávateľom a obnovenie rovnováhy medzi stranami (body 40, 42, 43 a výrok).

Rozsudok z 2. apríla 2020, *Condominio di Milano, via Meda* (C-329/19, [EU:C:2020:263](#))

Pojem „spotrebiteľ“ – Spoluvlastníctvo vlastníkov nehnuteľnosti

Spoluvlastníctvo vlastníkov nehnuteľnosti *condominio di Milano, via Meda* (ďalej len „*condominio Meda*“), zastúpené svojím správcom, uzavrelo so spoločnosťou Eurothermo zmluvu o dodávke tepelnej energie. Podľa jedného ustanovenia tejto zmluvy bol dlžník v prípade oneskorenej platby povinný platiť úroky z omeškania so sadzbou 9,25 %, a to odo dňa splatnosti dlžnej sumy. *Condominio Meda* podalo na vnútroštátny súd odpor proti platobnému rozkazu na zaplatenie úrokov z omeškania podľa tejto podmienky, pričom uvádzalo jej nekalú povahu a skutočnosť, že má postavenie spotrebiteľa v zmysle smernice o nekalých podmienkach. V prejednávanej veci sa taliansky súd domnieval, že táto podmienka je nekalá, ale mal pochybnosti, pokiaľ ide o možnosť považovať spoluvlastníctvo vlastníkov nehnuteľnosti, akým je v talianskom práve „*condominio*“, za subjekt patriaci do kategórie spotrebiteľov v zmysle smernice. Podľa informácií poskytnutých Súdneho dvoru je „*condominio*“ v talianskom práve právnym subjektom, ktorý nie je fyzickou ani právnickou osobou.

V prvom rade, pokiaľ ide o pojem „spotrebiteľ“, Súdny dvor pripomenul, že na to, aby sa na osobu vzťahoval tento pojem, musia byť splnené dve kumulatívne podmienky, a to že ide o fyzickú osobu a že táto osoba vykonáva svoju činnosť na nepodnikateľské účely. Pokiaľ ide o prvú z týchto podmienok, Súdny dvor uviedol, že pri súčasnom stave vývoja práva Európskej únie nie je pojem „vlastníctvo“ harmonizovaný na úrovni Únie a že medzi členskými štátmi môžu existovať rozdiely. V dôsledku toho Súdny dvor spresnil, že uvedené štáty sa môžu rozhodnúť, že spoluvlastníctvo vlastníkov nehnuteľnosti budú alebo nebudú vo svojich vnútroštátnych poriadkoch považovať za „právnickú osobu“. Súdny dvor preto rozhodol, že spoluvlastníctvo vlastníkov nehnuteľnosti, akým je v talianskom práve „*condominio*“, nespĺňa prvú túto podmienku, a preto nespadá pod pojem „spotrebiteľ“, takže zmluva uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a týmto spoluvlastníctvom je vylúčená z pôsobnosti smernice 93/13 (body 24, 27, 28 a 29).

V druhom rade Súdny dvor skúmal, či vnútroštátna judikatúra, podľa ktorej sa pravidlá na ochranu spotrebiteľov uplatnia na zmluvu uzavretú medzi predajcom alebo dodávateľom a subjektom „*condominio*“, je v súlade s duchom systému ochrany spotrebiteľa v rámci Únie. V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že smernica 93/13 vykonáva iba čiastočnú a minimálnu harmonizáciu vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa nekalých podmienok a ponecháva členským štátom možnosť zabezpečiť spotrebiteľom vysokú úroveň ochrany prostredníctvom prísnejších vnútroštátnych ustanovení pod podmienkou, že sú zlučiteľné so Zmluvou o FEÚ.⁴ Súdny dvor teda zdôraznil, že judikatúra, ktorá s cieľom širšej ochrany spotrebiteľa rozširuje pôsobnosť tejto ochrany na právny subjekt, akým je v talianskom práve „*condominio*“, ktorý podľa vnútroštátneho práva nie je fyzickou osobou, je v súlade s cieľom ochrany spotrebiteľov sledovaným touto smernicou. Z toho vyplýva, že hoci takýto právny

⁴ Článok 169 ods. 4 ZFEÚ; dvanásť odôvodnenie a článok 8 smernice 93/13.

subjekt nepatrí pod pojem „spotrebiteľ“ v zmysle tejto smernice, členské štáty môžu uplatňovať jej ustanovenia v oblastiach, ktoré nepatria do jej pôsobnosti, pokiaľ takýto výklad zabezpečuje spotrebiteľom vysokú úroveň ochrany a neporušuje ustanovenia Zmlúv (body 31 a 33 až 35).

3. Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13

3.1. Zmluvné podmienky odrážajúce záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia

Rozsudok z 21. marca 2013, RWE Vertrieb (C-92/11, [EU:C:2013:180](#))⁵

Cena služby jednostranne zmenená predávajúcim alebo dodávateľom – Odkaz na záväznú právnu úpravu určenú pre inú kategóriu spotrebiteľov – Uplatniteľnosť smernice 93/13

Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen (združenie spotrebiteľov Severného Porýnia-Vestfálska) napadlo pred nemeckými súdmi štandardnú zmluvnú podmienku, ktorou si spoločnosť RWE, nemecký dodávateľ zemného plynu, vyhradila právo jednostranne meniť cenu pre svojich zákazníkov, ak sa na nich vzťahuje osobitná tarifná cena („Sonderkunden“). Keďže toto združenie sa domnievalo, že ide o nekálú zmluvnú podmienku, v mene 25 spotrebiteľov žiadalo o vrátenie doplatkov, ktoré títo spotrebiteľia zaplatili RWE v súvislosti so štyrmi cenovými zvýšeniami v rokoch 2003 až 2005 v celkovej výške 16 128,63 eura.

RWE okrem iného zastávalo názor, že sporná zmluvná podmienka uvedená vo všeobecných obchodných podmienkach, ktoré platia pre dotknutých zákazníkov, nemôže byť predmetom preskúmania z hľadiska svojej nekalej povahy. Táto zmluvná podmienka totiž len odkazovala na nemeckú právnu úpravu, ktorá sa vzťahuje na zmluvy s tarifnými odberateľmi. Táto právna úprava umožňovala dodávateľovi plynu jednostranne meniť ceny plynu bez uvedenia dôvodu, podmienok alebo rozsahu tejto zmeny, pričom zaručovala, že zákazníci budú o tejto zmene informovaní a budú môcť prípadne od zmluvy odstúpiť.

Vzhľadom na to, že RWE nemala úspech v konaniach pred súdmi nižšieho stupňa, obrátila sa na Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko), ktorý požiadal Súdny dvor o výklad článku 1 ods. 2, ako aj článkov 3 a 5 smernice 93/13, ktoré sa týkajú ochrany spotrebiteľa pred nekálými a/alebo netransparentnými štandardnými zmluvnými podmienkami. Nemecký súd sa pýtal najmä na rozsah vylúčenia preskúmania nekalej povahy štandardných zmluvných podmienok, ktoré len preberajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 93/13.

Súdny dvor spresnil, že vylúčenie preskúmania nekalej povahy zmluvných podmienok, ktoré odrážajú ustanovenia vnútroštátnej právnej úpravy upravujúcej určitú kategóriu zmlúv, je odôvodnené skutočnosťou, že možno legitímne predpokladať, že vnútroštátny zákonodarca našiel rovnováhu medzi všetkými právami a povinnosťami zmluvných strán týchto zmlúv. Túto

⁵ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike III.2. „Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti“.

úvahu však nemožno použiť na podmienky inej zmluvy. Vylúčenie preskúmania nekalej povahy zmluvnej podmienky obsiahnutej v takej zmluve len z toho dôvodu, že preberá právnu úpravu, ktorá sa uplatňuje iba na inú kategóriu zmlúv, by totiž spochybnilo ochranu spotrebiteľa v zmysle práva Únie (body 28, 30 a 31).

Rozsudok z 20. septembra 2018, OTP Bank a OTP Faktoring (C-51/17, [EU:C:2018:750](#))⁶

Pôsobnosť – Článok 1 ods. 2 – Záonné alebo regulačné ustanovenia

Vo februári 2008 dvojica dlžníkov uzavrela s maďarskou bankou zmluvu o úvere na úver denominovaný vo švajčiarskych frankoch (CHF). V zmluve bolo stanovené, že mesačné splátky sa majú platiť v maďarských forintoch (HUF), pričom však výška týchto mesačných splátok sa vypočítava na základe aktuálneho výmenného kurzu medzi maďarským forintom a švajčiarskym frankom. V zmluve sa okrem toho spomínalo aj kurzové riziko v prípade možných výkyvov výmenného kurzu medzi týmito dvomi menami.

Následne došlo k výraznej zmene výmenného kurzu v neprospech dlžníkov, ktorá viedla k výraznému zvýšeniu výšky ich mesačných splátok. V máji 2013 dvojica dlžníkov podala na maďarský súd žalobu proti OTP Bank a OTP Faktoring, dvom spoločnostiam, na ktoré boli postúpené pohľadávky vyplývajúce zo zmluvy o úvere. V priebehu tohto konania vznikla otázka, či banka formulovala podmienku týkajúcu sa kurzového rizika jasne a zrozumiteľne, keďže v prípade jej nejasnosti a nezrozumiteľnosti ju možno považovať za nekalú v zmysle smernice o nekalých podmienkach.

Medzitým Maďarsko v roku 2014 prijalo právnu úpravu, ktorej cieľom bolo zrušiť niektoré nekalé podmienky v úverových zmluvách denominovaných v cudzej mene, virtuálne zmeniť všetky dlhy splatné na základe týchto zmlúv na HUF a uplatniť výmenný kurz stanovený Národnou bankou Maďarska. Cieľom tejto právnej úpravy bolo tiež vykonať rozhodnutie Kúria (Najvyšší súd, Maďarsko), ktorý rozhodol, že niektoré podmienky zahrnuté do zmlúv o úvere denominovaných v cudzej mene sú nezlučiteľné so smernicou 93/13⁷ (toto rozhodnutie bolo vydané v nadväznosti na rozsudok Súdneho dvora vo veci Kásler a Káslerné Rábai⁸). Táto nová právna úprava však nezmenila skutočnosť, že kurzové riziko v prípade devalvácie maďarského forintu voči švajčiarskemu franku znáša spotrebiteľ.

Fővárosi Ítéltábla (Odvolací súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko), ktorému bola vec predložená, položil Súdnemu dvoru otázku, či môže posúdiť nekalú povahu podmienky za predpokladu, že nie je formulovaná jasne a zrozumiteľne, hoci maďarský zákonodarca tým, že nezasiahol do tejto otázky, súhlasil s tým, aby kurzové riziko v prípade znehodnotenia maďarského forintu voči dotknutej cudzej mene naďalej znášal spotrebiteľ.

⁶ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike II.2. «Pojem „podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá“» a v rubrike III.2. „Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti“.

⁷ Rozhodnutie č. 2/2014 PJE (*Magyar Közlöny* 2014/91, s. 10975).

⁸ Rozsudok z 30. apríla 2014, [Kásler a Káslerné Rábai](#) (C-26/13, ECLI:EU:C:2014:282), uvedený v rubrike I.3. 3.2 „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky, ktoré vymedzujú hlavný predmet zmluvy alebo sa týkajú ceny alebo úhrady a služieb alebo tovaru dodaných ako protiplnenie“.

Súdny dvor vo svojom rozsudku pripomenul, že pravidlo vylučujúce z pôsobnosti smernice 93/13 zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia, je odôvodnené skutočnosťou, že možno legitímne predpokladať, že vnútroštátny zákonodarca našiel rovnováhu medzi všetkými právami a povinnosťami zmluvných strán zmluvy. To však neznamená, že iná zmluvná podmienka, na ktorú sa zákonné ustanovenia nevzťahujú, akou je v prejednávanej veci podmienka týkajúca sa kurzového rizika, je v celom rozsahu taktiež vylúčená z pôsobnosti smernice. Vnútroštátny súd teda môže posúdiť nekalú povahu tejto podmienky v rozsahu, v akom sa na základe preskúmania jednotlivých prípadov domnieva, že nie je formulovaná jasne a zrozumiteľne⁹ (body 53, 65 a 68).

Rozsudok z 3. marca 2020 (veľká komora), Gómez del Moral Guasch (C-125/18, EU:C:2020:138)¹⁰

Zmluva o hypotekárnom úvere – Pohyblivá úroková sadzba – Referenčný index založený na hypotekárnych úveroch sporiteľní – Index vyplývajúci z regulačného alebo správneho ustanovenia

Jednotlivec podal na prvostupňový španielsky súd žalobu vo veci údajne nekalej povahy podmienky týkajúcej sa pohyblivej úrokovej sadzby splátok, ktorá bola obsiahnutá v zmluve o hypotekárnom úvere uzavretej s bankovou inštitúciou Bankia SA. Podľa tejto podmienky sa úroková sadzba, ktorú má znášať spotrebiteľ, mení v závislosti od referenčného indexu. Daný referenčný index bol upravený vo vnútroštátnej právnej úprave a úverové inštitúcie ho mohli uplatňovať na hypotekárne úvery. Španielsky súd však uviedol, že použitie indexu na pohyblivé úroky hypotekárneho úveru vypočítaného na základe referenčného indexu bolo nevýhodnejšie než použitie indexu vypočítaného na základe priemernej úrokovej sadzby na európskom medzibankovom trhu (Euribor), ktorý sa používa v 90 % hypotekárnych úverov poskytnutých v Španielsku, pričom to spôsobuje dodatočné náklady vo výške 18 000 až 21 000 eur na úver.

Súdny dvor pripomenul, že podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia, sú vylúčené z pôsobnosti smernice 93/13.¹¹ Súdny dvor však poznamenal, že s výhradou overenia španielskym súdom vnútroštátna právna úprava uplatniteľná v prejednávanej veci neukladala v prípade úverov s variabilnou úrokovou sadzbou použitie niektorého oficiálneho referenčného indexu, ale stanovovala len podmienky, ktoré musia „referenčné indexy alebo sadzby“ splniť na to, aby ich mohli úverové inštitúcie používať. V dôsledku toho Súdny dvor rozhodol, že do pôsobnosti tejto smernice spadá podmienka zmluvy o hypotekárnom úvere, ktorá stanovuje, že úroková sadzba úveru sa zakladá na jednom z oficiálnych referenčných indexov uplatniteľných úverovými inštitúciami na hypotekárne úvery a upravených vo vnútroštátnej právnej úprave, pokiaľ táto právna úprava nestanovuje jednak povinné uplatnenie daného indexu bez ohľadu na voľbu zmluvných strán, ani jednak jeho podporné uplatnenie, ak neexistujú v tomto ohľade odlišné dojednania medzi nimi (body 34, 37 a bod 1 výroku).

⁹ Rozsudok z 20. septembra 2017, [Andrićiu a. i.](#) (C-186/16, EU:C:2017:703), uvedený v rubrike I.3. 3.2 „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky, ktoré vymedzujú hlavný predmet zmluvy alebo sa týkajú ceny alebo úhrady a služieb alebo tovaru dodaných ako protiplnenie“.

¹⁰ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike V.2. „Nahradenie nekalej podmienky“.

¹¹ Článok 1 ods. 2 smernice 93/13.

Rozsudok z 9. júla 2020, Banca Transilvania (C-81/19, [EU:C:2020:532](#))*Pôsobnosť – Článok 1 ods. 2 – Pojem „kogentné zákonné alebo regulačné ustanovenia“ – Dispozitívne ustanovenia – Úverová zmluva v cudzej mene – Podmienka týkajúca sa kurzového rizika*

V roku 2006 dvaja dlžníci uzavreli zmluvu o úvere s bankovou inštitúciou Banca Transilvania, na základe ktorej im banka požičala sumu 90 000 rumunských lei (RON) (približne 18 930 eur). V roku 2008 uzavreli ďalšiu zmluvu o úvere, vyjadrenú vo švajčiarskych frankoch (CHF), ktorá bola určená na refinancovanie pôvodnej zmluvy.

V dôsledku silnej devalvácie rumunského lei sa suma, ktorú bolo potrebné splatiť, v nasledujúcich rokoch takmer zdvojnásobila.

Dňa 23. marca 2017 títo dlžníci podali žalobu na Tribunalul Specializat Cluj (Špecializovaný súd Kluž, Rumunsko), ktorou sa domáhali určenia nekalej povahy časti zmluvy o refinancovaní, ktorá síce stanovovala, že platba sa má uskutočniť v mene, v ktorej je úver vyjadrený, uvádzala však, že dlžníci môžu požiadať banku, aby bol úver vyjadrený v novej mene, pričom banka nie je povinná im vyhovieť. Bolo tiež uvedené, že banka je dlžníkom splnomocnená uspokojiť splatné platobné záväzky použitím svojho vlastného výmenného kurzu.

Dlžníci tiež tvrdili, že Banca Transilvania si nespĺnila svoju informačnú povinnosť tým, že ich pri vyjednávaní a uzatváraní tejto zmluvy neupozornila na riziko, ktoré prináša zmena meny pôvodnej zmluvy na cudziu menu. Okrem toho zmluvná podmienka o splácaní v cudzej mene podľa názoru dlžníkov vytvára nerovnováhu v ich neprospech, lebo len oni znášajú kurzové riziko.

V tomto kontexte sa Curtea de Apel Cluj (Odvolací súd Kluž, Rumunsko) pýtal Súdneho dvora po prvé, či sa smernica 93/13 uplatňuje na zmluvnú podmienku týkajúcu sa kurzového rizika, ktorá nebola individuálne dohodnutá, ale ktorá odráža dispozitívne ustanovenie vnútroštátneho práva, teda ustanovenie, ktoré sa uplatňuje medzi zmluvnými stranami v prípade, že sa v tejto súvislosti nedohodli inak. Po druhé sa tento súd pýtal Súdneho dvora, aké dôsledky musí vnútroštátny súd prípadne vyvodiť z konštatovania nekalej povahy takejto podmienky.

Súdny dvor v prvom rade pripomenul, že táto smernica sa neuplatňuje, ak sú splnené dve podmienky: jednak zmluvná podmienka musí odrážať zákonné alebo regulačné ustanovenie a jednak toto ustanovenie musí byť kogentné. Toto vylúčenie je odôvodnené skutočnosťou, že v zásade možno legitímne predpokladať, že vnútroštátny zákonodarca našiel rovnováhu medzi všetkými právami a povinnosťami zmluvných strán niektorých kategórií zmlúv (body 24 a 26).

Na účely určenia, či sú podmienky na vylúčenie splnené, Súdny dvor pripomenul, že vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či predmetná zmluvná podmienka odráža záväzné ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré platia medzi zmluvnými stranami bez ohľadu na ich voľbu, alebo ustanovenia, ktoré sa uplatnia dispozitívne, a teda automaticky, to znamená, ak neexistujú v tomto ohľade odlišné dojednania medzi zmluvnými stranami (bod 28).

Vnútroštátny súd v tejto súvislosti zdôraznil, že podmienka týkajúca sa kurzového rizika odráža zásadu menového nominalizmu, tak ako je zakotvená v článku 1578 rumunského Občianskeho

zákonníka. Podľa tohto ustanovenia „dlžník vráti požičanú sumu, pričom je povinný zaplatiť ju v mene používanej v čase splatenia“. Tento súd okrem toho kvalifikoval tento článok ako zákonné ustanovenie dispozitívnej povahy, čo znamená, že sa uplatňuje na zmluvy o úvere, ak sa zmluvné strany nedohodli inak (bod 30).

Pokiaľ ide o prvú podmienku, vzhľadom na to, že podľa vnútroštátneho súdu podmienka všeobecných podmienok, ktorej nekalú povahu namietajú žalobcovia vo veci samej, odráža ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré má dispozitívnu povahu, vzťahuje sa na ňu výnimka stanovená smernicou 93/13 (bod 31).

Pokiaľ ide o druhú podmienku, Súdny dvor poznamenal, že výraz „záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia“ v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 93/13 zahŕňa aj pravidlá, ktoré sa podľa vnútroštátneho práva uplatňujú medzi zmluvnými stranami za predpokladu, že sa strany nedohodli inak. Z tohto hľadiska teda toto ustanovenie nerobí žiadny rozdiel medzi ustanoveniami, ktoré sa uplatňujú nezávisle od voľby zmluvných strán, a dispozitívnymi ustanoveniami (bod 34).

V tejto súvislosti na jednej strane okolnosť, že sa možno odchyliť od dispozitívneho ustanovenia vnútroštátneho práva, nie je relevantná na účely overenia, či je zmluvná podmienka odrážajúca takéto ustanovenie vylúčená. Na druhej strane skutočnosť, že zmluvná podmienka odrážajúca niektoré z ustanovení uvedených smernicou 93/13 nebola individuálne dohodnutá, nemá vplyv na jej vylúčenie z pôsobnosti tejto smernice (bod 35).

Súdny dvor dospel k záveru, že smernica 93/13 sa neuplatňuje na zmluvnú podmienku, ktorá nebola individuálne dohodnutá, ale ktorá odráža pravidlo, ktoré sa podľa vnútroštátneho práva uplatňuje medzi zmluvnými stranami, pokiaľ v tejto súvislosti nebolo dohodnuté inak (bod 37 a výrok).

3.2. Zmluvné podmienky, ktoré vymedzujú hlavný predmet zmluvy alebo sa týkajú ceny alebo úhrady a služieb alebo tovaru dodaných ako protiplnenie

Rozsudok z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13, [EU:C:2014:282](#))¹²

Vylúčenie podmienok týkajúcich sa hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti ceny alebo úhrady, ak boli formulované jasne a zrozumiteľne – Zmluvy o spotrebiteľských úveroch vyjadrených v cudzej mene – Podmienky týkajúce sa výmenných kurzov

Dňa 29. mája 2008 dvojica dlžníkov uzavrela s maďarskou bankou zmluvu o hypotekárnom úvere vyjadrenom v cudzej mene. Banka poskytla dlžníkom úver vo výške 14 400 000 maďarských forintov (HUF) (približne 46 867 eur).

¹² Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike III.2. „Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti“ a v rubrike V.2. „Nahradenie nekalej podmienky“.

V zmluve bolo stanovené, že výška úveru vo švajčiarskych frankoch sa určí podľa výmenného kurzu pre nákup tejto cudzej meny stanoveného bankou ku dňu poskytnutia finančných prostriedkov. Na základe tejto podmienky bola výška úveru stanovená na 94 240,84 CHF. Podľa podmienok zmluvy sa však výška každej mesačnej splátky v maďarských forintoch mala určiť podľa výmenného kurzu pre predaj švajčiarskeho franku stanoveného bankou v deň predchádzajúci dňu splatnosti.

Dvojica dlžníkov napadla na maďarských súdoch podmienku, ktorá umožňovala banke vypočítať dlžné mesačné splátky na základe výmenného kurzu pre predaj švajčiarskeho franku. Tvrdili, že táto podmienka má nekalú povahu v rozsahu, v akom stanovuje, že na účely splácania úveru sa uplatní výmenný kurz odlišný od kurzu použitého pri poskytnutí úveru.

Kúria (Najvyšší súd, Maďarsko), ktorý rozhodoval o odvolaní, položil Súdnu dvoru otázku, či sa podmienka týkajúca sa výmenných kurzov uplatniteľných na zmluvu o úvere vyjadrenú v cudzej mene týka hlavného predmetu zmluvy alebo pomeru kvalita/cena plnenia. Snažil sa tiež zistiť, či spornú podmienku možno považovať za podmienku formulovanú jasne a zrozumiteľne, takže ju možno vyňať z posúdenia jej nekalej povahy na základe smernice. Napokon sa maďarský Najvyšší súd pýtal, či v prípade, že zmluva nemôže po odstránení nekalej podmienky naďalej existovať, je vnútroštátny súd oprávnený ju zmeniť alebo doplniť.

Súdny dvor v prvom rade pripomenul, že zákaz posudzovať nekalú povahu podmienok, ktoré sa týkajú hlavného predmetu zmluvy, sa má vykladať striktne a môže sa uplatňovať iba na podmienky upravujúce základné plnenia zmluvy. Vnútroštátnemu súdu teda prináleží, aby určil, či napadnutá podmienka predstavuje podstatný prvok zmluvy uzavretej dvojicou dlžníkov (body 49 a 51).

Súdny dvor okrem toho uviedol, že preskúmanie nekalej povahy dotknutej podmienky by nemalo byť vylúčené z dôvodu, že uvedená podmienka sa údajne vzťahuje na primeranosť medzi na jednej strane cenou a úhradou a na druhej strane službami alebo tovarom dodanými ako protiplnenie. Táto podmienka sa totiž obmedzuje na určenie výmenného kurzu medzi maďarským forintom a švajčiarskym frankom v súvislosti s výpočtom splátok, pričom však neuvádza, že by veriteľ poskytoval služby výmeny. V prípade neexistencie takejto služby pritom finančnú záťaž vyplývajúcu z rozdielu medzi kurzom pre nákup a kurzom pre predaj, ktorú musí znášať dlžník, nemožno považovať za úhradu dlžnú ako protiplnenie za službu (body 54 a 58).

Rozsudok z 20. septembra 2017, Andriciuc a i. (C-186/16, [EU:C:2017:703](#))¹³

Zmluva o úvere uzatvorená v cudzej mene – Kurzové riziko, ktoré v celom rozsahu znáša spotrebiteľ – Rozsah pojmu „jasne a zrozumiteľne vypracované“ podmienky – Úroveň informácií, ktoré musí banka poskytnúť

V rokoch 2007 a 2008 uzavreli dlžníci, ktorí počas tohto obdobia mali príjmy v rumunských lei (RON), s rumunskou bankou Banca Românească zmluvy o úvere vyjadrenom vo švajčiarskych

¹³ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike III.2. „Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti“.

frankoch (CHF) na účely nadobudnutia nehnuteľného majetku, refinancovania iných úverov alebo uspokojenia osobných potrieb.

Podľa zmlúv o úvere uzatvorených medzi stranami boli dlžníci povinní splácať mesačné splátky úverov v CHF a súhlasili, že budú niešť riziko spojené s prípadnými pohybmi výmenného kurzu RON voči CHF.

Predmetný výmenný kurz sa následne výrazne zmenil v neprospech dlžníkov. Dlžníci sa obrátili na rumunské súdy, aby rozhodli, že zmluvná podmienka, podľa ktorej sa úver musí splatiť v CHF bez ohľadu na prípadnú stratu, ktorú môžu dlžníci utrpieť z dôvodu kurzového rizika, predstavuje nekalú zmluvnú podmienku, ktorá ich v súlade s tým, čo stanovuje smernica 93/13, nezaväzuje. Dlžníci najmä tvrdili, že v dobe uzatvárania zmlúv banka prezentovala svoj produkt vyhýbavo, zdôrazňovala iba výhody, ktoré z neho môžu dlžníci získať, bez toho, aby spomenula potenciálne riziká, ako aj možnosť ich výskytu. Podľa dlžníkov sa mala sporná podmienka s ohľadom na takúto prax banky považovať za nekalú.

V tomto kontexte sa Curtea de Apel Oradea (Odvolací súd Oradea, Rumunsko) pýtal Súdneho dvora na rozsah povinnosti bánk informovať klientov o kurzovom riziku spojenom s úvermi vyjadrenými v cudzej mene.

Súdny dvor konštatoval, že sporná podmienka je súčasťou hlavného predmetu zmluvy o úvere, takže jej nekalú povahu možno preskúmať z hľadiska smernice 93/13 len v prípade, že nebola formulovaná jasne a zrozumiteľne. Povinnosť splatiť úver v určitej mene totiž predstavuje základnú zložku zmluvy o úvere, keďže sa netýka spôsobu platenia, ktorý je vedľajší, ale samotnej povahy záväzku dlžníka (bod 38).

Rozsudok z 3. septembra 2020, Profi Credit Polska a i. (C-84/19, C-222/19 a C-252/19, EU:C:2020:631)¹⁴

Článok 4 ods. 2 – Povinnosť jasného a zrozumiteľného formulovania zmluvných podmienok – Zmluvné podmienky, ktoré nespresňujú služby, za ktoré stanovujú odmenu

Profi Credit Polska prostredníctvom sprostredkovateľa poskytla dlžníkovi spotrebiteľský úver. Táto zmluva stanovovala úrokovú sadzbu vo výške 9,83 % ročne, ako aj poplatok za spracovanie úveru 129 poľských zlotých (PLN) (približne 30 eur), provízie vo výške 7 771 PLN (približne 1 804 eur) a sumy vo výške 1 100 PLN (približne 255 eur) za finančný produkt s názvom „Tvoj balíček – balíček extra“.

Profi Credit Polska podala na vnútroštátny súd, Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie (Okresný súd Štetín – časť Pravobrzežie a Západ, Štetín, Poľsko), návrh na vydanie platobného rozkazu na základe zmenky, ktorú vystavil dlžník. Uvedený súd vydal rozsudok pre zmeškanie, proti ktorému dlžník podal opravný prostriedok. V rámci tohto opravného prostriedku namietal nekalú povahu ustanovení zmluvy o úvere.

¹⁴ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike I.4. „Vnútroštátna právna úprava zabezpečujúca vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa“.

Vnútroštátny súd konštatoval, že táto zmluva nedefinuje pojmy „poplatok za spracovanie úveru“ alebo „provízia“, ani nespresňuje, akým konkrétnym plneniam zodpovedajú.

Položil teda Súdnemu dvoru otázku, či sa má článok 4 ods. 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že podmienky zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré ukladajú spotrebiteľovi iné poplatky než platbu zmluvných úrokov, spadajú pod výnimku stanovenú v tomto ustanovení, pokiaľ tieto podmienky nešpecifikujú ani povahu týchto poplatkov, ani služby, za ktoré stanovujú odmenu. Podľa vnútroštátneho súdu je možné posúdiť nekalú povahu týchto podmienok vzhľadom na znenie článku 4 ods. 2 smernice 93/13. Podľa tohto súdu by sa na otázku výšky platieb mohla vzťahovať výnimka týkajúca sa „hlavného predmetu zmluvy“ alebo „primeranej ceny a úhrady na jednej strane, ako aj tovaru alebo služieb dodávaných výmenným spôsobom na druhej strane“ v zmysle uvedeného ustanovenia.

V tejto súvislosti vnútroštátny súd uviedol, že existujú významné rozdiely medzi znením článku 4 ods. 2 smernice 93/13 a § 3851 ods. 1 poľského Občianskeho zákonníka, ktorý prebral prvé z týchto ustanovení do vnútroštátneho práva. Z tohto ustanovenia Občianskeho zákonníka totiž vyplýva, že posúdenie nekalej povahy vnútroštátnym súdom je vylúčené, len pokiaľ ide o primeranosť ceny a odmeny za hlavné plnenie strán.

Podľa Súdného dvora sa má tento článok 4 ods. 2 vykladať v tom zmysle, že tieto podmienky nespádajú pod výnimku stanovenú v tomto ustanovení, pokiaľ nešpecifikujú ani povahu týchto poplatkov, ani služby, za ktoré stanovujú odmenu, a sú formulované spôsobom spôsobilým uviesť spotrebiteľa do omylu, pokiaľ ide o jeho povinnosti a ekonomické dôsledky týchto podmienok (bod 86 a bod 3 výroku).

Rozsudok z 12. januára 2023, D.V. (Odmena advokáta – Zásada hodinovej sadzby), (C-395/21, [EU:C:2023:14](#))¹⁵

Zmluva o poskytovaní právnych služieb uzavretá medzi advokátom a spotrebiteľom – Článok 4 ods. 2 – Vylúčenie podmienok týkajúcich sa hlavného predmetu zmluvy – Podmienka stanovujúca zaplatenie odmeny advokáta podľa zásady hodinovej sadzby

M. A. ako spotrebiteľ uzavrel päť zmlúv o poskytovaní právnych služieb s D. V. ako advokátkou. Každá z týchto zmlúv stanovovala, že odmena advokáta sa má vypočítať na základe hodinovej sadzby stanovenej na 100 eur za právne poradenstvo alebo za služby poskytnuté M. A.

Keďže D. V. nedostala celú požadovanú odmenu, podala na prvostupňový súd žalobu, ktorou sa domáhala, aby bola M. A. uložená povinnosť zaplatiť dlhovanú odmenu za vykonané právne služby. Prvostupňový súd čiastočne vyhovel návrhu D. V., pričom však konštatoval nekalú povahu zmluvnej podmienky týkajúcej sa ceny poskytnutých služieb a znížil požadované odmeny o polovicu. Keďže odvolací súd tento rozsudok potvrdil, D. V. podala kasačný opravný prostriedok na Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd, Litva).

¹⁵ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike II.1. „Pojem „nekalá podmienka“, v rubrike III.2. „Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti“ a v rubrike V.2. „Nahradenie nekalej podmienky“.

Na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa Súdny dvor vyjadril k výkladu smernice 93/13.

Súdny dvor konštatoval, že podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá určuje cenu za poskytované služby podľa zásady hodinovej sadzby, patrí pod „hlavný predmet zmluvy“ v zmysle smernice 93/13 (bod 1 výroku).

4. Vnútroštátna právna úprava zabezpečujúca vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa

Rozsudok z 3. júna 2010, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid (C-484/08, [EU:C:2010:309](#))

Zmluvné podmienky definujúce hlavný predmet zmluvy – Súdne preskúmanie ich nekalej povahy – Vylúčenie – Prísnejšie vnútroštátne ustanovenia na účely zaručenia zvýšenej ochrany spotrebiteľa

Spoločnosť Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid (ďalej len „Caja de Madrid“) uzatvorila so svojimi klientmi úverové zmluvy s variabilnou úrokovou sadzbou určené na nákup bývania. Tieto zmluvy obsahovali podmienku, podľa ktorej sa nominálna úroková sadzba stanovená zmluvami, ktorá sa pravidelne mení v závislosti od dohodnutého referenčného indexu, mala už od svojej prvej zmeny zaokrúhliť nahor na najbližšiu štvrtinu percentuálneho bodu (ďalej len „podmienka o zaokrúhľovaní“).

Juzgado de Primera Instancia n° 50 de Madrid (Súd prvého stupňa č. 50 Madrid, Španielsko), na ktorý Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (španielske združenie užívateľov bankových služieb) podalo žalobu, rozhodol, že podmienka o zaokrúhľovaní je nekalá v zmysle vnútroštátnej právnej úpravy, ktorou bola prebratá smernica 93/13. V nadväznosti na zamietnutie svojho odvolania proti uvedenému rozsudku Caja de Madrid podala kasačný opravný prostriedok na vnútroštátny súd, Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko).

Súdny dvor pripomenul, že systém ochrany zavedený smernicou 93/13 vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol ovplyvniť ich obsah. Táto smernica uskutočnila len čiastočné a minimálne zosúladenie vnútroštátnych právnych úprav týkajúcich sa nekalých podmienok, pričom priznala členským štátom možnosť zaručiť spotrebiteľovi vyššiu úroveň ochrany, než je úroveň stanovená smernicou.

Súdny dvor preto zdôraznil, že členské štáty si môžu v celej oblasti upravenej uvedenou smernicou ponechať alebo prijať prísnejšie pravidlá ako tie, ktoré stanovuje sama smernica, pokiaľ smerujú k zabezpečeniu vyššieho stupňa ochrany spotrebiteľa. V dôsledku toho Súdny dvor rozhodol, že smernica 93/13 nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje súdne preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok týkajúcich sa definície hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti medzi cenou a odmenou na jednej strane a službami či tovarmi

poskytnutými v protihodnote na strane druhej, aj keď sú tieto podmienky formulované jasne a zrozumiteľne (body 27, 28, 40, 44 a bod 1 výroku).

Rozsudok z 3. septembra 2020, Profi Credit Polska a i. (C-84/19, C-222/19 a C-252/19, [EU:C:2020:631](#))

Vnútroštátne ustanovenie, ktorým sa stanovuje maximálna výška nákladov na úver bez úrokov – Článok 3 ods. 1 – Zmluvná podmienka, na základe ktorej sa na spotrebiteľa prenesú náklady na ekonomickú činnosť veriteľa – Značná nerovnováha v právach a povinnostiach strán – Článok 4 ods. 2

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie¹⁶, Súdny dvor tiež uviedol, že pokiaľ § 3851 ods. 1 poľského Občianskeho zákonníka, ktorým bol prebratý článok 4 ods. 2 smernice 93/13 do poľského práva, priznáva výnimke stanovenej týmto ustanovením práva Únie obmedzenejší rozsah, pričom spotrebiteľovi zaručuje vyššiu ochranu, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, umožňuje širšie preskúmanie prípadnej nekalej povahy zmluvných podmienok, ktoré patria do pôsobnosti tejto smernice (bod 83).

V tejto súvislosti článok 8 smernice 93/13 stanovuje, že členské štáty môžu prijať alebo si ponechať prísnejšie ustanovenia zlučiteľné so Zmluvou o FEÚ v oblasti obsiahnutej touto smernicou na zabezpečenie vyššej úrovne ochrany spotrebiteľa. To odráža myšlienku uvedenú v dvanástom odôvodnení uvedenej smernice, podľa ktorej táto smernica vykonáva len čiastočnú a minimálnu harmonizáciu vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa nekalých podmienok (bod 84). Súdny dvor už totiž vo svojej judikatúre rozhodol, že ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré priznáva výnimke stanovenej v článku 4 ods. 2 smernice 93/13 obmedzenejší rozsah, prispieva k cieľu ochrany spotrebiteľa sledovanému touto smernicou (bod 85).

¹⁶ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.3. 3.2, nazvanú „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky, ktoré vymedzujú hlavný predmet zmluvy alebo sa týkajú ceny alebo úhrady a služieb alebo tovaru dodaných ako protiplnenie“, s. 11.

II. Kvalifikácia „nekalých podmienok“ v zmysle článku 3 smernice 93/13

1. Pojem „nekalá podmienka“

Rozsudok z 27. júna 2000, *Océano Grupo Editorial (C-240/98 až C-244/98, [EU:C:2000:346](#))*¹⁷

Doložka o voľbe právomoci

Zmluvy o predaji encyklopédií spotrebiteľom obsahovali doložku o právomoci súdov v Barcelone (Španielsko), meste, v ktorom ani jeden zo spotrebiteľov nemal bydlisko, ale v ktorom sa nachádzalo sídlo spoločností, ktoré boli žalobkyňami vo veci samej.

Vzhľadom na to, že osoby, ktoré zakúpili encyklopédie, nezaplatili dlžné sumy v dohodnutých splátkach, predajcovia sa v období od 25. júla do 19. decembra 1997 obrátili na Juzgado de Primera Instancia n° 35 de Barcelona (Súd prvého stupňa č. 35 Barcelona, Španielsko) v rámci konania „juicio de cognición“ (skrátene konanie vyhradené pre spory týkajúce sa nižších súm), aby uložil žalovaným vo veci samej povinnosť zaplatiť dlžné sumy.

Tieto návrhy neboli žalovaným doručené, keďže vnútroštátny súd mal pochybnosti o svojej právomoci na rozhodovanie daných sporov. Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) totiž viackrát vyhlásil doložky o voľbe právomoci, o aké išlo v sporoch, ktoré mu boli predložené, za nekalé.

Juzgado de Primera Instancia n° 35 de Barcelona (Súd prvého stupňa č. 35 Barcelona, Španielsko), ktorý sa domnieval, že na rozhodnutie o sporoch, ktoré mu boli predložené, je potrebný výklad smernice, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru otázku, či ochrana, ktorú smernica 93/13 zaručuje spotrebiteľom, umožňuje vnútroštátnemu súdu preskúmať *ex officio* nekalú povahu podmienky zmluvy, ktorú má posúdiť, keď skúma prípustnosť návrhu podaného na všeobecných súdoch.

V tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že doložka o voľbe právomoci, ktorá je bez toho, aby bola individuálne dohodnutá, vložená do zmluvy uzatvorenej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom a ktorá priznáva výlučnú právomoc súdu, v ktorého obvode sa nachádza sídlo predajcu alebo dodávateľa, sa má považovať za nekalú v zmysle tejto smernice, ak takáto podmienka napriek požiadavke dobrej viery vytvára značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, na úkor spotrebiteľa (bod 24).

Súdny dvor totiž spresnil, že takáto doložka ukladá spotrebiteľovi povinnosť uznať výlučnú právomoc súdu, ktorý by mohol byť od jeho bydliska vzdialený, čo môže sťažiť jeho možnosť dostaviť sa na súd. V prípade sporov týkajúcich sa nižších peňažných súm by mohli byť náklady spotrebiteľa spojené s dostavením sa na súd odstrašujúce a viesť spotrebiteľa k tomu, že sa vzdá možnosti podať žalobu na súd alebo svojich práv na obranu. Takáto doložka spadá do kategórie

¹⁷ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike IV.2. 2.1 „Povinnosť preskúmať *ex officio* nekalú povahu zmluvnej podmienky – Rozsah povinnosti“.

podmienok uvedených v bode 1 písm. q) prílohy smernice, ktorých zmyslom alebo účinkom je neumožniť alebo brániť spotrebiteľovi v uplatňovaní práva podať žalobu. Naproti tomu táto doložka umožňuje predajcovi alebo dodávateľovi sústrediť všetky svoje spory týkajúce sa jeho podnikateľskej činnosti na súde, v obvode ktorého sa nachádza sídlo tejto činnosti, čo uľahčuje organizovanie jeho účasti na pojednávaniach a robí ju menej nákladnou (body 22 a 23).

Rozsudok zo 7. augusta 2018, Banco Santander (C-96/16 a C-94/17, [EU:C:2018:643](#))¹⁸

Postúpenie pohľadávky – Zmluva o úvere uzavretá so spotrebiteľom – Kritériá na posúdenie nekalej povahy podmienky tejto zmluvy stanovujúcej sadzbu úrokov z omeškania

Dlžník uzatvoril s bankovou inštitúciou Caja de Ahorros del Mediterráneo, teraz Banco de Sabadell, zmluvu o hypotekárnom úvere, ktorý sa splácal v mesačných splátkach. V zmluve bolo stanovené, že sadzba úrokov z omeškania je vo výške 25 % ročne.

Uvedený dlžník, ktorý sa dostal do omeškania s plnením svojho peňažného záväzku, podal proti Banco de Sabadell žalobu o zrušenie najmä tejto poslednej uvádzanej podmienky z dôvodu jej nekalej povahy na Juzgado de Primera Instancia (súd prvého stupňa, Španielsko). Okrem iného zastával názor, že vzhľadom na to, že podmienka zmluvy o úvere vo veci samej stanovujúca sadzbu z úrokov z omeškania bola vyhlásená za nekalú, z tejto zmluvy nemôžu vyplývať ani úroky z omeškania, ani bežné úroky.

Ustálená judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) totiž stanovuje, že nekalé sú podmienky, ktoré ukladajú spotrebiteľovi, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu. Súdny nižšieho stupňa tak musia vyhlásiť za nekalé jednostranne stanovené podmienky zmlúv o osobnom úvere alebo zmlúv o hypotekárnom úvere uzavretých so spotrebiteľmi, ktoré sa týkajú úrokov z omeškania a zodpovedajú kritériu, podľa ktorého sadzba týchto úrokov prevyšuje o viac ako dva percentuálne body sadzbu bežných úrokov dohodnutú medzi zmluvnými stranami.

Tribunal Supremo (Najvyšší súd), ktorý rozhodoval o opravnom prostriedku, položil Súdnemu dvoru otázku, či je takáto judikatúra v rozpore so smernicou 93/13.

V tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že jej neodporuje vnútroštátna judikatúra, ako je judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd), podľa ktorej je jednostranne stanovená podmienka zmluvy o úvere uzavretej so spotrebiteľom, ktorá stanovuje uplatniteľnú sadzbu úrokov z omeškania, nekalá z dôvodu, že ukladá spotrebiteľovi, ktorý sa dostal do omeškania s plnením svojho peňažného záväzku, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako náhradu, pokiaľ táto sadzba prevyšuje o viac ako dva percentuálne body sadzbu bežných úrokov stanovených v tejto zmluve (bod 2 výroku).

V tejto súvislosti nemožno vylúčiť, že najvyššie súdy členského štátu, ako je Tribunal Supremo (Najvyšší súd), môžu v rámci ich úlohy harmonizovať výklad práva a v záujme právnej istoty vypracovať pri dodržaní smernice 93/13 určité kritériá, podľa ktorých musia súdy nižšieho

¹⁸ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike V.3. „Iné účinky“.

stupňa skúmať nekalú povahu zmluvných podmienok. Aj keď sa nezdá, že by judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd) patrila pod prísnejšie ustanovenia, ktoré môžu prijať členské štáty, aby sa podľa článku 8 tejto smernice zabezpečila vyššia úroveň ochrany spotrebiteľa, okrem iného vzhľadom na to, že táto judikatúra nemá silu zákona ani nepredstavuje prameň práva v španielskom právnom poriadku, nič to nemení na tom, že vytvorenie kritéria stanoveného judikatúrou Tribunal Supremo (Najvyšší súd), o aké ide v prejednávanej veci, je v súlade s cieľom ochrany spotrebiteľov sledovaným uvedenou smernicou (bod 68).

Z článku 3 ods. 1 smernice 93/13, ako aj zo všeobecnej systematiky tejto smernice vyplýva, že cieľom tejto smernice nie je zabezpečiť celkovú zmluvnú rovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, ale skôr zabrániť tomu, aby došlo k nerovnováhe medzi týmito právami a povinnosťami na úkor spotrebiteľov (bod 69).

Rozsudok z 9. júla 2020, Ibercaja Banco (C-452/18, [EU:C:2020:536](#))¹⁹

Zmluva o hypotekárnom úvere – Podmienka stanovujúca hranicu variabilnej úrokovej sadzby (podmienka stanovujúca minimálnu úrokovú sadzbu) – Zmluva o novácii – Vzdanie sa práva podať žaloby proti podmienkam zmluvy na súde – Neexistencia záväznosti

Dlžník nadobudol od developera nehnuteľnosť a tým nahradil tohto developera ako dlžníka hypotekárneho úveru na túto nehnuteľnosť poskytnutého úverovou inštitúciou Caja de Ahorros de la Inmaculada de Aragón, teraz Ibercaja Banco. Dlžník tak súhlasil so všetkými dohodami a podmienkami týkajúcimi sa tohto hypotekárneho úveru tak, ako boli definované medzi pôvodným dlžníkom a úverovou inštitúciou.

Dňa 9. mája 2013 Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) vyhlásil neplatnosť podmienok stanovujúcich „minimálnu úrokovú sadzbu“, nachádzajúcich sa v zmluvách o hypotekárnom úvere, keďže nespĺňajú podmienky jasnosti a transparentnosti. Na základe tejto judikatúry Ibercaja Banco začala proces opätovného prerokovania týchto podmienok v zmluvách o hypotekárnom úvere, ktoré uzavrela.

Zmluva o hypotekárnom úvere medzi dlžníkom a inštitúciou Ibercaja Banco tak bola zmenená zmluvou o novácii, ktorá sa týkala najmä sadzby stanovenej v podmienke stanovujúcej minimálnu úrokovú sadzbu, pričom táto sadzba bola znížená. Okrem toho zmluva o novácii obsahovala doložku, ktorou sa dlžník vzdal účinkov, ktoré by spôsobilo vyhlásenie nekalej povahy podmienky stanovujúcej minimálnu úrokovú sadzbu.

Dlžník podal žalobu na vnútroštátny súd, Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 3 de Teruel (Prvostupňový a vyšetrovací súd č. 3 Teruel, Španielsko), ktorou sa domáhal určenia, že podmienka stanovujúca minimálnu úrokovú sadzbu uvedená v zmluve o hypotekárnom úvere je nekalá, a tiež toho, aby sa úverovej inštitúcii nariadilo zrušiť túto podmienku a vrátiť mu sumy, ktoré bez právneho dôvodu zaplatil na základe tejto zmluvnej podmienky od uzavretia tohto úveru.

¹⁹ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike II.2. «Pojem „podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá“», v rubrike III.2. „Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti“ a v rubrike V.3. „Iné účinky“.

Vzhľadom na to, že Ibercaja Banco namietala proti nárokom dlžníka s poukazom na podmienky zmluvy o novácii, dlžník požiadal vnútroštátny súd, aby spresnil, v akom rozsahu sú právne akty, ktorými sa mení zmluva, najmä jedna z jej podmienok, ktorej nekalá povaha sa uplatňuje, tiež „zasiiahnuté“ touto podmienkou, a teda nie sú záväzné.

Tento súd mal však pochybnosti o tom, či je opätovné prerokovanie nekalej podmienky zlučiteľné so zásadou stanovenou v článku 6 ods. 1 smernice 93/13, podľa ktorej nekalé podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzné.

V tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že treba rozlišovať vzdanie sa práva podať žaloby, ak je dohodnuté v dohode, akou je transakcia, ktorej samotným predmetom je vyriešenie sporu existujúceho medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, od predchádzajúceho vzdania sa práva podať akúkoľvek žalobu obsiahnutého v zmluve uzatvorenej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom (bod 67).

Po prvé konštatoval, že podmienka uvedená v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom na účely vyriešenia existujúceho sporu, ktorou sa tento spotrebiteľ vzdáva práva uplatniť na vnútroštátnom súde nároky, ktoré by mohol uplatniť v prípade neexistencie tejto podmienky, môže byť považovaná za „nekalú“ najmä vtedy, ak uvedený spotrebiteľ nemal k dispozícii relevantné informácie, ktoré by mu umožnili pochopiť právne dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú (bod 4 prvá zarážka výroku). Skutočnosť, že predajca alebo dodávateľ a spotrebiteľ sa vzájomne vzdávajú práva podať žaloby týkajúce sa podmienky zmluvy, totiž nebráni tomu, aby vnútroštátny súd preskúmal nekalú povahu takejto podmienky, pokiaľ táto podmienka môže mať záväzné účinky voči spotrebiteľovi (bod 64).

Po druhé konštatoval, že podmienka, ktorou sa spotrebiteľ vzdá, pokiaľ ide o budúce spory, práva podať žaloby založené na právach, ktoré má podľa smernice 93/13, nie je pre spotrebiteľa záväzná (bod 4 druhá zarážka výroku). Spotrebiteľ sa totiž nemôže platne zaviazat', že sa do budúcnosti vzdá súdnej ochrany a práv, ktoré mu vyplývajú zo smernice 93/13. Súdny dvor teda spresnil, že spotrebiteľ nemôže zo svojej podstaty pochopiť dôsledky svojho pristúpenia k takejto podmienke, pokiaľ ide o spory, ktoré sa môžu objaviť v budúcnosti (bod 75).

Rozsudok z 12. januára 2023, D.V. (Odmena advokáta – Zásada hodinovej sadzby), (C-395/21, EU:C:2023:14)

Zmluva o poskytovaní právnych služieb uzavretá medzi advokátom a spotrebiteľom – Článok 4 ods. 2 – Posúdenie nekalej povahy zmluvných podmienok – Podmienka stanovujúca zaplatenie odmeny advokáta podľa zásady hodinovej sadzby

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie²⁰, Súdny dvor tiež pripomenul, že posúdenie nekalej povahy podmienky zmluvy uzavretej so spotrebiteľom spočíva v zásade na celkovom posúdení, ktoré nezohľadňuje len prípadný nedostatok transparentnosti

²⁰ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.3. 3.2, nazvanú „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky, ktoré vymedzujú hlavný predmet zmluvy alebo sa týkajú ceny alebo úhrady a služieb alebo tovaru dodanými ako protiplnenie“, s. 11. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike III.2. „Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti“ a v rubrike V.2. „Nahradenie nekalej podmienky“.

tejto podmienky. Členské štáty však môžu zabezpečiť vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľov (bod 49).

Následne Súdny dvor konštatoval, že podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá podľa zásady hodinovej sadzby stanovuje cenu týchto služieb a ktorá teda patrí do hlavného predmetu tejto zmluvy, sa nemá považovať za nekalú len z dôvodu, že nespĺňa požiadavku transparentnosti, pokiaľ členský štát, ktorého vnútroštátne právo sa uplatňuje na dotknutú zmluvu, výslovne nestanovil, tak ako v prejednávanej veci, že kvalifikácia „nekalaj podmienky“ vyplýva len zo samotného tohto dôvodu (bod 3 výroku).

2. Pojem podmienka, „ktorá nebola individuálne dohodnutá“

Rozsudok z 20. septembra 2018, OTP Bank a OTP Faktoring (C-51/17, [EU:C:2018:750](#))

Článok 3 ods. 1 – Pojem „zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá“ – Podmienka vložená do zmluvy po jej uzavretí v nadväznosti na zásah vnútroštátneho zákonodarcu

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie²¹, Súdny dvor tiež zdôraznil, že pojem „podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá“, uvedený v článku 3 ods.1 smernice 93/13, sa vzťahuje najmä na zmluvnú podmienku zmenenú záväzným vnútroštátnym právnym ustanovením prijatým po uzavretí zmluvy so spotrebiteľom, ktorého cieľom je nahradiť neplatnú podmienku obsiahnutú v uvedenej zmluve (bod 1 výroku).

Rozsudok z 9. júla 2020, Ibercaja Banco (C-452/18, [EU:C:2020:536](#))

Zmluva o hypotekárnom úvere – Podmienka stanovujúca hranicu variabilnej úrokovej sadzby (podmienka stanovujúca minimálnu úrokovú sadzbu) – Zmluva o novácii

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie²², Súdny dvor tiež spresnil, že podmienka v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom s cieľom zmeniť potenciálne nekalú podmienku skoršej zmluvy uzatvorenej medzi nimi alebo upraviť dôsledky nekalaj povahy tejto inej podmienky môže byť sama osebe považovaná za podmienku, ktorá nebola individuálne dohodnutá, a prípadne ju možno vyhlásiť za nekalú (bod 2 výroku).

Súdny dvor uviedol, že okolnosť, že cieľom novej podmienky je zmeniť skoršiu podmienku, ktorá nebola individuálne dohodnutá, nezbavuje sama osebe vnútroštátny súd povinnosti overiť, či

²¹ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.3. 3.1, nazvanú „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky odrážajúce záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia“, s. 7. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike III.2. „Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti“.

²² Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku II.1., nazvanú „Pojem ‚nekalá podmienka‘“, s. 17. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike III.2. „Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti“ a v rubrike V.3. „Iné účinky“.

spotrebiteľ skutočne nemohol ovplyvniť v zmysle článku 3 ods. 2 smernice 93/13 obsah tejto novej podmienky. Vnútroštátnemu súdu preto prináleží zohľadniť všetky okolnosti, za ktorých bola takáto podmienka predložená spotrebiteľovi, aby mohol určiť, či tento spotrebiteľ mohol mať vplyv na jej obsah (body 34 a 35).

3. Pojem „značná nerovnováha“ na úkor spotrebiteľa

Rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz (C-415/11, [EU:C:2013:164](#))²³

Zmluva o hypotekárnom úvere – Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou – Právomoci vnútroštátneho súdu rozhodujúceho v určovacom konaní – Nekalé podmienky – Kritériá posúdenia

Vec mala svoj pôvod v prejudiciálnej otázke španielskeho súdu, na ktorý sa obrátil spotrebiteľ so žalobou, ktorou sa domáhal určenia nekalej povahy viacerých zmluvných podmienok obsiahnutých v zmluve o úvere zabezpečenom hypotékou a zrušenia exekučného konania voči uvedenému spotrebiteľovi.

Uvedené podmienky sa týkali stanovenia úrokov z omeškania, ktoré sa automaticky uplatňovali na nezaplatené splatné sumy bez nutnosti zaslania akejkoľvek upomienky, predčasnej splatnosti uvedenej v dlhodobých zmluvách, ako aj jednostranného stanovenia spôsobu výpočtu celého dlhu zo strany veriteľa formou zodpovedajúceho osvedčenia, v ktorom sa uvádzala požadovaná suma. Keďže vnútroštátny súd mal pochybnosti o zlučiteľnosti uvedených podmienok s ustanoveniami smernice 93/13, podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania (bod 30).

V tomto kontexte Súdny dvor rozhodol, že pojem „značná nerovnováha“ ku škode spotrebiteľa v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13 treba posúdiť na základe analýzy vnútroštátnych právnych predpisov uplatňovaných v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami s cieľom posúdiť, či a prípadne v akej miere je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom vnútroštátnom práve. Zároveň sa zdá, že na tieto účely je relevantné preskúmať právne postavenie uvedeného spotrebiteľa z hľadiska prostriedkov, ktoré má podľa vnútroštátnej právnej úpravy k dispozícii na zabránenie uplatňovaniu nekalých podmienok (bod 2 výroku).

Rozsudok zo 16. januára 2014, Constructora Principado (C-226/12, [EU:C:2014:10](#))

Zmluva o prevode nehnuteľnosti – Nekalé podmienky – Kritériá posúdenia

Dňa 26. júna 2005 jednotlivец uzatvoril so spoločnosťou Constructora Principado zmluvu o prevode bytu. Jedna z podmienok zmluvy ukladala spotrebiteľovi povinnosť zaplatiť miestnu

²³ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike IV.3. „Nariadenie predbežných opatrení“.

daň zo zvýšenia hodnoty majetku v intraviláne, ako aj úhradu za pripojenie bytu k vodovodu a kanalizácii, teda náklady, ktoré mal zo zákona znášať podnikateľ.

Uvedený jednotlivec podal na Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Oviedo (Súd prvého stupňa č. 2 Oviedo, Španielsko) žalobu proti spoločnosti Constructora Principado s cieľom dosiahnuť vrátenie uvedených súm. Tento návrh sa zakladal na skutočnosti, že sporná podmienka, pri ktorej plnení mal kupujúci zaplatiť tieto sumy, sa má považovať za nekalú, keďže nebola predmetom dohody a spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán.

Constructora Principado tvrdila, že medzi stranami neexistuje značná nerovnováha, pretože posúdenie takej nerovnováhy sa nemôže obmedzovať na konkrétnu podmienku, ale má sa vzťahovať na celú zmluvu, pričom treba zvážiť všetky podmienky.

Audiencia Provincial de Oviedo (Provinčný súd Oviedo, Španielsko), ktorý rozhodoval o odvolaní, položil Súdnemu dvoru otázku, či sa má nerovnováha, na ktorú odkazuje článok 3 ods. 1 smernice 93/13, vykladať v tom zmysle, že vzniká už v dôsledku prenesenia platobnej povinnosti, ktorú má podľa zákona znášať podnikateľ, na spotrebiteľa, alebo skutočnosť, že smernica vyžaduje, aby nerovnováha bola značná, znamená, že sa vyžaduje prenesenie ekonomickej záťaže, ktorá je pre spotrebiteľa v porovnaní s celkovou sumou transakcie významná.

Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol, že existencia značnej nerovnováhy nevyhnutne nevyžaduje, aby výdavky, ktoré znáša spotrebiteľ na základe zmluvnej podmienky, mali na tohto spotrebiteľa značný ekonomický vplyv vzhľadom na hodnotu predmetnej transakcie, ale môže vyplývať už zo samotnej skutočnosti dostatočne závažného narušenia právneho postavenia, v ktorom sa tento spotrebiteľ ako zmluvná strana nachádza na základe platných vnútroštátnych predpisov, či už formou zúženia obsahu práv, ktoré mu podľa týchto predpisov vyplývajú zo zmluvy, prekážky v ich výkone alebo tiež formou prenesenia dodatočnej povinnosti, ktorú vnútroštátne predpisy nestanovujú, na spotrebiteľa (výrok).

Súdny dvor spresnil, že vnútroštátnemu súdu na účely posúdenia prípadnej existencie značnej nerovnováhy prináleží zohľadniť povahu tovaru alebo služby, ktorá je predmetom zmluvy, všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením tejto zmluvy, ako aj všetky ostatné podmienky zmluvy (výrok).

III. Posúdenie nekalej povahy zmluvnej podmienky

1. Kritériá posúdenia

Rozsudok z 9. novembra 2010 (veľká komora), VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, [EU:C:2010:659](#))²⁴

Kritériá posúdenia – Preskúmanie vnútroštátnym súdom nekalej povahy ustanovenia o voľbe príslušnosti súdu ex offo

Účastníci konania vo veci samej uzavreli zmluvu o pôžičke, ktorej cieľom bolo financovať kúpu vozidla.

Keďže druhá zmluvná strana si prestala plniť svoje zmluvné povinnosti, spoločnosť VB Pénzügyi Lízing túto zmluvu o pôžičke vypovedala a obrátila sa na vnútroštátny súd so žalobou o vrátenie dlhu vo výške 317 404 maďarských forintov (HUF) a zaplatenie splatných úrokov z dlžnej sumy a nákladov.

Spoločnosť, ktorá podala žalobu, nepodala svoj návrh na vydanie platobného rozkazu na miestne príslušný súd, v obvode ktorého mala druhá zmluvná strana, teda žalovaný, bydlisko, ale odvolala sa na ustanovenie o voľbe príslušnosti súdu obsiahnuté v uvedenej zmluve o pôžičke, podľa ktorého o prípadnom spore medzi zmluvnými stranami rozhoduje Budapesti II. és III. kerületi bíróság (súd 2. a 3. obvodu Budapešť, Maďarsko), teda vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania v prejednávanej veci.

Uvedený súd konštatoval, že žalovaný nemá bydlisko v jeho územnom obvode, hoci občianskoprávne procesné pravidlá stanovujú, že miestne príslušným súdom na prejednanie sporu, ako je spor, ktorý súd prejednáva, je súd, v ktorého územnom obvode sa nachádza bydlisko žalovaného.

Vnútroštátny súd sa však chcel Súdneho dvora opýtať, aké kritériá môže vnútroštátny súd zohľadniť pri preskúmaní nekalej povahy podmienky, najmä vtedy, keď zmluvná podmienka nestanovuje, že miestne príslušným súdom je súd podľa sídla predajcu alebo dodávateľa, ale iný súd, ktorý sa nachádza v blízkosti tohto sídla.

Súdny dvor musel vo svojom rozsudku podrobnejšie preskúmať rozsudok Pannon GSM (C-243/08)²⁵. Na základe toho rozhodol, že článok 267 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že Súdny dvor má právomoc vykladať pojem „nekalá zmluvná podmienka“ uvedený v článku 3 ods. 1 smernice 93/13 a v jej prílohe, ako aj kritériá, ktoré vnútroštátny súd môže alebo musí zohľadniť pri preskúmaní zmluvnej podmienky vzhľadom na ustanovenia tejto smernice, pričom je úlohou tohto vnútroštátneho súdu, aby so zreteľom na uvedené kritériá stanovil konkrétnu kvalifikáciu predmetnej zmluvnej podmienky podľa osobitných okolností daného prípadu (bod 2 výroku).

²⁴ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike IV.2. 2.1 „Povinnosť preskúmať ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky – Rozsah povinnosti“.

²⁵ Rozsudok zo 4. júna 2009, [Pannon GSM](#) (C-243/08, EU:C:2009:350), uvedený v rubrike IV.2. 2.1 „Povinnosť preskúmať ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky – Rozsah povinnosti“.

Nekalý charakter zmluvnej podmienky sa má posudzovať s ohľadom na povahu tovarov alebo služieb, ktoré sú predmetom zmluvy, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe jej uzatvorenia, vrátane skutočnosti, že podmienka obsiahnutá v zmluve uzatvorenej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, ktorá priznáva výlučnú právomoc súdu, v ktorého obvode sa nachádza sídlo predajcu alebo dodávateľa, bola do nej vložená bez osobitného vyjednávania (body 42 a 43).

Rozsudok z 26. apríla 2012, Invitel (C-472/10, [EU:C:2012:242](#))²⁶

Jednostranná zmena zmluvných podmienok predajcom alebo dodávateľom – Žaloba o zdržanie sa konania, ktorú podala vo verejnom záujme v mene spotrebiteľov organizácia určená vnútroštátnou právnou úpravou – Určenie nekalej povahy zmluvnej podmienky

Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (Úrad na ochranu spotrebiteľa, ďalej len „NFH“) má právomoc podať na maďarské súdy návrh na vyhlásenie neplatnosti nekalej podmienky uvedenej v spotrebiteľskej zmluve, ak sa použitie takejto podmienky predajcom alebo dodávateľom týka veľkého počtu spotrebiteľov alebo spôsobí značnú škodu. Podľa maďarskej právnej úpravy vyhlásenie neplatnosti nekalej podmienky súdom na základe žaloby vo verejnom záujme (hromadná žaloba) má účinky voči všetkým spotrebiteľom, ktorí uzavreli zmluvu s predajcom alebo dodávateľom, v ktorej sa táto zmluvná podmienka nachádza.

Na NFH bolo podaných množstvo sťažností od spotrebiteľov voči poskytovateľovi služby pevnej telefonickej siete, ktorý do svojich všeobecných zmluvných podmienok v tzv. vernostných zmluvách zahrnul podmienku, ktorá mu umožňovala fakturovať svojim zákazníkom a *posteriori* náklady na platbu poštovou poukážkou. Navyše spôsob výpočtu nákladov na túto platbu nebol v zmluvách uvedený.

Keďže NFH sa domnieval, že predmetná podmienka predstavuje nekalú zmluvnú podmienku, a vzhľadom na to, že operátor odmietol túto podmienku zmeniť, NFH podal na Pest Megyei Bíróság (súd Pešť, Maďarsko) žalobu, ktorou sa domáhal vyhlásenia neplatnosti napadnutej podmienky ako nekalej podmienky, ako aj automatického a spätného vrátenia všetkých súm, ktoré operátor neoprávnene získal a vyúčtoval ako „náklady na platbu poštovou poukážkou“, spotrebiteľom. Tento súd sa však domnieval, že vyriešenie sporu závisí od výkladu príslušných ustanovení smernice 93/13.

Súdny dvor v súvislosti s posúdením nekalej povahy zmluvnej podmienky, ktorá mu bola predložená na posúdenie, uviedol, že toto posúdenie patrí do právomoci vnútroštátneho súdu, ktorý rozhoduje v konaní, ktoré vo verejnom záujme v mene spotrebiteľov začala organizácia určená vnútroštátnou právnou úpravou. Práve vnútroštátnemu súdu prináleží, aby s ohľadom na článok 3 ods. 1 a 3 smernice 93/13 posúdil nekalú povahu zmluvnej podmienky, o akú ide vo veci samej. V rámci tohto posúdenia musí vnútroštátny súd predovšetkým overiť, či s ohľadom na všetky podmienky uvedené vo všeobecných podmienkach spotrebiteľských zmlúv a na relevantnú vnútroštátnu právnú úpravu boli dôvody alebo spôsob zmeny nákladov spojených

²⁶ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike VI.1. „Kolektívne žaloby alebo žaloby vo verejnom záujme“.

s poskytovanou službou spresnené jasným a zrozumiteľným spôsobom, a prípadne či spotrebiteľia majú právo odstúpiť od zmluvy (bod 1 výroku).

2. Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti

Rozsudok z 21. marca 2013, RWE Vertrieb (C-92/11, [EU:C:2013:180](#))

Smernica 2003/55/ES – Vnútroštatný trh so zemným plynom – Smernica 93/13/EHS – Zmluvy uzatvorené medzi predávajúcimi alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi – Cena služby jednostranne zmenená predávajúcim alebo dodávateľom – Odkaz na záväznú právnu úpravu určenú pre inú kategóriu spotrebiteľov – Uplatniteľnosť smernice 93/13 – Povinnosť jasného a zrozumiteľného znenia a transparentnosti

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie²⁷, Súdny dvor v súvislosti s prípadnou nekalou povahou spornej zmluvnej podmienky konštatoval, že v rámci zmlúv na dobu neurčitú, akými sú zmluvy o dodávkach plynu, normotvorca Únie uznal, že dodávateľ má legitímny záujem meniť poplatky za svoju službu. Štandardná zmluvná podmienka, ktorá umožňuje takúto jednostrannú zmenu, však musí spĺňať požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti. V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že v konečnom dôsledku musí vnútroštatny súd, nie Súdny dvor, určiť, či to tak v konkrétnom prípade je. Pri tomto preskúmaní musí vnútroštatny súd priznať zásadný význam určitým kritériám spresneným Súdnym dvorom (body 45 až 48).

Zmluva musí transparentným spôsobom uvádzať dôvod a spôsob zmeny poplatkov, aby spotrebiteľ mohol na základe jasných a zrozumiteľných kritérií predpokladať prípadné zmeny týchto poplatkov (bod 49).

Súdny dvor v tomto ohľade zdôraznil, že nedostatok informácií v tejto súvislosti pred uzavretím zmluvy v zásade nemožno nahradiť len tým, že spotrebiteľia budú v priebehu realizácie zmluvy v dostatočnom predstihu informovaní o zmene poplatkov a o ich práve zmluvu vypovedať, ak s touto zmenou nesúhlasia (bod 51).

Pokiaľ ide o možnosť spotrebiteľa vypovedať zmluvu, musí byť možné ju za konkrétnych podmienok skutočne využiť. O taký prípad nejde, ak z dôvodov súvisiacich so spôsobmi vypovedania zmluvy alebo s podmienkami relevantného trhu spotrebiteľ nemá skutočnú možnosť zmeniť dodávateľa, alebo ak nebol primerane a včas informovaný o zmene (bod 54).

²⁷ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.3. 3.1, nazvanú „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky odrážajúce záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia“, s. 7.

Rozsudok z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13, [EU:C:2014:282](#))

Vylúčenie podmienok týkajúcich sa hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti ceny alebo úhrady, ak boli formulované jasne a zrozumiteľne – Zmluvy o spotrebiteľských úveroch vyjadrených v cudzej mene – Podmienky týkajúce sa výmenných kurzov

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie²⁸, Súdny dvor uviedol, že podmienka vymedzujúca hlavný predmet zmluvy nepodlieha posúdeniu jej nekalej povahy len v prípade, ak bola formulovaná jasne a zrozumiteľne. V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že takáto požiadavka sa neobmedzuje len na zrozumiteľnosť tejto podmienky z formálneho a gramatického hľadiska. Naopak, zmluva o úvere musí transparentným spôsobom uvádzať dôvod a podrobnosti mechanizmu zmeny cudzej meny. Vnútroštátnemu súdu teda prislúcha, aby určil, či riadne informovaný a primerane pozorný spotrebiteľ mohol na základe reklamy a informácií poskytnutých veriteľom v rámci dojednávania zmluvy o úvere nielen vedieť o existencii rozdielu medzi výmenným kurzom pre predaj a výmenným kurzom pre nákup cudzej meny, ale tiež posúdiť účinky uplatňovania výmenného kurzu pre nákup na výpočet splátok a na celkové náklady svojho úveru (body 73 a 76).

Rozsudok z 20. septembra 2017, Andriuc a i. (C-186/16, [EU:C:2017:703](#))

Zmluva o úvere uzatvorená v cudzej mene – Kurzové riziko, ktoré v celom rozsahu znáša spotrebiteľ – Značná nerovnováha v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy – Okamih, v ktorom sa má táto nerovnováha posudzovať – Rozsah pojmu „jasne a zrozumiteľne vypracované“ podmienky – Úroveň informácií, ktoré musí banka poskytnúť

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie²⁹, Súdny dvor pripomenul, že požiadavka, podľa ktorej zmluvná podmienka musí byť formulovaná jasne a zrozumiteľne, stanovuje aj to, aby zmluva transparentným spôsobom vyjadrovala konkrétne fungovanie mechanizmu, na ktorý sa odvoláva dotknutá podmienka. V zmluve musí byť prípadne uvedený aj vzťah medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným ostatnými podmienkami, aby bol spotrebiteľ schopný na základe presných a zrozumiteľných kritérií posúdiť ekonomické dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú. Vnútroštátny súd musí posúdiť túto otázku z hľadiska všetkých relevantných skutkových okolností, medzi ktoré patria reklama a informácie poskytnuté veriteľom v rámci dojednávania zmluvy o úvere (body 45 a 46).

Vnútroštátnemu súdu osobitne prináleží overiť, či bol spotrebiteľ informovaný o všetkých skutočnostiach ktoré mohli mať vplyv na rozsah jeho záväzku a umožňovali mu posúdiť celkové náklady jeho úveru (bod 47).

V tomto kontexte Súdny dvor spresnil, že finančné inštitúcie majú poskytnúť dlžníkom informácie dostatočné na to, aby im umožnili prijať obozretné rozhodnutia založené na dobrej informovanosti. Tieto informácie sa teda musia týkať nielen možnosti revalvácie alebo devalvácie

²⁸ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.3. 3.2, nazvanú „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky, ktoré vymedzujú hlavný predmet zmluvy alebo sa týkajú ceny alebo úhrady a služieb alebo tovaru dodaných ako protiplnenie“, s. 11. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike V.2. „Nahradenie nekalej podmienky“.

²⁹ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.3. 3.2, nazvanú „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky, ktoré vymedzujú hlavný predmet zmluvy alebo sa týkajú ceny alebo úhrady a služieb alebo tovaru dodaných ako protiplnenie“, s. 11.

meny úveru, ale aj vplyvu pohybov výmenného kurzu a zvýšenia úrokovej sadzby meny úveru na splátky (bod 49).

Dlžník má byť teda na jednej strane jasne informovaný o skutočnosti, že podpísaním zmluvy o úvere vyjadrenom v cudzej mene sa vystavuje kurzovému riziku, ktoré môže byť pre neho ekonomicky náročné niest' v prípade devalvácie meny, v ktorej poberá svoj príjem. Na druhej strane má úverová inštitúcia uviesť možné výkyvy výmenných kurzov a riziká súvisiace s podpísaním úveru v cudzej mene, najmä za predpokladu, že dlžník nepoberá svoj príjem v tejto mene (bod 50).

Súdny dvor tiež spresnil, že v prípade, ak si banková inštitúcia nespĺnila tieto povinnosti informovať, upozorniť a poskytnúť poradenstvo, ako aj svoju povinnosť vypracovať zmluvné podmienky jasne a zrozumiteľne, a v dôsledku toho možno preskúmať nekalú povahu spornej podmienky, vnútroštátnemu súdu prináleží posúdiť jednak možné nedodržanie požiadavky dobrej viery bankou a jednak existenciu prípadnej značnej nerovnováhy medzi zmluvnými stranami. Toto posúdenie sa má vykonať s odkazom na dobu uzatvorenia dotknutej zmluvy a s ohľadom najmä na odborné znalosti a vedomosti banky, pokiaľ ide o možné výkyvy výmenných kurzov a riziká súvisiace s podpísaním úveru v cudzej mene. V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že zmluvná podmienka môže spôsobiť nerovnováhu medzi zmluvnými stranami, ktorá sa prejaví až pri výkone zmluvy (body 54 až 57).

Rozsudok z 20. septembra 2018, OTP Bank a OTP Faktoring (C-51/17, [EU:C:2018:750](#))

Podmienka vložená do zmluvy po jej uzavretí v nadväznosti na zásah vnútroštátneho zákonodarcu – Článok 4 ods. 2 – Jasná a zrozumiteľná formulovanie podmienky

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie³⁰, Súdny dvor spresnil rozsah požiadavky, podľa ktorej má byť zmluvná podmienka formulovaná jasne a zrozumiteľne (bod 73).

Súdny dvor sa v tejto súvislosti domnieval, že finančné inštitúcie sú povinné poskytnúť dlžníkom informácie dostatočné na to, aby im umožnili prijať obozretné rozhodnutia založené na dobrej informovanosti. To znamená, že podmienka týkajúca sa kurzového rizika musí byť pre spotrebiteľa zrozumiteľná z formálneho aj gramatického hľadiska, ale zároveň aj pokiaľ ide o jej konkrétny dosah. Z toho vyplýva, že priemerný spotrebiteľ, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, má môcť nielen vedieť o možnosti devalvácie národnej meny vo vzťahu k cudzej mene, v ktorej bol úver denominovaný, ale aj posúdiť potenciálne významné ekonomické dôsledky tejto zmluvnej podmienky pre jeho finančné záväzky (bod 78).

Súdny dvor okrem toho uviedol, že jasnosť a zrozumiteľnosť zmluvných podmienok sa má posudzovať v čase uzatvorenia zmluvy so zreteľom na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, ako aj na všetky ostatné zmluvné podmienky, napriek tomu, že niektoré z týchto

³⁰ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.3. 3.1, nazvanú „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky odrážajúce záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia“, s. 7. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike II.2. «Pojem „podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá“».

podmienok boli vyhlásené alebo považované za nekalé a v dôsledku toho neskôr vyhlásené za neplatné vnútroštátnym zákonodarcom (bod 83 a bod 4 výroku).

Rozsudok z 3. októbra 2019, Kiss a CIB Bank (C-621/17, [EU:C:2019:820](#))

Povinnosť jasnej a zrozumiteľnej formulácie zmluvných podmienok – Podmienky, ktorými sa ukladá platba nákladov za nešpecifikované služby

Žalobca vo veci samej uzatvoril so spoločnosťou, ktorej právnou nástupkyňou sa stala CIB, zmluvu o úvere vo výške 16 451 eur s ročnou úrokovou sadzbou 5,4 % a poplatkami za správu vo výške 2,4 % ročne na obdobie 20 rokov. Na základe zmluvných podmienok mala dotknutá osoba tiež povinnosť zaplatiť sumu 40 000 maďarských forintov (HUF) (približne 125 eur) ako poplatok za poskytnutie úveru.

Žalobca vo veci samej podal žalobu na Győri Törvényszék (súd v Győri, Maďarsko), ktorou sa domáhal určenia nekalej povahy podmienok týkajúcich sa poplatkov za správu a poplatku za poskytnutie úveru, a to z dôvodu, že v zmluve neboli špecifikované konkrétne služby, ktoré majú byť za tieto poplatky poskytované.

CIB na svoju obranu uviedla, že nemá nijakú povinnosť špecifikovať služby, ktorých protihodnotu predstavujú poplatky za správu a poplatok za poskytnutie úveru. Spresnila však, že poplatok za poskytnutie úveru je protihodnotou úkonov uskutočnených pred uzavretím zmluvy, zatiaľ čo poplatky za správu predstavujú protihodnotu úkonov, ktoré sa vykonávajú po uzavretí uvedenej zmluvy.

Kúria (Najvyšší súd, Maďarsko), ktorý rozhodoval o odvolaní, položil Súdnemu dvoru otázku, či podmienky, o ktoré ide vo veci samej, sú formulované jasne a zrozumiteľne, a pýtal sa na spôsob, akým má posúdiť ich prípadnú nekalú povahu.

Súdny dvor rozhodol, že z požiadavky, podľa ktorej musí byť zmluvná podmienka formulovaná jasne a zrozumiteľne, nevyplýva povinnosť, aby zmluvné podmienky, o aké ide vo veci samej, ktoré neboli individuálne dohodnuté a sú obsiahnuté v zmluve o úvere uzatvorenej so spotrebiteľmi, pričom presne určujú sumu poplatkov za správu a poplatku za poskytnutie úveru, ktoré znáša spotrebiteľ, spôsob ich výpočtu a dátum ich splatnosti, tiež podrobne špecifikovali všetky služby poskytované ako protihodnota dotknutých súm (bod 1 výroku).

Súdny dvor však spresnil, že je potrebné, aby povaha skutočne poskytnutých služieb mohla byť rozumne pochopená alebo vyodená zo zmluvy posudzovanej ako celok. Okrem toho spotrebiteľ musí byť schopný overiť, že sa rôzne poplatky alebo služby, za ktoré sa poplatky platia, neprekrývajú. Vnútroštátny súd musí teda preskúmať, či ide o taký prípad, a to vzhľadom na všetky relevantné skutkové okolnosti, medzi ktoré patria nielen podmienky obsiahnuté v dotknutej zmluve, ale aj reklama a informácie poskytnuté veriteľom v rámci dojednávania zmluvy (body 43 a 44).

Súdny dvor ďalej rozhodol, že zmluvná podmienka, ktorá sa týka poplatkov za správu zmluvy o úvere a ktorá neumožňuje jednoznačne určiť konkrétne služby poskytované ako protihodnota, v zásade nespôsobuje v rozpore s požiadavkou dobrej viery na úkor spotrebiteľa značnú

nerovnováhu medzi právami a povinnosťami strán, ktoré vyplývajú zo zmluvy (bod 2 výroku). Súdny dvor totiž spresnil, že pokiaľ služby poskytované ako protihodnota patria primerane pod plnenia uskutočnené v rámci správy alebo poskytnutia úveru, alebo pokiaľ sumy, ktoré znáša spotrebiteľ na základe uvedených poplatkov a poplatku, nie sú neprimerané vo vzťahu k výške úveru, nezdá sa – s výhradou overenia vnútroštátnym súdom –, že tieto podmienky týkajúce sa poplatkov za správu úveru a poplatku za poskytnutie úveru nepriaznivo ovplyvňujú právne postavenie spotrebiteľa, ako ho upravuje vnútroštátne právo. Vnútroštátnemu súdu okrem toho prináleží zohľadniť účinok ostatných zmluvných podmienok, a to s cieľom určiť, či uvedené podmienky vytvárajú značnú nerovnováhu na úkor dlžníka (bod 55).

Rozsudok z 9. júla 2020, Ibercaja Banco (C-452/18, [EU:C:2020:536](#))

Zmluva o hypotekárnom úvere – Podmienka stanovujúca hranicu variabilnej úrokovej sadzby (podmienka stanovujúca minimálnu úrokovú sadzbu) – Zmluva o novácii

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie³¹, Súdny dvor okrem iného uviedol, že požiadavka transparentnosti, ktorá sa vzťahuje na predajcu alebo dodávateľa podľa smernice 93/13³², znamená, že pri uzavretí zmluvy o hypotekárnom úvere s variabilnou úrokovou sadzbou, ktorá upravuje podmienku stanovujúcu minimálnu úrokovú sadzbu, sa spotrebiteľovi musí umožniť pochopiť hospodárske dôsledky, ktoré pre neho vyplývajú z mechanizmu vyplývajúceho z tejto podmienky stanovujúcej minimálnu úrokovú sadzbu, prostredníctvom poskytnutia informácií týkajúcich sa minulého vývoja indexu, na základe ktorého je úroková sadzba vypočítaná (bod 3 výroku).

Rozsudok z 12. januára 2023, D.V. (Odmena advokáta – Zásada hodinovej sadzby), (C-395/21, [EU:C:2023:14](#))

Zmluva o poskytovaní právnych služieb uzavretá medzi advokátom a spotrebiteľom – Článok 4 ods. 2 – Posúdenie nekalej povahy zmluvných podmienok – Podmienka stanovujúca zaplatenie odmeny advokáta podľa zásady hodinovej sadzby

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie³³, Súdny dvor preskúmal, či podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzavretej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá stanovuje cenu za poskytované služby podľa zásady hodinovej sadzby a neobsahuje iné informácie než uplatňovanú hodinovú sadzbu, nespĺňa požiadavku jasného a zrozumiteľného formulovania. Súdny dvor v tejto súvislosti uviedol, že vzhľadom na povahu služieb, ktoré sú predmetom zmluvy o poskytovaní právnych služieb, je často ťažké, ba dokonca nemožné, aby poskytovateľ už pri uzavretí zmluvy predvídal presný počet hodín potrebných na poskytnutie takýchto služieb a v dôsledku toho aj ich celkové skutočné náklady (bod 41). Hoci od poskytovateľa nemožno požadovať, aby informoval spotrebiteľa o konečných finančných

³¹ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku II.1., nazvanú „Pojem „nekalá podmienka“, s. 17. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike II.2. „Pojem „podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá“ a v rubrike V.3. „Iné účinky“.

³² Článok 3 ods. 1, článok 4 ods. 2 a článok 5 smernice 93/13.

³³ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.3. 3.2, nazvanú „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky, ktoré vymedzujú hlavný predmet zmluvy alebo sa týkajú ceny alebo úhrady a služieb alebo tovaru dodaných ako protiplnenie“, s. 11. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike II.1. „Pojem „nekalá podmienka“ a v rubrike V.2. „Nahradenie nekalej podmienky“.

dôsledkoch jeho záväzku, ktoré závisia od budúcich udalostí, nepredvídateľných a nezávislých od vôle tohto poskytovateľa, poskytovateľ je povinný oznámiť spotrebiteľovi pred uzavretím zmluvy informácie, ktoré mu umožnia prijať jeho rozhodnutie obozretne a s úplnou znalosťou možnosti, že dôjde k takým udalostiam, a o dôsledkoch, ku ktorým môžu tieto udalosti viesť v súvislosti s trvaním poskytovania právnych služieb (bod 43).

Tieto informácie, ktoré sa môžu líšiť jednak v závislosti od predmetu a povahy predvídaných plnení a jednak v závislosti od uplatniteľných profesijných a deontologických pravidiel, musia obsahovať údaje umožňujúce spotrebiteľovi posúdiť približné celkové náklady na tieto služby. Také údaje by mohol predstavovať odhad predvídateľného alebo minimálneho počtu potrebných hodín alebo záväzok zaslať v primeraných intervaloch faktúry alebo pravidelné správy uvádzajúce počet odpracovaných hodín. Súdny dvor spresnil, že prináleží vnútroštátnemu súdu, aby pri zohľadnení týchto úvah a všetkých relevantných skutočností súvisiacich s uzatvorením dotknutej zmluvy posúdil, či poskytovateľ poskytol spotrebiteľovi pred uzavretím zmluvy primerané informácie (bod 44).

Súdny dvor tak prijal záver, že zmluvná podmienka, ktorá stanovuje cenu podľa zásady hodinovej sadzby bez toho, aby boli spotrebiteľovi pred uzatvorením zmluvy oznámené informácie, ktoré mu umožnia prijať jeho rozhodnutie s obozretnosťou a úplnou znalosťou finančných dôsledkov, ktoré uzatvorenie tejto zmluvy prinesie, nespĺňa požiadavku jasného a zrozumiteľného formulovania (bod 2 výroku).

IV. Právomoci a povinnosti vnútroštátneho súdu

1. Právomoc vnútroštátneho súdu

Rozsudok z 1. apríla 2004, Freiburger Kommunalbauten (C-237/02, [EU:C:2004:209](#))

Zmluva na výstavbu a dodanie parkoviska – Zmena poradia výkonu zmluvných záväzkov stanovených vnútroštátnym právom – Doložka ukladajúca spotrebiteľovi vykonať platbu pred splnením záväzkov predajcu alebo dodávateľa – Povinnosť predajcu alebo dodávateľa poskytnúť záruku

Zmluvou uzavretou pred notárom 5. mája 1998 Freiburger Kommunalbauten, mestský stavebný podnik, v rámci svojich obchodných činností predal dvojici kupujúcich na súkromné účely miesto na parkovisku, ktoré mal vybudovať.

V zmluve bolo stanovené, že celá cena je splatná po tom, čo podnikateľ poskytne záruku. V prípade oneskorenej platby bol kupujúci povinný zaplatiť úroky z omeškania.

Po poskytnutí záruky kupujúci odmietli vykonať platbu. Tvrdili, že ustanovenie týkajúce sa splatnosti celej ceny je v rozpore s § 9 Bürgerliches Gesetzbuch (nemecký Občiansky zákonník). Cenu zaplatili až po tom, čo im bolo 21. decembra 1999 dodané parkovacie miesto bez závad.

Freiburger Kommunalbauten sa preto domáhal úrokov z omeškania z dôvodu oneskorenej platby na Landgericht Freiburg (Krajinský súd Freiburg, Nemecko), ktorý jeho návrhu vyhovel.

Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko), ktorý rozhodoval o opravnom prostriedku „Revision“, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru otázku, či sa má podmienka obsiahnutá vo všeobecných podmienkach predaja, podľa ktorej kupujúci stavby, ktorá má byť postavená, je povinný zaplatiť celú jej cenu bez ohľadu na stav napredovania výstavby, ak mu predávajúci predtým poskytol bankovú záruku na pokrytie súm, na ktoré by mohol mať nárok z dôvodu neplnenia alebo nesprávneho plnenia zmluvy, považovať za nekalú v zmysle smernice 93/13.

Súdny dvor v tomto rozsudku rozhodol, že vnútroštátnemu súdu prináleží, aby určil, či podmienka zmluvy o dielo, na základe ktorej je celá cena splatná pred splnením záväzkov predajcu alebo dodávateľa a ktorá ukladá povinnosť predajcu alebo dodávateľa poskytnúť záruku, spĺňa kritériá požadované na to, aby sa považovala za nekalú v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13 (výrok).

Súdny dvor totiž síce môže vykladať všeobecné kritériá, ktoré normotvorca Spoločenstva použil na vymedzenie pojmu „nekalá podmienka“, ako je uvedený v smernici 93/13, naproti tomu však nemôže rozhodovať o uplatnení týchto všeobecných kritérií na konkrétnu zmluvnú podmienku, ktorú treba preskúmať s ohľadom na konkrétne okolnosti danej veci (bod 22).

2. Povinnosť preskúmať *ex offo* nekalú povahu zmluvnej podmienky

2.1. Rozsah povinnosti

Rozsudok z 27. júna 2000, *Océano Grupo Editorial (C-240/98 až C-244/98, [EU:C:2000:346](#))*

Doložka o voľbe právomoci – Právomoc súdu preskúmať ex offo nekalú povahu takejto podmienky

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie³⁴, Súdny dvor rozhodol, že ochrana poskytovaná spotrebiteľom smernicou 93/13 vyžaduje, aby vnútroštátny súd mohol pri prieskume prípustnosti žaloby podanej na vnútroštátny súd preskúmať *ex offo*, či podmienka obsiahnutá v zmluve, ktorá sa mu predložila, nie je nekalá. Vnútroštátny súd je povinný pri uplatňovaní ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré boli prijaté skôr ako smernica 93/13, ako aj tých, ktoré boli prijaté neskôr, vykladať ich, pokiaľ možno, s prihliadnutím na znenie a účel smernice. Požiadavka konformného výkladu osobitne vyžaduje, aby vnútroštátny súd uprednostnil taký výklad, ktorý mu umožní odmietnuť aj bez návrhu prevziať právomoc, ktorá mu bola priznaná na základe nekalej podmienky (bod 2 výroku).

Rozsudok zo 4. júna 2009, *Pannon GSM (C-243/08, [EU:C:2009:350](#))*

Právomoc a povinnosť vnútroštátneho súdu preskúmať ex offo nekalý charakter doložky o voľbe právomoci – Kritériá posúdenia

Spotrebiteľ uzatvoril so spoločnosťou Pannon zmluvu o predplatenej službe týkajúcej sa poskytovania mobilných telefónnych služieb. Spotrebiteľ podpisom zmluvy akceptoval aj všeobecné zmluvné podmienky spoločnosti, v ktorých bola okrem iného stanovená príslušnosť Budaörsi Városi Bíróság (Mestský súd Budaörs, Maďarsko), súdu, v ktorého obvode sa nachádzalo sídlo spoločnosti Pannon, pre všetky spory vyplývajúce zo zmluvy o predplatenej službe alebo súvisiace s danou zmluvou.

Keďže Pannon sa domnievala, že spotrebiteľ si nespĺnil svoje zmluvné povinnosti, podala návrh na Budaörsi Városi Bíróság (Mestský súd Budaörs), ktorý konštatoval, že trvalé bydlisko spotrebiteľa, ktorý je poberateľom invalidného dôchodku, sa nachádza v obci Dombegyház, teda 275 kilometrov od mesta Budaörs, pričom možnosti dopravy medzi týmito dvoma miestami sú veľmi obmedzené.

Tento súd tiež uviedol, že podľa pravidiel maďarského Civilného sporového poriadku v prípade, keby zmluva o predplatenej službe neobsahovala doložku stanovujúcu jeho príslušnosť, miestne príslušným súdom by bol súd v mieste bydliska spotrebiteľa.

Keďže Budaörsi Városi Bíróság (Mestský súd Budaörs) mal pochybnosti o prípadnej nekalej povahe podmienky zmluvy o predplatenej službe, ktorá stanovuje jeho právomoc, položil Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu smernice 93/13. Pýtal sa okrem iného

³⁴ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku II.1., nazvanú „Pojem „nekalá podmienka“, s. 17.

na to, či je povinný pri preskúmaní svojej vlastnej miestnej príslušnosti preskúmať *ex offio* nekalú povahu tejto podmienky.

Súdny dvor pripomenul, že ochrana, ktorú smernica 93/13 poskytuje spotrebiteľom, sa vzťahuje aj na prípady, keď spotrebiteľ, ktorý uzavrel s predajcom alebo dodávateľom zmluvu obsahujúcu nekalú podmienku, nenamietala proti nekalému charakteru tejto podmienky, pretože buď nepozná svoje práva, alebo je odradený ich uplatniť z dôvodu nákladov, ktoré by súdne konanie predstavovalo (bod 30).

Úloha vnútroštátneho súdu v oblasti ochrany spotrebiteľov nie je preto vymedzená len možnosťou vysloviť sa k prípadnému nekalému charakteru zmluvnej podmienky, ale zahŕňa taktiež povinnosť preskúmať *ex offio* túto otázku hneď po tom, čo je súd oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, vrátane toho, ak nastolil otázku o svojej vlastnej miestnej príslušnosti. Pokiaľ vnútroštátny súd považuje takúto podmienku za nekalú, príslúcha mu, aby ju neuplatnil, okrem prípadu, že spotrebiteľ po upozornení súdom nepovažuje za potrebné namietat' nekalý a nezáväzný charakter podmienky (body 32 a 33).

Rovnako vnútroštátna norma, ktorá stanovuje, že spotrebiteľ nie je viazaný nekalou zmluvnou podmienkou len v prípade, keď úspešne napadol jej nekalý charakter pred vnútroštátnym súdom, nie je v súlade so smernicou 93/13. Takáto norma totiž vylučuje možnosť vnútroštátneho súdu posudzovať *ex offio* nekalý charakter zmluvnej podmienky (bod 1 výroku).

Rozsudok z 9. novembra 2010 (veľká komora), VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, [EU:C:2010:659](#))

Kritériá posúdenia – Preskúmanie vnútroštátnym súdom nekalej povahy ustanovenia o voľbe príslušnosti súdu ex offio

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie³⁵, Súdny dvor tiež spresnil, že vnútroštátny súd musí *ex offio* nariadiť vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či ustanovenie o voľbe výlučnej miestnej príslušnosti súdu nachádzajúce sa v zmluve, ktorá je predmetom prejednávaneho sporu a ktorá bola uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, patrí do pôsobnosti smernice 93/13, a v prípade, že je to tak, posúdiť *ex offio* prípadnú nekalú povahu tohto ustanovenia. Na účely zabezpečenia efektívnosti ochrany spotrebiteľa požadovanej normotvorcom Únie v situácii, ktorú charakterizuje nerovnosť medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, ktorá môže byť kompenzovaná iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy, totiž vnútroštátny súd musí vo všetkých prípadoch a bez ohľadu na pravidlá vnútroštátneho práva stanoviť, či sporné ustanovenie bolo alebo nebolo predmetom individuálnej dohody medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom (bod 48 a bod 3 výroku).

³⁵ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku III.1., nazvanú „Kritériá posúdenia“, s. 24.

Rozsudok zo 17. mája 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen (C-147/16, [EU:C:2018:320](#))*Preskúmanie vnútroštátnym súdom ex offio, či zmluva spadá do pôsobnosti tejto smernice 93/13*

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie³⁶, sa Súdny dvor domnieval, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie, pričom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel má právomoc preskúmať *ex offio* rozpor medzi zmluvnou podmienkou, na ktorej je založená žaloba, a vnútroštátnymi pravidlami verejného poriadku, je povinný preskúmať *ex offio*, či zmluva obsahujúca túto podmienku patrí do pôsobnosti smernice 93/13, a prípadne, či je takáto podmienka v zmysle uvedenej smernice nekalá (bod 1 výroku).

Rozsudok z 11. marca 2020, Lintner (C-511/17, [EU:C:2020:188](#))*Zmluva o úvere v cudzej mene – Zohľadnenie všetkých ostatných zmluvných podmienok na účely posúdenia nekalej povahy napadnutej podmienky – Článok 6 ods. 1 – Preskúmanie nekalej povahy podmienok uvádzaných v zmluve vnútroštátnym súdom ex offio – Rozsah*

Žalobkyňa podala na Fővárosi Törvényszék (Súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko) žalobu vo veci údajnej nekalej povahy niektorých podmienok uvedených v zmluve o hypotekárnom úvere vyjadrenom v cudzej mene, ktorú uzavrela s bankovou inštitúciou. Na základe týchto podmienok mala táto banková inštitúcia právo jednostranne zmeniť túto úverovú zmluvu. Po zamietnutí tejto žaloby bola uvedenému súdu v nadväznosti na odvolanie podané žalobkyňou odvolacím súdom vec vrátená a bola mu uložená povinnosť preskúmať *ex offio* zmluvné podmienky, ktoré žalobkyňa vo svojej pôvodnej žalobe nekritizovala, týkajúce sa najmä notárskeho osvedčenia, dôvodov výpovede a určitých nákladov, ktoré znášala.

Súdny dvor, na ktorý bol podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania, rozhodol, pokiaľ ide po prvé o rozsah preskúmania *ex offio* prípadnej nekalej povahy zmluvnej podmienky, ktoré prislúcha vnútroštátnemu súdu podľa smernice 93/13, že uvedený súd nie je povinný preskúmať *ex offio* a individuálne všetky ostatné zmluvné podmienky, ktoré neboli týmto spotrebiteľom napadnuté, s cieľom overiť, či ich možno považovať za nekalé, ale musí preskúmať len tie podmienky, ktoré súvisia s predmetom sporu, tak ako bol vymedzený účastníkmi konania. Súdny dvor tak spresnil, že toto preskúmanie musí rešpektovať vymedzenie predmetu sporu, chápané ako výsledok, ktorý účastník konania sleduje svojimi tvrdeniami, v spojení so žalobnými návrhmi a žalobnými dôvodmi predloženými účastníkmi konania na tento účel. Vnútroštátny súd má preto v týchto medziach preskúmať *ex offio* zmluvnú podmienku s cieľom vyhnúť sa tomu, aby boli požiadavky spotrebiteľa zamietnuté rozhodnutím, ktoré by prípadne získalo právnu silu rozhodnutej veci, hoci tieto požiadavky by mohli byť prijaté, ak by spotrebiteľ z dôvodu nevedomosti neopomenul dovoľávať sa nekalej povahy tejto podmienky. Súdny dvor okrem toho zdôraznil, že na to, aby sa zabránilo zásahu do potrebného účinku ochrany priznanej spotrebiteľom na základe uvedenej smernice, vnútroštátny súd nesmie podávať formalistický výklad nárokov, ktoré sú mu predložené, ale musí naopak vnímať ich obsah s prihliadnutím na dôvody uvádzané na ich podporu (body 28, 30, 32, 33 a bod 1 výroku).

³⁶ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.2., nazvanú „Pôsobnosť *ratione materiae*: pojmy „predajca alebo dodávateľ a „spotrebiteľ“, s. 3.

Pokiaľ ide po druhé o vykonanie preskúmania nekalej povahy podmienky *ex offio*, Súdny dvor rozhodol, že pokiaľ právne a skutkové okolnosti uvedené v spise predloženom vnútroštátnemu súdu vyvolávajú vážne pochybnosti, pokiaľ ide o nekalú povahu určitých podmienok, na ktoré spotrebiteľ nepoukazoval, ale ktoré súvisia s predmetom sporu, tento súd musí prijať *ex offio* potrebné opatrenia na vykonanie dokazovania s cieľom doplniť tento spis tým, že účastníkov konania pri dodržaní kontradiktórnosti vyzve, aby mu predložili vysvetlenia a doklady potrebné na tento účel (bod 37).

2.2. Obmedzenia povinnosti

Rozsudok z 21. novembra 2002, Cofidis (C-473/00, [EU:C:2002:705](#))

Žaloba podaná predajcom alebo dodávateľom – Vnútroštátne ustanovenie zakazujúce vnútroštátnemu súdu, aby určil zmluvnú podmienku za nekalú ex offio alebo na základe žalobného dôvodu podaného spotrebiteľom po uplynutí premlčacej lehoty

Zmluvou z 26. januára 1998 spoločnosť Cofidis poskytla dlžníkovi otvorenie úverovej linky. Keďže splátky zostali nezaplatené, Cofidis podala 24. augusta 2000 proti tomuto dlžníkovi žalobu na Tribunal d'instance de Vienne (Okresný súd Vienne, Francúzsko) o zaplatenie dlžných súm.

Hoci Tribunal d'instance de Vienne (Okresný súd Vienne) konštatoval nekalú povahu niektorých podmienok zmluvy o úvere, domnieval sa, že sa uplatňuje dvojročná prekluzívna lehota stanovená v článku L. 311 – 37 francúzskeho Spotrebiteľského zákonníka a tá mu zakazuje zrušiť podmienky, ktorých nekalú povahu konštatoval.

Rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru otázku, či požiadavka konformného výkladu systému ochrany spotrebiteľa stanoveného smernicou ukladá vnútroštátnemu súdu, ktorý rozhoduje o žalobe o zaplatenie podanej predajcom alebo dodávateľom proti spotrebiteľovi, s ktorým uzatvoril zmluvu, povinnosť neuplatniť procesné pravidlo o výnimke, akým je pravidlo stanovené v článku L. 311-37 Spotrebiteľského zákonníka. Toto pravidlo v praxi zakazovalo vnútroštátnemu súdu zrušiť na návrh spotrebiteľa alebo *ex offio* akúkoľvek nekalú podmienku, ktorou je zmluva poznačená, ak bola táto zmluva uzatvorená viac ako dva roky pred podaním žaloby, a teda umožňovalo predajcovi alebo dodávateľovi odvolávať sa na uvedené podmienky na súde a založiť na nich svoju žalobu.

Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol, že ochrana, ktorú smernica 93/13 poskytuje spotrebiteľom, zahŕňa aj prípady, keď spotrebiteľ, ktorý uzavrel s predajcom alebo dodávateľom zmluvu obsahujúcu nekalú podmienku, nenamieta proti nekalej povahe tejto podmienky. Zdá sa teda, že v konaniach, ktorých predmetom je vymáhanie nekalých podmienok, začatých na návrh predajcov alebo dodávateľov proti spotrebiteľom, stanovenie časového obmedzenia právomoci súdu neuplatniť tieto podmienky *ex offio* alebo na základe námietky vznesenej spotrebiteľom môže narušiť účinnosť ochrany sledovanej článkami 6 a 7 smernice (bod 35).

Procesné ustanovenie, ktoré zakazuje vnútroštátnemu súdu, aby po uplynutí prekluzívnej lehoty konštatoval *ex offio* alebo na základe námietky vznesenej spotrebiteľom nekalú povahu zmluvnej

podmienky, ktorej plnenia sa predajca alebo dodávateľ domáha, teda môže v sporoch, v ktorých sú spotrebiteľia žalovanými, nadmerne sťažiť uplatnenie ochrany, ktorú má smernica poskytovať spotrebiteľom, a v dôsledku toho ho tento súd nesmie uplatniť (bod 36).

Rozsudok z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, [EU:C:2016:98](#))

Konanie o platobnom rozkaze – Konanie o výkone rozhodnutia – Právomoc vnútroštátneho exekučného súdu prihliaďať ex offo na neplatnosť nekalej zmluvnej podmienky – Zásada právnej sily rozhodnutej veci – Zásada efektivity – Súdna ochrana

Táto vec sa týkala španielskej právnej úpravy, ktorá jednak neupravovala, okrem výnimočných prípadov, zásah vnútroštátneho súdu do konania o platobnom rozkaze, a jednak mu ani neumožňovala preskúmať *ex offo* existenciu prípadnej nekalej podmienky v rámci konania o výkone uvedeného platobného rozkazu.

V tomto ohľade Súdny dvor rozhodol, že spotrebiteľ by mohol čeliť exekučnému titulu bez toho, aby mal v akomkoľvek štádiu konania záruku, že sa vykoná posúdenie nekalej povahy dotknutých podmienok, keďže priebeh a osobitosti konania o vydaní platobného rozkazu sú také, že v prípade neexistencie osobitných okolností, ktoré by viedli k účasti sudcu, je toto konanie o vydaní platobného rozkazu ukončené bez možnosti preskúmania existencie nekalých podmienok v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, a keďže súd rozhodujúci o výkone platobného rozkazu nemá právomoc posúdiť *ex offo* existenciu takých zmluvných podmienok. Takýto procesný režim môže narušiť účinnosť ochrany práv vyplývajúcich zo smernice 93/13. Účinnú ochranu týchto práv možno totiž zaručiť iba pod podmienkou, že uvedený procesný systém umožňuje v rámci konania o vydaní platobného rozkazu alebo v rámci konania o výkone takéhoto rozkazu *ex offo* preskúmanie potenciálnej nekalej povahy zmluvných podmienok uvedených v predmetnej zmluve (body 45 a 46).

Podľa Súdneho dvora takáto úvaha nemôže byť spochybnená, ak vnútroštátne procesné právo stanovuje, že rozhodnutie vydané orgánom, ktorému bol predložený návrh na vydanie platobného rozkazu, má právnu silu rozhodnutej veci a priznáva mu účinky analogické účinkom súdneho rozhodnutia. Takáto právna úprava sa totiž nezdá byť v súlade so zásadou efektivity, keďže v sporoch začatých predajcom alebo dodávateľom, v ktorých sú žalovanými spotrebiteľia, znemožňuje alebo nadmerne sťažuje dovolávanie sa ochrany, ktorú má spotrebiteľom poskytnúť smernica 93/13 (body 47 a 48).

Rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, [EU:C:2017:60](#))

Zmluvy o hypotekárnom úvere – Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou – Prekluzívna lehota – Povinnosť vnútroštátnych súdov konať ex offo – Právna sila rozhodnutej veci

V roku 2008 banková inštitúcia Banco Primus poskytla dlžníkovi úver zabezpečený hypotekárnym záložným právom, ktoré sa vzťahovalo na jeho byt. V nadväznosti na neuhradenie siedmich po sebe nasledujúcich mesačných splátok bola vyhlásená splatnosť celého dlhu. Banco Primus žiadala uhradenie celej istiny spolu s bežnými úrokmi a úrokmi z omeškania, ako aj rôznymi výdavkami. Rovnako dala podnet na predaj nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou na

dražbe. Keďže na dražbu sa nedostavil nijaký dražiteľ, Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Santander (Súd prvého stupňa č. 2 Santander, Španielsko, ďalej len „súd prvého stupňa“) priznal vlastnícke právo k nehnuteľnosti banke Banco Primus, ktorá požiadala o odovzdanie tejto nehnuteľnosti do svojho užívania. Toto odovzdanie do užívania sa oddialilo v dôsledku troch rôznych konaní, vrátane toho, ktoré sa skončilo prijatím uznesenia, ktoré považovalo podmienku zmluvy o úvere týkajúcu sa úrokov z omeškania za nekalú. Prijatím rozhodnutia v nadväznosti na tretie incidenčné konanie sa skončilo prerušenie prebiehajúceho konania o vypratání.

Dlžník podal na súd prvého stupňa mimoriadnu incidenčnú námietku proti výkonu rozhodnutia týkajúceho sa jeho nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou z dôvodu nekalej povahy podmienky zmluvy o úvere. V nadväznosti na túto námietku uvedený súd po prerušení konania o vypratání poukázal na pretrvávajúce pochybnosti, pokiaľ ide o nekalú povahu, v zmysle smernice 93/13, niektorých iných podmienok zmluvy o úvere, ako je podmienka týkajúca sa úrokov z omeškania.

Uvedený súd však okrem iného konštatoval, že španielska právna úprava upravujúca zásadu právnej sily rozhodnutej veci bráni novému preskúmaniu nekalej povahy podmienok zmluvy dotknutej vo veci samej, keďže jej zákonnosť z hľadiska smernice 93/13 už bola overená v rámci rozhodnutia, ktoré sa stalo konečným.

Súdny dvor rozhodol, že smernica 93/13 nebráni vnútroštátnemu pravidlu, ktoré zakazuje vnútroštátnemu súdu preskúmať *ex offico* nekalú povahu podmienok zmluvy uzavretej s predajcom alebo dodávateľom, ak sa už rozhodlo o zákonnosti všetkých zmluvných podmienok z pohľadu tejto smernice v rozhodnutí s právnou silou rozhodnutej veci (bod 2 prvý odsek výroku). Súdny dvor totiž poznamenal, že vnútroštátny súd je povinný posúdiť *ex offico* nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13, a tým odstrániť nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, hneď ako je oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (bod 43).

Súdny dvor v tejto súvislosti pripomenul dôležitosť zásady právnej sily rozhodnutej veci tak v právnom poriadku Únie, ako aj vo vnútroštátnych právnych poriadkoch. Na to, aby sa zabezpečila tak stabilita práva a právnych vzťahov, ako aj riadny výkon spravodlivosti, je totiž dôležité, aby sa nemohli napadnúť súdne rozhodnutia, ktoré sa stali právoplatnými po vyčerpaní dostupných opravných prostriedkov alebo po uplynutí lehôt stanovených na podanie týchto opravných prostriedkov (bod 46).

Okrem toho právo Únie neukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť neuplatniť vnútroštátne procesné predpisy priznávajúce rozhodnutiu právnou silu rozhodnutej veci, aj keby to umožnilo napraviť porušenie ustanovenia akejkoľvek povahy obsiahnutého v smernici 93/13, pokiaľ vnútroštátne právo nepriznáva takémuto súdu túto právomoc v prípade porušenia vnútroštátnych verejnoprávnych pravidiel. Navyše podľa práva Únie zásada účinnej súdnej ochrany nedáva spotrebiteľom právo na dvojstupňové konanie, ale iba právo na prístup k súdu (body 47 a 48).

Podmienky stanovené vnútroštátnymi právami na to, aby nekalé podmienky uvedené v zmluve, ktorú so spotrebiteľom uzatvoril predajca alebo dodávateľ, neboli pre spotrebiteľa záväzné, na ktoré odkazuje článok 6 ods. 1 smernice 93/13, však nemôžu ohroziť podstatu práva, ktoré majú spotrebiteľia na základe tohto ustanovenia, a to byť viazaný podmienkou považovanou za nekalú (bod 51).

Súdny dvor preto rozhodol, že v prípade existencie jednej alebo viacerých zmluvných podmienok, ktorých prípadne nekalá povaha ešte nebola preskúmaná počas predchádzajúceho súdneho preskúmania spornej zmluvy, ktoré sa skončilo vydaním rozhodnutia s právnou silou rozhodnutej veci, má vnútroštátny súd, ktorý pravidelne rozhoduje v sporoch spotrebiteľov v rámci incidenčnej námietky, povinnosť posúdiť na návrh účastníkov konania alebo *ex officio*, hneď ako je oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, ich prípadne nekalú povahu (bod 2 druhý odsek výroku). Pri neexistencii takéhoto preskúmania by totiž bola ochrana spotrebiteľa neúplná a nedostatočná a nepredstavovala by dostatočný ani účinný prostriedok na zabránenie používania tohto druhu podmienok, čo je v rozpore s tým, čo vyžaduje článok 7 ods. 1 smernice 93/13 (bod 52).

Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), Ibercaja Banco (C-600/19, [EU:C:2022:394](#))

Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou – Nekalá povaha podmienky stanovujúcej nominálnu sadzbu úrokov z omeškania a podmienky predčasnej splatnosti uvedenej v zmluve o úvere – Právna sila rozhodnutej veci a preklúzia – Strata možnosti namietať nekalú povahu zmluvnej podmienky pred súdom – Právomoc preskúmania ex officio vnútroštátnym súdom

Vo veci samej išlo o spor medzi MA a bankou Ibercaja Banco SA vo veci návrhu na zaplatenie úrokov dlžných bankovej inštitúcii z dôvodu neplnenia zmluvy o hypotekárnom úvere uzatvorenej medzi týmito účastníkmi zo strany MA a PO. Príslušný súd nariadil výkon hypotekárneho titulu, ktorý mala Ibercaja Banco, a povolil výkon rozhodnutia voči spotrebiteľom. MA sa dovoľávala nekalej povahy podmienky týkajúcej sa úrokov z omeškania a podmienky stanovujúcej minimálnu úrokovú sadzbu až v priebehu exekučného konania, presnejšie po dražbe nehnuteľnosti zaťaženej hypotekárnym záložným právom, teda v čase, keď už účinok právnej sily rozhodnutej veci a preklúzie neumožňuje ani súdu preskúmať *ex officio* nekalú povahu zmluvných podmienok, ani spotrebiteľovi dovoľávať sa nekalej povahy uvedených podmienok. Zmluva bola preskúmaná *ex officio* v čase začatia konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou bez toho, aby toto preskúmanie bolo výslovne uvedené alebo odôvodnené.

Súdny dvor sa vo svojom rozsudku zaoberal vzťahom medzi zásadou právnej sily rozhodnutej veci, preklúziou a právomocou vnútroštátneho súdu preskúmať *ex officio* nekalú povahu zmluvnej podmienky v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou.

Na jednej strane Súdny dvor uviedol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá z dôvodu právnej sily rozhodnutej veci a preklúzie neumožňuje ani súdu preskúmať *ex officio* nekalú povahu zmluvných podmienok v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ani spotrebiteľovi po uplynutí lehoty na podanie námietky dovoľávať sa nekalej povahy uvedených zmluvných podmienok v tomto konaní alebo v neskoršom určovacom konaní. Tento výklad smernice je uplatniteľný, ak uvedené podmienky boli predmetom preskúmania *ex officio* v čase začatia konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou bez toho, aby toto preskúmanie bolo výslovne uvedené alebo odôvodnené v rozhodnutí povoľujúcom výkon hypotekárneho záložného práva, a bez toho, aby toto rozhodnutie uvádzalo, že takéto

preskúmanie už viac nemožno spochybníť, ak nebola podaná námietka. Keďže totiž spotrebiteľ nebol informovaný o existencii *ex officio* preskúmania nekalej povahy zmluvných podmienok v rozhodnutí povoľujúcom výkon hypotekárneho záložného práva, nemohol posúdiť s úplnou znalosťou veci nevyhnutnosť podať proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok. Účinné preskúmanie prípadnej nekalej povahy zmluvných podmienok pritom nemožno zaručiť, ak by sa právna sila rozhodnutej veci vzťahovala aj na súdne rozhodnutia, v ktorých sa takéto preskúmanie neuvádza (body 49, 50 a bod 1 výroku).

Na druhej strane Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátna právna úprava, ktorá neumožňuje vnútroštátnemu súdu konajúcemu *ex officio* alebo na návrh spotrebiteľa preskúmať prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok po tom, čo bolo vykonané hypotekárne záložné právo, nehnuteľnosť zaťažená hypotékou bola predaná a vlastnícke právo k tejto nehnuteľnosti bolo prevedené na tretiu osobu, je zlučiteľná s článkom 6 ods. 1 a článkom 7 ods. 1 smernice 93/13. Tento záver však podlieha podmienke, že spotrebiteľ, ktorého majetok zaťažený hypotékou bol predaný, môže uplatňovať svoje práva v neskoršom konaní s cieľom získať náhradu finančnej ujmy vyplývajúcej z uplatnenia nekalých zmluvných podmienok (bod 2 výroku).

Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), SPV Project 1503 a i. (C-693/19 a C-831/19, [EU:C:2022:395](#))

Konanie o platobnom rozkaze a exekučné konanie voči tretím osobám – Právna sila rozhodnutej veci, ktorá sa implicitne vzťahuje na platnosť podmienok exekučného titulu – Právomoc súdu rozhodujúceho o nariadení výkonu rozhodnutia preskúmať ex officio prípadnú nekalú povahu podmienky

V sporoch vo veci samej išlo o spory jednak medzi spoločnosťou SPV Project 1503 Srl a spoločnosťou Dobank SpA ako splnomocneným zástupcom spoločnosti Unicredit SpA na jednej strane a YB na druhej strane a jednak medzi úverovou inštitúciou Banco di Desio e della Brianza SpA a inými úverovými inštitúciami na jednej strane a YX a ZW na druhej strane, týkajúce sa exekučných konaní na základe vykonateľných exekučných titulov, ktoré nadobudli právnu silu rozhodnutej veci. Talianske súdy rozhodujúce o nariadení výkonu rozhodnutia sa pýtali na nekalú povahu zmluvnej pokuty a podmienky stanovujúcej úroky z omeškania v zmluvách o financovaní, ako aj nekalej povahy podmienok obsiahnutých v zmluvách o ručení. Práve na základe týchto zmlúv veritelia dosiahli vydanie platobných rozkazov, ktoré nadobudli právoplatnosť. Uvedené súdy však spresnili, že ak v súlade so zásadami vnútroštátneho procesného práva spotrebiteľ nepodal odpor, právna sila rozhodnutej veci platobného rozkazu zahŕňa spravodlivosť podmienok zmluvy o záruke, a to aj v prípade, že súd, ktorý vyhlásil tento rozkaz, nekalosť týchto podmienok výslovne nepreskúmal.

Súdny dvor vo svojom rozsudku spresnil súvislosť medzi zásadou právnej sily rozhodnutej veci a právomocou súdu rozhodujúceho o výkone rozhodnutia preskúmať *ex officio* v rámci konania o platobnom rozkaze nekalej povahy zmluvnej podmienky, ktorá je základom tohto platobného rozkazu.

Súdny dvor v tejto súvislosti rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že ak dlžník nepodal odpor proti platobnému rozkazu, súd rozhodujúci o nariadení výkonu rozhodnutia nemôže preskúmať

prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok, na ktorých je uvedený rozkaz založený, z dôvodu, že právna sila rozhodnutej veci tohto rozkazu sa implicitne vzťahuje na tieto podmienky. Konkrétnejšie, právna úprava, podľa ktorej sa *ex offo* preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok považuje za uskutočnené a pokryté právnou silou rozhodnutej veci, a to aj v prípade neexistencie akéhokoľvek odôvodnenia v rozhodnutí o platobnom rozkaze na tento účel, môže zbaviť obsahu povinnosť vnútroštátneho súdu vykonať *ex offo* preskúmanie prípadnej nekalej povahy týchto podmienok. V takom prípade požiadavka účinnej súdnej ochrany vyžaduje, aby súd rozhodujúci o nariadení výkonu rozhodnutia mohol posúdiť, a to aj po prvýkrát, prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok, na základe ktorých bol vydaný platobný rozkaz. Skutočnosť, že ku dňu nadobudnutia právoplatnosti platobného rozkazu dlžník nevedel o tom, že ho možno považovať za „spotrebiteľa“ v zmysle tejto smernice, nie je v tejto súvislosti relevantná (body 65 až 68 a výrok).

Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), Impuls Leasing România (C-725/19, [EU:C:2022:396](#))

Exekučné konanie na základe lízingovej zmluvy, ktorá je exekučným titulom – Námiетка proti exekúcii – Vnútroštátna právna úprava, ktorá neumožňuje súdu rozhodujúcemu o tejto námietke overiť nekalú povahu podmienok exekučného titulu – Právomoc súdu rozhodujúceho o výkone exekučného titulu preskúmať ex offo prípadnú nekalú povahu podmienky – Existencia opravného prostriedku podľa všeobecného práva umožňujúca preskúmanie nekalej povahy uvedených podmienok – Požiadavka zloženia zábezpeky na odklad exekúcie

Vo veci samej išlo o spor medzi IO a spoločnosťou Impuls Leasing România IFN SA vo veci námietky proti exekúcii, ktorá bola podaná proti úkonom núteného výkonu týkajúcim sa lízingovej zmluvy. Rumunský súd uviedol, že lízingová zmluva, na základe ktorej bolo začaté exekučné konanie, obsahuje určité podmienky, ktoré možno považovať za nekalé. Rumunská právna úprava však neumožňuje, aby súd rozhodujúci o nariadení výkonu rozhodnutia, na ktorý bola podaná námietka proti exekúcii, posúdil *ex offo* alebo na návrh spotrebiteľa nekalú povahu podmienok zmluvy uzavretej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, ktorá je exekučným titulom, a to z dôvodu, že existuje inštitút žaloby podľa všeobecného práva, v rámci ktorej môže nekalú povahu podmienok takejto zmluvy preskúmať súd, ktorý túto žalobu prejednáva. Je pravda, že súd rozhodujúci o žalobe vo veci samej, ktorá sa odlišuje od žaloby týkajúcej sa exekučného konania, má možnosť uvedené konanie prerušiť. Spotrebiteľ, ktorý navrhuje prerušenie exekučného konania, je však povinný zložiť zábezpeku, ktorá sa vypočíta na základe hodnoty predmetu žaloby.

Súdny dvor sa vo svojom rozsudku zaoberal právomocou vnútroštátneho súdu preskúmať *ex offo* nekalú povahu podmienok exekučného titulu, keď rozhoduje o námietke proti vykonaniu tohto titulu.

V tejto súvislosti rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13, ako aj zásada efektivity bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá neumožňuje, aby súd rozhodujúci o nariadení výkonu rozhodnutia, na ktorý bola podaná námietka proti exekúcii, posúdil *ex offo* alebo na návrh spotrebiteľa nekalú povahu podmienok zmluvy, ktorá je exekučným titulom, pokiaľ súd rozhodujúci vo veci samej, na ktorý môže byť podaná samostatná žaloba podľa všeobecného práva na účely preskúmania potenciálne nekalej povahy podmienok takejto zmluvy, je oprávnený prerušiť exekučné konanie dovtedy, kým nerozhodne vo veci samej, len

vtedy, ak je zložená zábezpeka vypočítaná napríklad na základe hodnoty predmetu žaloby, ktorej výška môže odradiť spotrebiteľa od toho, aby takúto žalobu podal a zotrval na nej. Pokiaľ ide o túto zábezpeku, Súdny dvor spresňuje, že trovy, ktoré by vznikli v súdnom konaní vo vzťahu k sume sporného dlhu, by nemali spotrebiteľa odrádzať od podania návrhu na súd. Je však pravdepodobné, že dlžník v omeškaní s platením nemá k dispozícii finančné prostriedky potrebné na zloženie požadovanej zábezpeky. To platí o to viac, ak hodnota podaných žalôb značne prevyšuje celkovú hodnotu zmluvy, ako to zrejme bolo v prípade žaloby vo veci samej (body 58, 59 a výrok).

3. Nariadenie predbežných opatrení

Rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz (C-415/11, [EU:C:2013:164](#))

Zmluva o hypotekárnom úvere – Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou – Právomoci vnútroštátneho súdu rozhodujúceho v určovacom konaní

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie³⁷, Súdny dvor tiež spresnil, že vzhľadom na to, že vnútroštátny procesný režim vedie k tomu, že súd rozhodujúci vo veci samej, na ktorý spotrebiteľ podal návrh na vyhlásenie nekalej povahy zmluvnej podmienky, na základe ktorej bol vydaný exekučný titul, nemôže prijať predbežné opatrenia, ktoré by umožnili prerušenie konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou v prípade, keď prijatie takýchto opatrení je potrebné na zabezpečenie plnej účinnosti jeho konečného rozhodnutia, tento režim môže ohroziť efektivitu ochrany zaručenú smernicou 93/13 (bod 59).

Bez takejto možnosti by vo všetkých prípadoch, v ktorých sa uskutočnil výkon rozhodnutia týkajúci sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou ešte predtým, než súd rozhodujúci vo veci samej rozhodol o vyhlásení nekalej povahy zmluvnej podmienky tvoriacej základ hypotéky, a teda vyhlásil konanie o výkone rozhodnutia za neplatné, takéto rozhodnutie mohlo uvedenému spotrebiteľovi zabezpečiť ochranu iba formou odškodnenia, čo by bolo len čiastočným a nedostatočným riešením, ktoré nie je primeraným ani účinným prostriedkom na zabránenie uplatňovaniu takejto podmienky, v rozpore s tým, čo stanovuje článok 7 ods. 1 uvedenej smernice (bod 60).

³⁷ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku II.3, nazvanú „Pojem ‚značná nerovnováha‘ na úkor spotrebiteľa“, s. 22.

4. Posúdenie nekalej povahy rozhodcovskej doložky

Rozsudok z 26. októbra 2006, Mostaza Claro (C-168/05, [EU:C:2006:675](#))

Nenapadnutie nekalej povahy podmienky počas rozhodcovského konania – Možnosť vznesenia tejto námietky v rámci konania o odvolaní proti rozhodcovskému rozhodnutiu

Dňa 2. mája 2002 bola medzi spoločnosťou Móvil a spotrebiteľkou uzavretá účastnícka zmluva o predplatenej prevádzke mobilného telefónu. Táto zmluva obsahovala rozhodcovskú doložku, podľa ktorej sa všetky spory týkajúce sa uvedenej zmluvy majú riešiť rozhodcovským konaním pred Asociación Europea de Arbitraje de Derecho y Equidad (Európske združenie pre rozhodcovské konanie a riešenie sporov zmierom, ďalej len „AEADE“).

Uvedená spotrebiteľka napadla rozhodcovské rozhodnutie vydané AEADE na vnútroštátnom súde, pričom tvrdila, že nekalá povaha rozhodcovskej doložky má za následok neplatnosť rozhodcovskej zmluvy.

Audiencia Provincial de Madrid (Provinčný súd Madrid, Španielsko), ktorý vo veci rozhodoval, konštatoval, že je nepochybné, že predmetná rozhodcovská zmluva obsahuje nekalú zmluvnú podmienku, a je teda neplatná.

Keďže sa však spotrebiteľka nedovoľovala tejto neplatnosti v rámci rozhodcovského konania, na účely výkladu vnútroštátneho práva v súlade so smernicou 93/13 vnútroštátny súd rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku. Konkrétne sa pýtal, či vnútroštátny súd, na ktorý bol podaný návrh na zrušenie rozhodcovského rozhodnutia v neprospech spotrebiteľa, vydaného v rozhodcovskom konaní stanovenom podmienkou účastníckej zmluvy o predplatenej prevádzke mobilného telefónu, ktorá sa má kvalifikovať ako nekalá, môže tomuto návrhu vyhovieť, aj keď sa spotrebiteľ nedovoľoval tejto povahy pred rozhodcom.

Súdny dvor vo svojom rozsudku konštatoval, že zo smernice 93/13 vyplýva, že vnútroštátny súd musí posúdiť neplatnosť rozhodcovskej zmluvy a zrušiť tento rozhodcovský rozsudok z dôvodu, že uvedená zmluva obsahuje nekalú podmienku, aj keď spotrebiteľ namietal túto neplatnosť výlučne v rámci žaloby o neplatnosť. Cieľ sledovaný článkom 6 uvedenej smernice, ktorý ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby nekalé podmienky neboli pre spotrebiteľa záväzné, by totiž nebolo možné dosiahnuť, keby súd, na ktorý bola podaná žaloba o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia, nemohol posúdiť neplatnosť tohto rozhodnutia iba z dôvodu, že spotrebiteľ neuplatnil neplatnosť rozhodcovskej zmluvy v rámci rozhodcovského konania. Takéto opomenutie zo strany spotrebiteľa by teda v nijakom prípade nemohlo byť kompenzované konaním subjektov, ktoré sú vo vzťahu k zmluve tretími osobami, a teda systém zvláštnej ochrany zavedený smernicou by tak bol v konečnom dôsledku ohrozený (body 30, 31 a výrok).

Rozsudok zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, [EU:C:2009:615](#))

Nekalá rozhodcovská doložka – Neplatnosť – Rozhodcovský rozsudok, ktorý má právnu silu rozhodnutej veci – Nútený výkon – Právomoc vnútroštátneho súdu, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, konštatovať ex offio nekalú povahu rozhodcovskej doložky

Spotrebiteľka uzatvorila 24. mája 2004 zmluvu o mobilných telefónnych službách so spoločnosťou Asturcom. Táto zmluva obsahovala rozhodcovskú doložku, podľa ktorej sa všetky spory týkajúce sa plnenia uvedenej zmluvy majú riešiť rozhodcovským konaním pred Asociación Europea de Arbitraje de Derecho y Equidad (Európske združenie pre rozhodcovské konanie a riešenie sporov zmierom, ďalej len „AEADE“). Sídlo tohto rozhodcovského súdu, ktoré nebolo v zmluve uvedené, sa nachádza v meste Bilbao (Španielsko).

Keďže spotrebiteľka nezaplatila niektoré faktúry a zmluvu vypovedala pred koncom dohodnutej minimálnej doby trvania zmluvy o telefónnych službách, Asturcom podala návrh na začatie rozhodcovského konania na AEADE.

V rozhodcovskom rozsudku vydanom 14. apríla 2005 bola uvedená spotrebiteľka zaviazaná na zaplatenie sumy 669,60 eura. Asturcom podala 29. októbra 2007 návrh na vykonanie uvedeného rozhodcovského rozsudku na Juzgado de Primera Instancia n° 4 de Bilbao (Súd prvého stupňa č. 4 Bilbao, Španielsko).

Tento súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konštatoval, že rozhodcovská doložka obsiahnutá v zmluve o telefónnych službách má nekalú povahu. Keďže mal však pochybnosti o zlučiteľnosti vnútroštátnej právnej úpravy s právom Únie, najmä pokiaľ ide o vnútroštátne procesné pravidlá, uvedený súd sa rozhodol predložiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania.

Súdny dvor, ktorý vec prejednával, rozhodol, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, ktorý bol vydaný bez účasti spotrebiteľa, musí hneď po tom, čo sa oboznámi s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, preskúmať *ex offio* nekalú povahu rozhodcovskej doložky uvedenej v zmluve uzavretej medzi podnikateľom a spotrebiteľom, v rozsahu, v akom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel môže takéto posúdenie vykonať v rámci obdobných opravných prostriedkov vnútroštátnej povahy. Ak je to tak, prináleží vnútroštátnemu súdu vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho podľa daného vnútroštátneho práva vyplývajú, s cieľom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol uvedenou doložkou viazaný (bod 1 výroku).

Na účely tohto posúdenia Súdny dvor spresnil na jednej strane, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 je imperatívnym ustanovením a, na druhej strane, že vzhľadom na povahu a význam všeobecného záujmu, na ktorom sa zakladá ochrana spotrebiteľov, ktorú táto smernica zabezpečuje, článok 6 musí byť považovaný za ustanovenie rovnocenné s vnútroštátnymi pravidlami, ktoré v rámci vnútroštátneho právneho poriadku majú právnu silu verejnoprávných noriem (body 51 a 52).

V. Účinky konštatovania nekalej povahy podmienky

1. Osud zmluvy obsahujúcej nekalú podmienku

Rozsudok z 15. marca 2012, Pereničová a Perenič (C-453/10, [EU:C:2012:144](#))

Uvedenie nesprávnej ročnej percentuálnej miery nákladov – Vplyv nekálnych obchodných praktík a nekálnych podmienok na platnosť zmluvy ako celku

Dvojica dlžníkov získala úver vo výške 150 000 SKK (4 979 eur) od spoločnosti S.O.S., nebankovej inštitúcie poskytujúcej spotrebiteľské úvery na základe štandardizovaných zmlúv. Podľa zmluvy o úvere mal byť úver splatený v 32 mesačných splátkach vo výške 6 000 SKK (199 eur), doplnených o tridsiatu tretiu splátku vo výške poskytnutého úveru. Dlžníci boli teda povinní vrátiť sumu 342 000 SKK (11 352 eur).

Ročná percentuálna miera nákladov (RPMN) na úver – t. j. celkové náklady spotrebiteľa spojené s úverom – bola v zmluve stanovená vo výške 48,63 %.

Dvojica dlžníkov podala žalobu na Okresný súd Prešov (Slovensko), ktorou sa domáhala toho, aby konštatoval, že ich úverová zmluva obsahuje viacero nekálnych podmienok, ako napríklad nesprávne uvedenie RPMN, a domáhala sa tiež toho, aby tento súd konštatoval neplatnosť tejto zmluvy ako celku.

Uvedený súd sa pýtal Súdneho dvora, či mu ustanovenia smernice 93/13 umožňujú vyhlásiť spotrebiteľskú zmluvu obsahujúcu nekalé podmienky za neplatnú, ak by takéto riešenie bolo pre spotrebiteľa výhodnejšie.

Súdny dvor vo svojom rozsudku najprv pripomenul, že cieľom smernice 93/13 je eliminovať nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách, pričom sa má v zásade zachovať platnosť zmluvy ako celku, a nie vyhlásiť za neplatné všetky zmluvy, ktoré obsahujú nekalé podmienky. Pokiaľ ide o kritériá, ktoré umožňujú posúdiť, či zmluva môže naozaj existovať bez nekálnych podmienok, Súdny dvor uviedol, že treba uplatniť objektívny prístup, v zmysle ktorého situáciu jednej zo zmluvných strán, v tomto prípade spotrebiteľa, nemožno považovať za rozhodujúce kritérium pre budúci osud zmluvy. Táto smernica preto bráni tomu, aby sa pri posudzovaní otázky, či zmluva, ktorá obsahuje jednu alebo viacero nekálnych podmienok, môže bez uvedených podmienok naďalej existovať, bolo možné opierať len o prípadnú výhodnosť vyhlásenia neplatnosti tejto zmluvy ako celku pre spotrebiteľa (bod 36 a bod 1 výroku)

Súdny dvor však konštatoval, že smernica 93/13 uskutočnila len čiastočnú a minimálnu harmonizáciu vnútroštátnych právnych úprav týkajúcich sa nekálnych podmienok a členským štátom priznala možnosť zaistiť spotrebiteľovi vyššiu úroveň ochrany, než je úroveň stanovená smernicou. Táto smernica preto nebráni tomu, aby členský štát v súlade s právom Únie prijal vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá umožňuje vyhlásiť za neplatnú ako celok zmluvu uzavretú medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ktorá obsahuje jednu alebo viacero nekálnych podmienok, pokiaľ sa ukazuje, že to zaistí lepšiu ochranu spotrebiteľa (bod 1 výroku).

Rozsudok zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, [EU:C:2012:349](#))***Nekalá podmienka týkajúca sa úrokov z omeškania – Konanie o platobnom rozkaze – Právomoc vnútroštátneho súdu***

Táto vec mala svoj pôvod v Španielsku, kde súdy môžu konať o návrhoch na nariadenie zaplataenia splatného a vymáhateľného peňažného dlhu, ktorý nepresahuje sumu 30 000 eur, ak je výška tohto dlhu riadne preukázaná. Ak je takýto návrh predložený v súlade s týmito podmienkami, dlžník je povinný dlh zaplatiť alebo podať odpor v lehote do 20 dní, pričom následne sa vec prejedná v riadnom občianskoprávnom konaní.

Španielska právna úprava však neopravňuje súd, ktorý rozhoduje o návrhu na vydanie platobného rozkazu, aby *ex officio* rozhodol o neplatnosti nekalých podmienok obsiahnutých v zmluve medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom. Ich prípadná nekalá povaha sa tak posudzuje iba v prípade, že dlžník podá odpor.

Okrem toho vnútroštátna právna úprava umožňuje španielskemu súdu v prípade, že rozhodne o neplatnosti nekalej podmienky v spotrebiteľskej zmluve, doplniť uvedenú zmluvu tým, že zmení obsah tejto zmluvnej podmienky, aby tým odstránil jej zneužívajúcu povahu.

V prejednávanej veci fyzická osoba uzatvorila zmluvu o úvere vo výške 30 000 eur so španielskou bankou na účely kúpy motorového vozidla. Napriek tomu, že úver bol splatný až v roku 2014, banka poskytujúca úver zastávala názor, že jeho splatnosť nastala už pred týmto dňom z dôvodu, že v septembri 2008 ešte nebolo zaplatených sedem mesačných splátok. Banka preto podala na Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Sabadell (Súd prvého stupňa č. 2 Sabadell, Španielsko) návrh na vydanie platobného rozkazu na sumu zodpovedajúcu nezaplateným mesačným splátkam zvýšeným o úroky dohodnuté zmluvnými stranami a trovy konania. Vnútroštátny súd *ex officio* rozhodol o absolútnej neplatnosti podmienky týkajúcej sa úrokov z omeškania z dôvodu jej nekalej povahy, keďže sadzba bola stanovená na 29 %, a znížil túto sadzbu na 19 % s odkazom na úrokovú sadzbu stanovenú zákonom a sadzbu úrokov z omeškania. Okrem toho žiadal, aby úverová inštitúcia nanovo vypočítala výšku úrokov.

V rámci konania o odvolaní proti tomuto rozhodnutiu sa španielsky vnútroštátny súd okrem iného pýtal, či je španielska právna úprava, ktorá umožňuje súdom nielen zrušiť, ale aj zmeniť obsah nekalých podmienok, v súlade so smernicou 93/13.

Súdny dvor pripomenul, že podľa smernice 93/13 nekalá podmienka uvedená v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom nezaväzuje spotrebiteľa a zmluva obsahujúca takúto podmienku je pre strany naďalej záväzná, ak je jej ďalšia existencia možná bez tejto nekalej podmienky. Súdny dvor tak konštatoval, že uvedená smernica bráni španielskej právnej úprave, ktorá vnútroštátnemu súdu umožňuje v prípade, že rozhodne o neplatnosti nekalej zmluvnej podmienky, zmeniť obsah tejto podmienky (bod 2 výroku).

Pokiaľ by vnútroštátny súd mohol meniť obsah nekalých podmienok, táto možnosť by mohla prispieť k odstráneniu odstrašujúceho účinku pre predajcov alebo dodávateľov spočívajúceho v tom, že sa takéto nekalé podmienky voči spotrebiteľovi jednoducho neuplatnia. Takáto možnosť by tak spotrebiteľom zaručovala nižší stupeň ochrany ako ten vyplývajúci z neuplatňovania takých podmienok. Keby totiž vnútroštátny súd mohol meniť obsah nekalých

podmienok, predajcovia alebo dodávatelia by sa mohli pokúšať dotknuté podmienky používať, pretože by vedeli, že aj keby bolo rozhodnuté o ich neplatnosti, mohol by vnútroštátny súd doplniť zmluvu v potrebnom rozsahu tak, aby ich záujmy ostali zabezpečené (bod 69).

Preto v prípade, keď vnútroštátne súdy zistia existenciu nekalej podmienky, sú povinné iba neuplatniť takúto podmienku, aby nebola záväzná pre spotrebiteľa, nemôžu však zmeniť jej obsah. Zmluva, v ktorej je daná podmienka uvedená, totiž musí v zásade existovať ďalej bez akejkoľvek zmeny okrem odstránenia nekalých podmienok, pokiaľ je jej ďalšia existencia možná v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva (bod 65).

2. Nahradenie nekalej podmienky

Rozsudok z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13, [EU:C:2014:282](#))

Zmluvy o spotrebiteľských úveroch vyjadrených v cudzej mene – Podmienky týkajúce sa výmenných kurzov – Rozdiel medzi kurzom pre nákup uplatňujúcim sa pri poskytnutí úveru a kurzom pre predaj uplatňujúcim sa pri jeho vrátení – Právomoc vnútroštátneho súdu v prípade podmienky vyhlásenej za „nekalú“ – Nahradenie nekalej podmienky dispozitívnym ustanovením vnútroštátneho práva – Prípustnosť

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie³⁸, Súdny dvor tiež rozhodol, že v prípade, ak by odstránenie nekalej podmienky spôsobilo, tak ako v prejednávanej veci, nevykonateľnosť zmluvy, smernica 93/13 nebráni tomu, aby vnútroštátny súd nahradil spornú podmienku ustanovením vnútroštátneho práva dispozitívnej povahy. Takýto prístup totiž umožňuje dosiahnuť cieľ smernice, ktorý spočíva najmä v obnovení rovnováhy medzi zmluvnými stranami, pričom sa v čo najväčšej možnej miere zachová platnosť zmluvy ako celku (bod 3 výroku).

Ak by takéto nahradenie nebolo možné a súd by bol nútený vyhlásiť neplatnosť zmluvy, odstrašujúci účinok sankcie neplatnosti, ako aj cieľ ochrany spotrebiteľa by mohli byť ohrozené. V danom prípade by takéto zrušenie malo za následok splatnosť celého nesplateného zostatku. To však môže prekračovať finančné možnosti spotrebiteľa a z tohto dôvodu potrestať skôr spotrebiteľa než veriteľa, ktorý by v dôsledku tejto skutočnosti nemusel byť motivovaný vyhýbať sa vkladaniu takýchto podmienok do svojich zmlúv (body 83 a 84).

³⁸ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.3. 3.2. nazvanú „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky, ktoré vymedzujú hlavný predmet zmluvy alebo sa týkajú ceny alebo úhrady a služieb alebo tovaru dodaných ako protiplnenie“, s. 11. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike III.2. „Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti“.

Rozsudok z 3. októbra 2019, Dziubak (C-260/18, [EU:C:2019:819](#))

Hypotekárny úver indexovaný v cudzej mene – Zmluvná podmienka týkajúca sa určenia výmenného kurzu medzi menami – Účinky vyhlásenia nekalého charakteru zmluvnej podmienky – Možnosť súdu nahradiť nekalé podmienky prostredníctvom použitia všeobecných ustanovení civilného práva – Hodnotenie záujmu spotrebiteľa – Ďalšia existencia zmluvy bez nekalých podmienok

V roku 2008 dvojica dlžníkov uzavrela s bankou Raiffeisen zmluvu o hypotekárnom úvere vyjadrenom v poľských zlotých (PLN), ale indexovanom na švajčiarsky frank (CHF). Zatiaľ čo teda úverové prostriedky boli poskytnuté v PLN, zostávajúca dlžná suma a mesačné splátky boli vyjadrené v CHF, pričom sa však tieto splátky mali odúčtovať v PLN z bankového účtu dlžníkov. Pri uvoľnení úveru bola nesplatená suma vyjadrená v CHF určená na základe nákupného kurzu PLN-CHF platného v banke Raiffeisen v deň uvoľnenia prostriedkov, zatiaľ čo mesačné splátky boli vypočítané na základe kurzu predaja PLN-CHF platného v tejto banke v čase splatnosti uvedených splátok. Dlžníci mali po uzavretí zmluvy o úvere indexovanom na CHF úrokovú sadzbu založenú na sadzbe tejto meny, ktorá bola nižšia ako sadzba uplatniteľná na PLN, ale boli vystavení kurzovému riziku vyplývajúcemu z kolísania výmenného kurzu PLN-CHF.

Dlžníci podali na Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajský súd Varšava, Poľsko) žalobu o určenie neplatnosti spornej úverovej zmluvy z dôvodu, že podmienky tejto zmluvy, ktoré stanovujú uplatnenie kurzového rozpätia medzi nákupným kurzom použitým na poskytnutie úverových prostriedkov a kurzom predaja použitým na účely splátok, predstavujú nezákonné nekalé podmienky, ktoré podľa smernice 93/13 nie sú pre nich záväzné.

Podľa dlžníkov po vypustení sporných zmluvných podmienok nie je možné určiť správny výmenný kurz, takže zmluva nemôže ďalej existovať. Okrem toho tvrdili, že aj keby sa ukázalo, že túto úverovú zmluvu možno realizovať bez týchto zmluvných podmienok ako zmluvu o úvere znejúcom na PLN, nie však už indexovanom na CHF, na úver by sa mala naďalej vzťahovať výhodnejšia úroková sadzba viazaná na CHF.

Vnútroštátny súd s odkazom na rozsudok Kásler³⁹ položil Súdnemu dvoru otázku, či je po vypustení nekalých podmienok možné nahradiť ich všeobecnými vnútroštátnymi ustanoveniami, ktoré stanovujú, že účinky vyjadrené v zmluve sa dopĺňajú účinkami vyplývajúcimi zo zásady spravodlivosti alebo z ustálených zvyklostí.

Vnútroštátny súd sa tiež pýtal, či mu smernica 93/13 umožňuje vyhlásiť zmluvu za neplatnú, ak by zachovanie zmluvy bez nekalých podmienok malo za následok zmenu povahy jej hlavného predmetu, keďže hoci by predmetný úver už nebol indexovaný na CHF, úroky by sa naďalej vypočítavali na základe sadzby uplatniteľnej na túto menu.

Súdny dvor vo svojom rozsudku najprv konštatoval, že možnosť nahradenia stanovená v rozsudku Kásler je obmedzená na ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré majú dispozitívnu

³⁹ Rozsudok Súdneho dvora z 30. apríla 2014, [Kásler a Káslerné Rábai](#) (C-26/13, EU:C:2014:282), uvedený v rubrike I.3. 3.2 „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky, ktoré vymedzujú hlavný predmet zmluvy alebo sa týkajú ceny alebo úhrady a služieb alebo tovaru dodaných ako protiplnenie“.

povahu alebo sú uplatniteľné so súhlasom zmluvných strán, a je založená najmä na dôvode, že takéto ustanovenia sa považujú za ustanovenia, ktoré neobsahujú nekalé podmienky (bod 59).

Tieto ustanovenia sú totiž určené na to, aby odrážali rovnováhu, ktorú vnútroštátny zákonodarca chcel vytvoriť medzi všetkými právami a povinnosťami zmluvných strán niektorých zmlúv v prípadoch, keď sa zmluvné strany neodchýlili od štandardného pravidla stanoveného vnútroštátnym zákonodarcom pre dotknuté zmluvy, alebo výslovne si zvolili uplatniteľnosť pravidla zavedeného vnútroštátnym zákonodarcom na tento účel. Uvedené všeobecné ustanovenia poľského práva však zdá sa neboli predmetom osobitného posudzovania zo strany zákonodarcu s cieľom stanoviť túto rovnováhu, takže na tieto ustanovenia sa nevzťahuje domnienka neexistencie nekalej povahy (body 60 a 61).

Súdny dvor sa preto domnieval, že tieto ustanovenia nemôžu vyplniť medzery v zmluve, ktoré boli spôsobené vypustením nekalých podmienok v nej uvedených (bod 62).

V tomto kontexte Súdny dvor usúdil, že vzhľadom na to, že cieľom možnosti nahradenia je zabezpečiť výkon ochrany spotrebiteľa pri ochrane jeho skutočných a aktuálnych záujmov proti prípadne škodlivým dôsledkom, ktoré môžu vyplývať z vyhlásenia neplatnosti predmetnej zmluvy ako celku, tieto dôsledky sa musia posudzovať s ohľadom na existujúce alebo predvídateľné okolnosti v čase sporu týkajúceho sa odstránenia dotknutých nekalých podmienok a nie s ohľadom na okolnosti existujúce v čase uzavretia zmluvy (bod 2 výroku).

Súdny dvor potom pripomenul, že podľa smernice 93/13 zmluva, z ktorej boli vypustené nekalé podmienky, ktoré obsahovala, je naďalej záväzná pre zmluvné strany, pokiaľ môže naďalej existovať bez vypustených nekalých podmienok a pokiaľ je zotrvanie zmluvy podľa vnútroštátneho práva právne možné. V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že podľa vnútroštátneho súdu sa po jednoduchom vypustení zmluvných podmienok týkajúcich sa kurzového rozpätia zrejme mení povaha hlavného predmetu zmluvy v dôsledku kumulatívneho účinku upustenia od indexácie na CHF a pokračovania v uplatňovaní úrokovej sadzby založenej na sadzbe CHF. Vzhľadom však na to, že takáto zmena zrejme nie je podľa poľského práva právne možná, smernica nebráni tomu, aby poľský súd vyhlásil spornú zmluvu za neplatnú (body 39, 42 a 43).

Súdny dvor v tejto súvislosti zdôraznil, že vyhlásenie sporných zmluvných podmienok za neplatné by viedlo nielen k vypusteniu mechanizmu indexovania, ako aj kurzového rozpätia, ale nepriamo aj k zániku kurzového rizika, ktoré je priamo spojené s indexáciou úveru na menu. Súdny dvor pritom pripomenul, že zmluvné podmienky týkajúce sa kurzového rizika vymedzujú hlavný predmet zmluvy o úvere indexovanom na cudziu menu, takže objektívna možnosť zachovania dotknutej úverovej zmluvy sa v každom prípade zdá byť neistá (bod 44).

Súdny dvor napokon pripomenul, že ak spotrebiteľ uprednostní možnosť nedovoľovať sa systému ochrany proti nekalým podmienkam zavedeného smernicou, tento systém sa neuplatní. V tejto súvislosti Súdny dvor spresnil, že spotrebiteľ musí mať možnosť odmietnuť ochranu podľa tohto systému proti škodlivým následkom spôsobeným vyhlásením neplatnosti zmluvy ako celku, ak nechce túto ochranu využiť (bod 55).

Rozsudok zo 7. novembra 2019, Kanyeba a i. (spojené veci C-349/18 až C-351/18, [EU:C:2019:936](#))⁴⁰

Všeobecné prepravné podmienky železničného podniku – Kogentné zákonné alebo regulačné ustanovenia – Zmluvná pokuta – Oprávnenia vnútroštátneho súdu

Tento rozsudok bol vydaný v rámci troch sporov medzi spoločnosťou Société nationale des chemins de fer belges (Belgická štátna železničná spoločnosť, ďalej len „SNCB“) a troma cestujúcimi, ktoré sa týkali sadzobných prirážok požadovaných od týchto osôb za cestovanie vo vlaku bez prepravného dokladu. V dôsledku odmietnutia týchto cestujúcich napraviť vzniknutú situáciu tým, že by buď na mieste uhradili sumu cestovného zvýšenú o prirážku, alebo neskôr ako paušálnu sumu, SNCB podala proti nim žalobu na súde, aby im bola uložená povinnosť zaplatiť dlžné sumy z dôvodu uvedených porušení jej prepravných podmienok. V tejto súvislosti SNCB tvrdila, že vzťah medzi ňou a týmito cestujúcimi nie je zmluvnej, ale administratívnej povahy, pretože si nezakúpili prepravný doklad. Vnútroštátny súd, ktorý rozhodoval o týchto sporoch, sa pýtal Súdneho dvora najmä na rozsah ochrany, ktorú smernica 93/13 priznáva takýmto cestujúcim, ktorí využívajú služby dopravnej spoločnosti bez prepravného dokladu.

Súdny dvor najskôr pripomenul, že podľa článku 1 ods. 2 smernice 93/13 zmluvné podmienky, ktoré odrážajú najmä kogentné zákonné alebo regulačné ustanovenia, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice a že vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či sa na predmetnú zmluvnú podmienku vzťahuje toto vylúčenie z pôsobnosti danej smernice. Vychádzajúc však z predpokladu, že táto podmienka patrí do tejto pôsobnosti, Súdny dvor sa zaoberal právomocami vnútroštátneho súdu podľa článku 6 ods. 1 smernice 93/13, ak konštatuje nekalú povahu zmluvnej podmienky v zmysle tejto smernice (bod 61).

Súdny dvor rozhodol, že toto ustanovenie tiež bráni tomu, aby vnútroštátny súd nahradil uvedené zmluvné ustanovenie na základe uplatnenia zásad svojho vnútroštátneho zmluvného práva ustanovením vnútroštátneho práva dispozitívnej povahy, s výnimkou prípadov, keby predmetná zmluva nemohla existovať pri zrušení nekalej podmienky a keby zrušenie zmluvy ako celku vystavilo spotrebiteľa obzvlášť škodlivým dôsledkom (bod 2 výroku).

Rozsudok z 3. marca 2020 (veľká komora), Gómez del Moral Guasch (C-125/18, [EU:C:2020:138](#))

Zmluva o hypotekárnom úvere – Pohyblivá úroková sadzba – Referenčný index založený na hypotekárnych úveroch sporiteľní – Index vyplývajúci z regulačného alebo správneho ustanovenia – Jednostranné vloženie takej podmienky predajcom alebo dodávateľom – Preskúmanie požiadavky transparentnosti vnútroštátnym súdom – Dôsledky konštatovania nekalej povahy podmienky

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie⁴¹, Súdny dvor pripomenul, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 nebráni tomu, aby vnútroštátny súd na základe zásad zmluvného práva zrušil nekalú podmienku zmluvy uzatvorenej medzi predajcom alebo

⁴⁰ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike V.3. „Iné účinky“.

⁴¹ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.3. 3.1, nazvanú „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky odrážajúce záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia“, s. 7.

od dodávateľom a spotrebiteľom a nahradil ju podporným ustanovením vnútroštátneho práva dispozitívnej povahy v situáciách, v ktorých by bol súd na základe neplatnosti takejto podmienky nútený vyhlásiť zmluvu ako celok za neplatnú, čím by spotrebiteľa vystavil obzvlášť nepriaznivým dôsledkom (bod 61).

Dôsledkom takéhoto vyhlásenia zmluvy za neplatnú môže totiž byť v zásade okamžitá splatnosť nesplatenej časti úveru vo výške, ktorá by mohla prekročiť finančné možnosti spotrebiteľa, a z toho dôvodu by viedla k potrestaniu skôr spotrebiteľa než veriteľa, ktorý by v dôsledku tejto skutočnosti nebol odrádzaný od toho, aby do zmlúv, ktoré navrhuje, vkladal takéto podmienky. V prejednávanej veci došlo v čase od uzavretia spornej zmluvy o úvere k zavedeniu španielskym zákonodarcom „náhradného“ indexu, ktorý má – čo musí overiť vnútroštátny súd – podpornú povahu. Za týchto podmienok Súdny dvor konštatoval, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 nebránia tomu, aby vnútroštátny súd v prípade neplatnosti nekalej zmluvnej podmienky stanovujúcej referenčný index na výpočet pohyblivých úrokov úveru nahradil tento index zákonným indexom, ktorý sa uplatní, ak neexistuje odlišná dohoda medzi zmluvnými stranami, pokiaľ by dotknutá zmluva o hypotekárnom úvere nemohla pretrvať po zrušení uvedenej nekalej podmienky a pokiaľ by vyhlásenie zmluvy ako celku za neplatnú mohlo vystaviť spotrebiteľa obzvlášť nepriaznivým dôsledkom (body 63 až 67 a bod 4 výroku).

Rozsudok z 12. januára 2023, D.V. (Odmena advokáta – Zásada hodinovej sadzby), (C-395/21, EU:C:2023:14)

Zmluva o poskytovaní právnych služieb uzavretá medzi advokátom a spotrebiteľom – Podmienka stanovujúca zaplatenie odmeny advokáta podľa zásady hodinovej sadzby – Článok 6 ods. 1 – Právomoci vnútroštátneho súdu pri existencii podmienky považovanej za „nekalú“

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie⁴², sa Súdny dvor vyjadril k účinkom konštatovania nekalej povahy podmienky zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzavretej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá stanovuje cenu za poskytované služby podľa zásady hodinovej sadzby. Súdny dvor v tejto súvislosti uviedol, že vnútroštátny súd je povinný neuplatniť túto podmienku, s výnimkou prípadu, ak s tým spotrebiteľ nesúhlasí (bod 55).

Spresnil, že ak podľa relevantných ustanovení vnútroštátneho práva zmluva o poskytovaní právnych služieb nemôže naďalej existovať po odstránení nekalej podmienky týkajúcej sa ceny a ak tieto služby boli poskytnuté, smernica 93/13 nebráni vyhláseniu neplatnosti tejto zmluvy, ani tomu, aby vnútroštátny súd obnovil situáciu, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal v prípade neexistencie tejto podmienky, hoci by to viedlo k tomu, že predajca alebo dodávateľ nedostane za svoje služby žiadnu odmenu (bod 59).

Pokiaľ ide o dôsledky, ktoré by zrušenie zmlúv, o ktoré išlo vo veci samej, mohlo mať pre spotrebiteľa, Súdny dvor pripomenul svoju judikatúru, podľa ktorej, pokiaľ ide o zmluvu o úvere, dôsledkom zrušenia takej zmluvy v celom rozsahu by v zásade bola okamžitá splatnosť nesplatenej časti úveru vo výške, ktorá by mohla prekročiť finančné možnosti spotrebiteľa,

⁴² Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku I.3. 3.2. nazvanú „Vylúčenia z pôsobnosti smernice 93/13 – Zmluvné podmienky, ktoré vymedzujú hlavný predmet zmluvy alebo sa týkajú ceny alebo úhrady a služieb alebo tovaru dodaných ako protiplnenie“, s. 11. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike II.1. „Pojem „nekalá podmienka“ a v rubrike III.2. „Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti“.

a mohla by viesť k obzvlášť nepriaznivým dôsledkom pre spotrebiteľa. Obzvlášť nepriaznivú povahu zrušenia zmluvy však nemožno obmedziť len na dôsledky čisto peňažnej povahy (bod 61).

Nie je totiž vylúčené, že zrušenie zmluvy týkajúcej sa poskytovania právnych služieb, ktoré už boli poskytnuté, by mohlo spôsobiť, že spotrebiteľ bude vystavený právnej neistote, najmä za predpokladu, že vnútroštátne právo umožňuje predajcovi alebo dodávateľovi požadovať odmenu za tieto služby na inom základe, než je zrušená zmluva. Okrem toho neplatnosť zmluvy by mohla mať prípadne vplyv na platnosť a účinnosť úkonov uskutočnených na jej základe (bod 62).

Za týchto podmienok Súdny dvor konštatoval, že za predpokladu, že by vyhlásenie neplatnosti zmluvy v celom jej rozsahu vystavilo spotrebiteľa obzvlášť nepriaznivým dôsledkom, čo musí overiť vnútroštátny súd, smernica 93/13 nebráni tomu, aby vnútroštátny súd napravil neplatnosť nekalej podmienky tým, že ju nahradí dispozitívnym, alebo v prípade dohody zmluvných strán uvedenej zmluvy, uplatniteľným ustanovením vnútroštátneho práva. Naopak, táto smernica bráni tomu, aby vnútroštátny súd nahradil zrušenú nekálú podmienku súdnym odhadom výšky odmeny dlžnej za uvedené služby (bod 4 výroku).

3. Iné účinky

Rozsudok z 21. januára 2015, Unicaja Banco a Caixabank (C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13, [EU:C:2015:21](#))

Zmluvy o hypotekárnych úveroch – Zmluvné podmienky týkajúce sa úrokov z omeškania – Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou – Zníženie výšky úrokov – Právomoci vnútroštátneho súdu

Konania vo veci samej sa týkali konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ktoré začali banky Unicaja Banco a Caixabank s cieľom dosiahnuť nútený výkon viacerých hypotekárnych záložných práv. Okrem toho všetky zmluvy o úvere, o ktoré išlo vo veciach samých, obsahovali podmienku umožňujúcu veriteľovi – v prípade porušenia svojich platobných povinností dlžníkom – určiť skorší termín splatnosti, než bolo pôvodne dohodnuté, a požadovať splatenie celej nesplatenej istiny spolu s dohodnutými úrokmi, úrokmi z omeškania, poplatkami, výdavkami a trovami. Unicaja Banco a Caixabank podali na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, návrhy na nútený výkon rozhodnutí týkajúcich sa dlžných súm po tom, čo uplatnili sadzbu úrokov z omeškania vyplývajúcu z dotknutých hypotekárnych zmlúv.

V rámci konania o týchto žalobách sa daný súd zaoberal otázkou „nekalej“ povahy v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13 podmienok týkajúcich sa sadzby úrokov z omeškania, ako aj uplatňovania týchto sadzieb na istinu, ktorej predčasná splatnosť nastala z dôvodu omeškania platieb. Vnútroštátny súd však vyjadril v tejto súvislosti pochybnosti týkajúce sa dôsledkov, ktoré má vyvodiť z nekalej povahy uvedených podmienok vzhľadom na vnútroštátne ustanovenie, podľa ktorého vnútroštátny súd rozhodujúci v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa

nehnutelnosti zaťaženej hypotékou má dať prepočítať sumy, ktoré sú dlžné podľa podmienky zmluvy o hypotekárnom úvere, ak zmluvy stanovujú úroky z omeškania, ktorých sadzba je trikrát vyššia než zákonná sadza, a to na základe uplatnenia sadzby úrokov z omeškania, ktorá nepresahuje toto maximum.

V tejto súvislosti Súdny dvor na úvod uviedol, že vnútroštátny súd považuje zmluvné podmienky týkajúce sa úrokov z omeškania v zmluvách o hypotekárnom úvere, o ktorých rozhoduje, za „nekalé“ v zmysle článku 3 smernice 93/13 (bod 27). V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že pokiaľ ide o dôsledky, ktoré treba vyvodiť z konštatovania nekalej povahy zmluvného ustanovenia zaväzujúceho spotrebiteľa voči predajcovi alebo dodávateľovi, zo znenia článku 6 ods. 1 smernice 93/13 vyplýva, že vnútroštátne sudy majú len povinnosť vylúčiť uplatnenie nekalej zmluvnej podmienky, aby nebola záväzná pre spotrebiteľa, nemôžu však zmeniť jej obsah. Zmluva totiž musí v zásade existovať ďalej bez akejkoľvek zmeny okrem odstránenia nekalých podmienok, pokiaľ je jej ďalšia existencia možná v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva (bod 28).

Z rozhodnutí vnútroštátneho súdu vyplýva, že predmetné vnútroštátne ustanovenie zakotvuje úpravu úrokov z omeškania v prípade pôžičiek alebo úverov na nadobudnutie nehnuteľnosti určenej na trvalé bývanie a zabezpečených hypotekárnymi záložnými právami zriadenými k tejto nehnuteľnosti (bod 35). Pôsobnosť tohto ustanovenia sa vzťahuje na každú zmluvu o hypotekárnom úvere, a teda odlišuje sa od pôsobnosti smernice 93/13, ktorá sa týka výlučne nekalých podmienok v zmluvách uzavretých medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom. Z toho vyplýva, že povinnosť dodržiavať sadzbu zodpovedajúcu sadzbe úrokov z omeškania, ktorá je trikrát vyššia než zákonná sadza, ako ju stanovil zákonodarca, nijako nebráni tomu, aby súd posúdil nekalú povahu zmluvnej podmienky stanovujúcej úroky z omeškania (bod 36).

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že podľa článku 4 ods. 1 smernice 93/13 sa má nekalá povaha zmluvnej podmienky posudzovať so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená, a na všetky okolnosti súvisiace so zmluvou v čase jej uzatvorenia. Z toho vyplýva, že v tomto kontexte treba tiež posúdiť dôsledky, ktoré táto podmienka môže mať v rámci práva uplatniteľného na takú zmluvu, čo zahŕňa preskúmanie vnútroštátneho právneho systému (bod 37). Súdny dvor v tejto súvislosti navyše pripomenul, že vo vnútroštátnom spore vedenom výhradne medzi jednotlivcami musí vnútroštátny súd pri použití ustanovení vnútroštátneho práva zohľadniť všetky pravidlá vnútroštátneho práva a vykladať ich v najširšej možnej miere s ohľadom na znenie a účel smernice, ktorá sa v danej oblasti uplatňuje, aby dospel k riešeniu, ktoré je v súlade s cieľom sledovaným smernicou (bod 38).

Súdny dvor preto rozhodol, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 nebráni takému vnútroštátnemu ustanoveniu, o aké ide v prejednávanej veci, pokiaľ uplatňovanie tohto vnútroštátneho ustanovenia nemá vplyv na posúdenie nekalej povahy takej zmluvnej podmienky zo strany uvedeného vnútroštátneho súdu a nebráni tomu, aby tento súd zrušil uvedenú zmluvnú podmienku, ak dospeje k rozhodnutiu o jej „nekalosti“ povahy. Keď totiž vnútroštátny súd rozhoduje o zmluvnej podmienke týkajúcej sa úrokov z omeškania, ktorých sadzba je nižšia než sadzba stanovená vnútroštátnym právom, skutočnosť, že maximálna výška je stanovená podľa zákona, nebráni uvedenému súdu v tom, aby posúdil prípadnú nekalú povahu tejto podmienky (bod 40 a výrok).

Naopak, keď je sadzba úrokov z omeškania stanovená v zmluvnej podmienke zmluvy o hypotekárnom úvere vyššia, než je sadzba stanovená vnútroštátnym právom, a má byť podľa tohto práva znížená, táto okolnosť nemôže brániť vnútroštátnemu súdu, aby so zreteľom na smernicu 93/13 mohol okrem tohto opatrenia zníženia vyvodiť všetky dôsledky z prípadnej nekalej povahy zmluvnej podmienky, ktorá stanovuje túto sadzbu, prípadne aby túto podmienku aj zrušil (body 41 a 42).

Rozsudok zo 7. augusta 2018, Banco Santander (C-96/16 a 94/17, [EU:C:2018:643](#))

Postúpenie pohľadávky – Zmluva o úvere uzavretá so spotrebiteľom – Kritériá na posúdenie nekalej povahy podmienky tejto zmluvy stanovujúcej sadzbu úrokov z omeškania – Dôsledky tejto nekalej povahy

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie⁴³, Súdny dvor uviedol, že smernici 93/13 neodporuje vnútroštátna judikatúra, ako je judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko), podľa ktorej dôsledok nekalej povahy jednostranne stanovenej podmienky zmluvy o úvere uzavretej so spotrebiteľom, ktorá stanovuje sadzbu úrokov z omeškania, spočíva v celkovom zrušení týchto úrokov, pričom bežné úroky stanovené v tejto zmluve naďalej plynú.

Súdny dvor uviedol, že z tejto smernice predovšetkým nevyplýva, že neuplatnenie alebo zrušenie podmienky zmluvy o úvere stanovujúcej sadzbu úrokov z omeškania z dôvodu jej nekalej povahy by malo tiež viesť k nepoužitiu alebo zrušeniu podmienky tejto zmluvy stanovujúcej sadzbu bežných úrokov, a to o to viac, že tieto rozdielne podmienky musia byť jasne odlíšené. Súdny dvor v tejto súvislosti konštatoval, že cieľom úrokov z omeškania je sankcionovať nesplnenie povinnosti dlžníkom splatiť úver v lehotách stanovených v zmluve, odradiť dlžníka od omeškania pri plnení jeho povinností, a prípadne nahradiť veriteľovi škodu, ktorá mu vznikla z dôvodu omeškania s plnením peňažného záväzku. Bežné úroky majú naopak funkciu odplaty za poskytnutie peňažnej sumy zo strany veriteľa až do jej zaplatenia. Tieto úvahy sa uplatňujú bez ohľadu na to, akým spôsobom je formulovaná zmluvná podmienka stanovujúca úroky z omeškania a zmluvná podmienka stanovujúca bežné úroky. Konkrétne tieto úvahy platia nielen, keď je sadzba úrokov z omeškania vymedzená nezávisle od sadzby bežných úrokov v odlišnej podmienke, ale aj keď je sadzba úrokov z omeškania vymedzená vo forme navýšenia sadzby bežných úrokov o určitý počet percentuálnych bodov. V tomto poslednom uvedenom prípade, kde nekalá podmienka spočíva v tomto navýšení, smernica 93/13 vyžaduje len zrušenie uvedeného navýšenia (body 76 a 77).

⁴³ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku II.1., nazvanú „Pojem ‚nekalá podmienka‘“, s. 17.

Rozsudok z 26. marca 2019 (veľká komora), Abanca Corporación Bancaria (C-70/17 a C-179/17, [EU:C:2019:250](#))***Podmienka týkajúca sa predčasnej splatnosti zmluvy o hypotekárnom úvere – Určenie čiastočnej nekalosti podmienky – Právomoci vnútroštátneho súdu v prípade podmienky kvalifikovanej za „nekalú“ – Nahradenie nekalej podmienky ustanovením vnútroštátneho práva***

Spory vo veci samej sa týkali zmlúv o hypotekárnom úvere uzatvorených v Španielsku a obsahujúcich podmienku, na základe ktorej možno požadovať predčasnú splatnosť zmluvy, a to najmä v prípade nezaplatenia už jednej mesačnej splátky.

Vnútroštátne súdy sa obrátili na Súdny dvor s otázkou, či sa majú články 6 a 7 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že keď súd rozhodne, že podmienka týkajúca sa predčasnej splatnosti v zmluve o hypotekárnom úvere je nekalá, môže sčasti aj tak naďalej platiť, a to tak, že sa zrušia prvky, ktoré spôsobujú jej nekalosť. Zároveň sa tiež pýtali, či v opačnom prípade možno tieto ustanovenia vykladať v tom zmysle, že exekúcia nehnuteľnosti, ku ktorej bolo zriadené hypotekárne záložné právo, začatá na základe tejto podmienky, môže aj tak pokračovať tak, že sa podporne uplatní pravidlo vnútroštátneho práva, keďže nemožnosť použiť toto exekučné konanie by mohlo byť v rozpore so záujmami spotrebiteľov.

V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že články 6 a 7 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že jednak bránia tomu, aby podmienka týkajúca sa predčasnej splatnosti v zmluve o hypotekárnom úvere považovaná za nekalú mohla sčasti naďalej platiť, a to tak, že sa zrušia prvky, ktoré spôsobujú jej nekalosť, keby také zrušenie viedlo k zmene obsahu uvedenej podmienky s dosahom na jej podstatu. Súdny dvor ďalej rozhodol, že tieto isté články nebránia tomu, aby vnútroštátny súd napravil neplatnosť takejto nekalej podmienky tak, že ju nahradí novým znením legislatívneho ustanovenia, ktoré inšpirovalo túto podmienku, uplatniteľným so súhlasom zmluvných strán, ak by predmetná zmluva o hypotekárnom úvere nemohla pretrvať v prípade zrušenia uvedenej nekalej podmienky a bolo by preukázané, že zrušenie zmluvy ako celku by vystavilo spotrebiteľa obzvlášť nepriaznivým dôsledkom (výrok).

Je pravda, že keď vnútroštátny súd konštatuje neplatnosť nekalej podmienky v zmluve uzatvorenej medzi podnikateľom a spotrebiteľom, článok 6 ods. 1 smernice 93/13 bráni vnútroštátnemu právnemu pravidlu, ktoré umožňuje, aby vnútroštátny súd doplnil túto zmluvu tak, že zmení obsah tejto podmienky. Keby teda vnútroštátny súd mohol meniť obsah nekalých podmienok, ktoré sú uvedené v takej zmluve, mohlo by sa tým ohroziť splnenie dlhodobého cieľa uvedeného v článku 7 smernice 93/13. Táto možnosť by prispela k odstráneniu odradzujúceho účinku voči podnikateľom; totižto tým, že by sa také nekalé podmienky voči spotrebiteľovi jednoducho neuplatnili, mohlo by to podnikateľov zvädzať k používaniu uvedených podmienok, keďže by vedeli, že aj keby sa malo rozhodnúť o ich neplatnosti, mohol by vnútroštátny súd zmluvu v nevyhnutnom rozsahu doplniť, takže by ich záujmy boli týmto spôsobom napriek tomu zabezpečené (body 53 a 54).

V situácii, v ktorej zmluva uzatvorená medzi podnikateľom a spotrebiteľom nemôže pretrvať po zrušení nekalej podmienky, však článok 6 ods. 1 smernice 93/13 nebráni tomu, aby vnútroštátny súd na základe zásad zmluvného práva zrušil nekalú podmienku a nahradil ju dispozitívnym ustanovením vnútroštátneho práva v situáciách, v ktorých by bol súd na základe neplatnosti

nekalej podmienky nútený zrušiť zmluvu v celom rozsahu, čím by spotrebiteľa vystavil obzvlášť nepriaznivým dôsledkom, ktoré by ho penalizovali (bod 56).

Takéto nahradenie je v plnom rozsahu odôvodnené vzhľadom na účel smernice 93/13. Je totiž v súlade s cieľom článku 6 ods. 1 tejto smernice, keďže toto ustanovenie smeruje k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť, a nie k vyhláseniu neplatnosti všetkých zmlúv obsahujúcich nekalé podmienky (bod 57).

Ak by nebolo možné nahradiť nekalú podmienku dispozitívnym ustanovením vnútroštátneho práva, pričom vnútroštátny súd by bol povinný vyhlásiť neplatnosť zmluvy ako celku, spotrebiteľ by mohol byť vystavený obzvlášť škodlivým dôsledkom, takže by mohol byť zmarený odradzujúci účinok vyplývajúci z vyhlásenia neplatnosti zmluvy. Pokiaľ ide o úverovú zmluvu, je totiž dôsledkom takéhoto vyhlásenia neplatnosti v zásade okamžitá splatnosť nesplatennej časti úveru vo výške, ktorá by mohla prekročiť finančné možnosti spotrebiteľa, a z toho dôvodu by viedla k potrestaniu skôr spotrebiteľa než veriteľa, ktorý by v dôsledku tejto skutočnosti nebol odrádzaný od toho, aby do zmlúv, ktoré navrhuje, vkladal takéto podmienky (bod 58).

Z analogických dôvodov Súdny dvor rozhodol, že v situácii, v ktorej zmluva o hypotekárnom úvere uzatvorená medzi podnikateľom a spotrebiteľom nemôže pretrvať po zrušení nekalej podmienky, ktorej znenie je inšpirované legislatívnym ustanovením uplatniteľným so súhlasom strán zmluvy, článok 6 ods. 1 smernice 93/13 nebráni ani tomu, aby vnútroštátny súd s cieľom predísť neplatnosti tejto zmluvy nahradil túto podmienku novým znením tohto referenčného legislatívneho ustanovenia, prijatého po uzatvorení zmluvy, pokiaľ by zrušenie zmluvy vystavilo spotrebiteľa zvlášť nepriaznivým dôsledkom (bod 59).

Vnútroštátnym súdom prináleží v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva a na základe objektívneho prístupu overiť, či by odstránenie týchto podmienok mohlo viesť k tomu, že by zmluvy o hypotekárnom úvere nemohli naďalej existovať.

V takom prípade budú musieť vnútroštátne súdy posúdiť, či by zrušenie zmlúv o hypotekárnom úvere, o ktoré ide vo veci samej, vystavilo dotknutých spotrebiteľov obzvlášť nepriaznivým dôsledkom. V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že z návrhov na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že také zrušenie by mohlo mať dosah najmä na procesné pravidlá vnútroštátneho práva, podľa ktorých banky môžu súdne vymáhať vrátenie celej zostávajúcej sumy dlžnej spotrebiteľmi (bod 61).

Rozsudok zo 7. novembra 2019, Kanyeba a i. (spojené veci C-349/18 až C-351/18, [EU:C:2019:936](#))***Všeobecné prepravné podmienky železničného podniku – Zmluvná pokuta – Oprávnenia vnútroštátneho súdu***

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie⁴⁴, Súdny dvor, ktorý rozhodoval o podmienke upravujúcej zmluvnú pokutu uvedenej v zmluve medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, rozhodol, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 bráni tomu, aby vnútroštátny súd, ktorý konštatuje nekalú povahu takejto podmienky upravujúcej zmluvnú pokutu, upravil výšku sankcie, ktorú táto podmienka ukladá spotrebiteľovi (bod 2 výroku).

Rozsudok z 9. júla 2020, Ibercaja Banco (C-452/18, [EU:C:2020:536](#))***Zmluva o hypotekárnom úvere – Podmienka stanovujúca hranicu variabilnej úrokovej sadzby (podmienka stanovujúca minimálnu úrokovú sadzbu) – Zmluva o novácii – Vzdanie sa práva podať žaloby proti podmienkam zmluvy na súde – Neexistencia záväznosti***

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie⁴⁵, Súdny dvor usúdil, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 nebráni tomu, aby podmienka zmluvy uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ktorej nekalá povaha môže byť konštatovaná súdom, mohla byť predmetom zmluvy o novácii medzi týmto predajcom alebo dodávateľom a týmto spotrebiteľom, ktorou sa spotrebiteľ vzdáva účinkov, ktoré by spôsobilo vyhlásenie nekalej povahy tejto podmienky, pod podmienkou, že toto vzdanie sa vyplýva zo slobodného a vedomého súhlasu spotrebiteľa, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu (bod 1 výroku).

Súdny dvor spresnil, že vzdanie sa práva spotrebiteľa dovoľávať sa neplatnosti nekalej podmienky možno zohľadniť len vtedy, ak si tento spotrebiteľ pri tomto vzdaní sa bol vedomý nezáväznej povahy tejto podmienky a dôsledkov, ktoré z toho vyplývajú. Len v tomto prípade sa možno domnievať, že jeho pristúpenie k novácii takejto podmienky vyplýva zo slobodného a vedomého súhlasu pri dodržaní požiadaviek stanovených v článku 3 smernice 93/13, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu (bod 29).

⁴⁴ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku V.2., nazvanú „Nahradenie nekalej podmienky“, s. 47.

⁴⁵ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku II.1., nazvanú „Pojem ‚nekalá podmienka‘“, s. 17. Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike II.2. «Pojem „podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá“ a v rubrike III.2. „Požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti“.

4. Časové obmedzenie účinkov vyhlásenia neplatnosti

Rozsudok z 21. decembra 2016 (veľká komora), Gutiérrez Naranjo (C-154/15, C-307/15 a C-308/15, [EU:C:2016:980](#))

Hypotekárne úvery – Nekalé podmienky – Vyhlásenie neplatnosti – Časové obmedzenie účinkov vyhlásenia neplatnosti nekalej podmienky vnútroštátnym súdom

Konania vo veci samej sa týkali podmienok uvedených v zmluvách o hypotekárnom úvere stanovujúcich minimálnu úrokovú sadzbu, pod ktorú nemohla klesnúť pohyblivá úroková sadzba. Hoci tieto podmienky stanovujúce minimálnu úrokovú sadzbu boli vyhlásené za nekalé skorším rozsudkom španielskeho Najvyššieho súdu s prihliadnutím na judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa výkladu smernice 93/13, uvedený súd vo všeobecnosti obmedzil reštitučné účinky vyhlásenia neplatnosti týchto podmienok na sumy neoprávnene zaplatené až po vyhlásení svojho kľúčového rozsudku. Za týchto okolností sa vnútroštátne súdy konajúce na návrh spotrebiteľov dotknutých uvedenými podmienkami stanovujúcimi minimálnu úrokovú sadzbu pýtali, či je takéto časové obmedzenie účinkov vyhlásenia neplatnosti v súlade so smernicou 93/13.

Súdny dvor vo svojom rozsudku zdôraznil, že konštatovanie nekalej povahy podmienky v zmysle smernice 93/13 musí mať za účinnok obnovenie situácie spotrebiteľa, v ktorej by sa nachádzal, ak by táto podmienka neexistovala. V dôsledku toho určenie nekalej povahy podmienok stanovujúcich minimálnu úrokovú sadzbu by malo umožniť vrátenie výhod neoprávnene získaných na úkor spotrebiteľov (body 66 a 67).

V tomto ohľade Súdny dvor spresnil, že hoci vnútroštátny súd môže rozhodnúť, že jeho rozsudok nebude mať v záujme právnej istoty vplyv na situácie s konečnou platnosťou rozhodnuté skoršími súdnymi rozhodnutiami, prináleží naopak len Súdnemu dvoru, aby rozhodol o časových obmedzeniach výkladu, ktorý podá v prípade pravidla Únie. Okrem toho v rozsahu, v akom časové obmedzenie účinkov neplatnosti podmienok stanovujúcich minimálnu úrokovú sadzbu, o ktorom rozhodol španielsky Najvyšší súd, bráni spotrebiteľom v uplatnení nároku na vrátenie všetkých súm, ktoré neoprávnene zaplatili, zaručuje len neúplnú a nedostatočnú ochranu spotrebiteľov. Za týchto podmienok takéto obmedzenie nepredstavuje dostatočný ani účinný prostriedok na zabránenie používania tohto druhu podmienok, čo je v rozpore s tým, čo stanovuje smernica. Právo Únie teda bráni tomuto časovému obmedzeniu reštitučných účinkov neplatnosti nekalej podmienky (body 70, 72, 73, 75 a výrok).

Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), Unicaja Banco (C-869/19, [EU:C:2022:397](#))

Hypotekárna zmluva – Nekalá povaha podmienky „stanovujúcej minimálnu úrokovú sadzbu“ v tejto zmluve – Vnútroštátne pravidlá týkajúce sa odvolacieho súdneho konania – Časové obmedzenie účinkov konštatovania neplatnosti nekalej podmienky – Vrátenie – Právomoc preskúmania ex officio vnútroštátnym odvolacím súdom

Vo veci samej išlo o spor medzi L a bankou Banco de Caja España de Inversiones, Salamanca y Soria SAU, ktorej právnym nástupcom je Unicaja Banco SA, ktorý sa týkal toho, že vnútroštátny odvolací súd neprihliadol *ex officio* na odvolací dôvod založený na porušení práva Únie. Banková

inštitúcia poskytla L hypotekárny úver. Úverová zmluva stanovovala „podmienku stanovujúcu minimálnu úrokovú sadzbu“, podľa ktorej pohyblivá úroková sadzba nemohla byť nižšia ako 3 %. L podala proti tejto inštitúcii žalobu, ktorou sa domáhala neplatnosti tejto podmienky a vrátenia súm neoprávnene získaných na jej základe, pričom tvrdila, že táto podmienka má byť vyhlásená za nekalú z dôvodu jej netransparentnosti. Súd prvého stupňa žalobe vyhovel, pričom v súlade s vnútroštátnou judikatúrou časovo obmedzil reštitučné účinky. Odvolací súd, na ktorý sa obrátila banková inštitúcia, nenariadil úplné vrátenie súm získaných na základe „podmienky stanovujúcej minimálnu úrokovú sadzbu“, keďže L nepodala odvolanie proti prvostupňovému rozsudku. Podľa španielskeho práva ak niektorá zo strán nenapadne časť výroku rozsudku, odvolací súd ho nemôže zbaviť všetkých účinkov alebo ho zmeniť. Toto pravidlo má určitú podobnosť s právnou silou rozhodnutej veci. Španielsky Najvyšší súd sa preto pýtal Súdneho dvora na zlučiteľnosť vnútroštátneho práva s právom Únie, najmä pokiaľ ide o okolnosť, že vnútroštátny súd rozhodujúci o odvolaní proti rozsudku, ktorým bolo časovo obmedzené vrátenie súm, ktoré spotrebiteľ neoprávnene zaplatil na základe podmienky vyhlásenej za nekalú, nemôže *ex offico* vzniesť žalobný dôvod založený na porušení smernice 93/13 ani nariadiť vrátenie týchto súm v plnej výške.

Súdny dvor vo svojom rozsudku skúmal vzťah medzi niektorými vnútroštátnymi procesnými zásadami upravujúcimi odvolacie konanie, akými sú dispozičná zásada, zásada koherentnosti a zákaz *reformatio in peius*, a právomocou vnútroštátneho súdu preskúmať *ex offico* nekalú povahu zmluvnej podmienky.

V tejto súvislosti sa domnieval, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 bráni uplatneniu takých vnútroštátnych procesných zásad, podľa ktorých vnútroštátny súd rozhodujúci o odvolaní proti rozsudku, ktorý časovo obmedzuje vrátenie súm, ktoré spotrebiteľ neoprávnene zaplatil na základe podmienky vyhlásenej za nekalú, nemôže *ex offico* vzniesť žalobný dôvod založený na porušení ustanovenia tejto smernice a nariadiť úplné vrátenie uvedených súm, pokiaľ nenapadnutie tohto časového obmedzenia dotknutým spotrebiteľom nemožno pripísať úplnej nečinnosti z jeho strany. Súdny dvor spresnil, že v prejednávanej veci možno nepodanie odvolania dotknutým spotrebiteľom v primeranej lehote pripísať skutočnosti, že v okamihu, keď bol vyhlásený rozsudok Gutiérrez Naranjo a i.⁴⁶, v ktorom Súdny dvor rozhodol, že vnútroštátna judikatúra, ktorá časovo obmedzuje reštitučné účinky spojené s vyhlásením nekalej povahy zmluvnej podmienky, je nezlučiteľná s uvedenou smernicou, jeho lehota na podanie odvolania už uplynula. Preto vo veci samej dotknutý spotrebiteľ nepreukázal úplnú nečinnosť tým, že nepodal odvolanie. Za týchto okolností uplatnenie vnútroštátnych procesných zásad, ktoré ho zbavujú prostriedkov umožňujúcich mu uplatniť si svoje práva na základe smernice o nekalých podmienkach, je v rozpore so zásadou efektivity, keďže môže spôsobiť nemožnosť alebo nadmerné sťaženie ochrany týchto práv (body 38, 39 a výrok).

⁴⁶ Rozsudok z 21. decembra 2016, [Gutiérrez Naranjo a i.](#) (C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980), uvedený v rubrike V.4. „Časové obmedzenie účinkov vyhlásenia neplatnosti“.

VI. Prostriedky na zabránenie ďalšiemu používaniu nekalej podmienky

1. Kolektívne žaloby alebo žaloby vo verejnom záujme

Rozsudok z 26. apríla 2012, Invitel (C-472/10, [EU:C:2012:242](#))

Jednostranná zmena zmluvných podmienok predajcom alebo dodávateľom – Žaloba o zdržanie sa konania, ktorú podala vo verejnom záujme v mene spotrebiteľov organizácia určená vnútroštátnou právnou úpravou – Určenie nekalej povahy zmluvnej podmienky – Právne účinky

V tomto rozsudku, ktorého skutkový a právny rámec bol opísaný vyššie⁴⁷, Súdny dvor v prvom rade pripomenul, že smernica 93/13 ukladá členským štátom povinnosť umožniť osobám alebo organizáciám, ktoré majú oprávnený záujem na ochrane spotrebiteľov, podať na súdy žalobu o zdržanie sa konania s cieľom určiť, či podmienky navrhované na všeobecné uplatňovanie majú nekalú povahu, a prípadne dosiahnuť ich zákaz. V tomto ohľade však Súdny dvor spresnil, že táto smernica nestanovuje povinnosť harmonizovať sankcie uplatniteľné v prípade uznania nekalej povahy zmluvnej podmienky v rámci konaní začatých na návrh týchto osôb alebo organizácií (body 35 a 36).

Súdny dvor ďalej uviedol, že účinné uplatnenie odstrašujúceho účelu žalôb vo verejnom záujme vyžaduje, aby zmluvné podmienky, ktoré boli vyhlásené za nekalé v rámci žaloby namierenej proti dotknutému predajcovi alebo dodávateľovi, neboli záväzné ani pre spotrebiteľov, ktorí sú prípadne účastníkmi konania, ani pre tých spotrebiteľov, ktorí s týmto predajcom alebo dodávateľom uzavreli zmluvu, pre ktorú platia tie isté všeobecne záväzné podmienky. Súdny dvor v tejto súvislosti zdôraznil, že žaloby vo verejnom záujme, ktorých cieľom je eliminácia nekalých podmienok, možno podať aj pred ich použitím v zmluvách (bod 38).

Za týchto okolností Súdny dvor konštatoval, že napadnutá právna úprava, podľa ktorej vyhlásenie neplatnosti nekalej podmienky súdnym rozhodnutím vydaným na základe žaloby vo verejnom záujme sa vzťahuje na každého spotrebiteľa, ktorý uzatvoril zmluvu s predajcom alebo dodávateľom, v ktorej je táto podmienka uvedená, je presne v súlade s logikou smernice 93/13, podľa ktorej sú členské štáty povinné zabezpečiť, aby existovali primerané a účinné prostriedky na zabránenie ďalšiemu používaniu nekalých podmienok. Táto právna úprava sa preto považuje za zlučiteľnú s uvedenou smernicou.

Súdny dvor ďalej spresnil, že vnútroštátne súdy sú povinné aj do budúcnosti *ex officio* vyvodiť v rámci žaloby o zdržanie sa všetky dôsledky z vyhlásenia neplatnosti, v takom zmysle, aby nekalá podmienka nebola záväzná ani pre spotrebiteľov, ktorí uzavreli zmluvu obsahujúcu túto podmienku, pre ktorú platia tie isté všeobecne záväzné podmienky (bod 43 a bod 2 výroku).

⁴⁷ Pokiaľ ide o skutkový a právny rámec sporu, pozri rubriku III.1., nazvanú „Kritériá posúdenia“, s. 24.

Rozsudok z 27. februára 2014, Pohotovosť (C-470/12, [EU:C:2014:101](#))

Nútený výkon rozhodcovského rozsudku – Návrh na vstup vedľajšieho účastníka do exekučného konania – Združenie na ochranu spotrebiteľov – Vnútroštátna právna úprava, ktorá neumožňuje taký vstup vedľajšieho účastníka do konania – Procesná autonómia členských štátov

Spoločnosť Pohotovosť poskytla dlžníkovi spotrebiteľský úver. Dlžníkovi bola rozhodcovským rozsudkom uložená povinnosť vrátiť peňažné sumy spojené s plnením zmluvy o spotrebiteľskom úvere. V nadväznosti na návrh na výkon tohto rozhodcovského rozsudku, ktorý podala Pohotovosť, príslušný súdny exekútor podal na Okresný súd Svidník (Slovensko) (ďalej len „vnútroštátny súd“) žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie podľa uvedeného rozsudku.

V rámci tohto exekučného konania podalo združenie na ochranu spotrebiteľov návrh na vstup vedľajšieho účastníka do konania. Toto združenie sa totiž dovoľovalo chýbajúcej nestrannosti súdneho exekútora z dôvodu, že v minulosti bol v pracovnoprávnom vzťahu so spoločnosťou Pohotovosť. Po vydaní uznesenia, ktorým bol návrh na vstup vedľajšieho účastníka do konania vyhlásený za neprípustný, bolo na vnútroštátny súd podané odvolanie proti tomuto uzneseniu. V prejednávanej veci uvedené združenie v podstate tvrdilo, že súd neposkytol dlžníkovi dostatočnú ochranu pred nekalnou rozhodcovskou doložkou.

Podľa slovenskej právnej úpravy môže združenie na ochranu spotrebiteľov vstúpiť ako vedľajší účastník do konania, v ktorom sa podstata sporu týka práv spotrebiteľa. Podľa judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky však nie je prípustné vedľajšie účastníctvo takéhoto združenia na exekučných konaniach týkajúcich sa spotrebiteľa, či už ide o exekúciu na základe rozsudku vnútroštátneho súdu, alebo právoplatného rozhodcovského rozsudku.

V tomto kontexte sa vnútroštátny súd rozhodol obrátiť na Súdny dvor. Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol, že smernica 93/13 a články 38 a 47 Charty, ktoré sa týkajú ochrany spotrebiteľa a práva na účinný prostriedok nápravy, nebránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sa nepripúšťa vedľajšie účastníctvo združenia na ochranu spotrebiteľov na podporu spotrebiteľa, proti ktorému sa vedie exekučné konanie na základe právoplatného rozhodcovského rozsudku (výrok).

Súdny dvor spresnil, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje v konaní o nútenom výkone právoplatného rozhodcovského rozsudku, je povinný hneď, ako je oboznámený s potrebnými právnymi a skutkovými okolnosťami, *ex offico* vykonať preskúmanie nekalej povahy zmluvných podmienok, na ktorých je založená pohľadávka konštatovaná v uvedenom rozsudku (bod 42).

Okrem toho, pokiaľ ide o úlohu združení na ochranu spotrebiteľov, Súdny dvor uviedol, že článok 7 ods. 1 a 2 smernice 93/13 stanovuje možnosť týchto združení požiadať súdy o rozhodnutie, či podmienky navrhované na všeobecné uplatňovanie majú nekalú povahu, a dosiahnuť ich zákaz. V tomto zmysle spresnil, že možnosť podať takéto žaloby o zdržanie sa konania existuje aj vtedy, ak zmluvné podmienky, o ktorých zákaz sa žiada, neboli použité v konkrétnych zmluvách. Naproti tomu v prípade neexistencie právnej úpravy Únie, ktorá sa týka možnosti združení na ochranu spotrebiteľov stať sa vedľajšími účastníkmi konania v individuálnych sporoch týkajúcich sa spotrebiteľov, túto otázku upravuje každý členský štát na

základe zásady procesnej autonómie a pri dodržaní zásad ekvivalencie a efektivity (body 43, 44 a 46).

Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, Súdny dvor dospel k záveru, že táto zásada nebola v prejednávanej veci porušená. Vylúčenie vedľajšieho účasti akejkoľvek tretej osoby v každom exekučnom konaní začatom na základe rozhodnutia vnútroštátneho súdu alebo právoplatného rozhodcovského rozsudku sa totiž uplatňuje bez ohľadu na to, či sa namieta porušenie práva Únie alebo vnútroštátneho práva. Súdny dvor tiež konštatoval, že ani zásada efektivity nebola porušená. V prvom rade tak spresnil, že smernica o nekalých podmienkach neupravuje právo združení na ochranu spotrebiteľov stať sa vedľajšími účastníkmi konania v individuálnych sporoch týkajúcich sa spotrebiteľov. Preto článok 38 Charty, ktorý sa týka potreby zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, nevyžaduje výklad tejto smernice v tom zmysle, že toto právo priznáva. Okrem toho Súdny dvor dospel k záveru, že vzhľadom na to, že uvedená smernica stanovuje povinnosť vnútroštátneho súdu preskúmať *ex officio* nekalú povahu zmluvných podmienok, odmietnutie pripustiť vedľajšie účasti takéhoto združenia na podporu spotrebiteľa nepredstavuje porušenie práva tohto spotrebiteľa na prostriedok nápravy. Podľa Súdneho dvora však týmto odmietnutím nie sú dotknuté práva takéhoto združenia, najmä právo podať kolektívnu žalobu alebo právo priamo zastupovať spotrebiteľa vo všetkých konaniach (body 49, 50, 52 a 54 až 56).

Rozsudok zo 14. apríla 2016, *Sales Sinués* (C-381/14 a C-385/14, [EU:C:2016:252](#))

Zmluvy o hypotekárnych úveroch – Podmienka, ktorá stanovuje minimálnu úrokovú sadzbu – Preskúvanie podmienky s cieľom vyhlásiť ju za neplatnú – Konanie o hromadnej žalobe – Žaloba o zdržanie sa konania – Prerušenie konania o individuálnej žalobe s rovnakým predmetom

V roku 2005 dlžníci uzavreli zmluvu o novácii hypotekárneho úveru a zmluvu o hypotekárnom úvere s dvomi španielskymi bankovými inštitúciami. Zmluvy obsahovali podmienku stanovujúcu minimálnu úrokovú sadzbu, ktorá stanovovala minimálnu nominálnu ročnú sadzbu, ako aj strop tejto sadzby. Na základe tejto podmienky a bez ohľadu na fluktuáciu sadzieb na trhu úrokové sadzby v týchto zmluvách nemohli byť nižšie ako percentuálna sadzba stanovená v uvedenej podmienke.

Keďže dlžníci sa domnievali, že tieto podmienky stanovujúce minimálnu úrokovú sadzbu im vnútili bankové inštitúcie a že tieto podmienky vytvárajú nerovnováhu v ich neprospech, každý z nich podal žalobu o neplatnosť týchto podmienok na Juzgado de lo Mercantil n° 9 de Barcelona (Obchodný súd č. 9 Barcelona, Španielsko, ďalej len „vnútroštátny súd“). Ešte pred podaním uvedených žalôb podalo združenie spotrebiteľov hromadnú žalobu proti viacerým bankovým inštitúciám okrem iného na ukončenie používania podmienok stanovujúcich minimálnu úrokovú sadzbu v úverových zmluvách.

V prejednávanej veci bankové inštitúcie podali návrh na prerušenie dotknutých konaní až do vydania konečného rozsudku, ktorým sa ukončí konanie o hromadnej žalobe. Dlžníci namietali proti tomuto prerušeniu konaní. Vnútroštátny súd sa domnieval, že podľa španielskeho procesného ustanovenia je povinný prerušiť prebiehajúce konania o individuálnych žalobách až do vydania konečného rozsudku o hromadnej žalobe. Takýto odkladný účinok by však mal za

následok podriadenie individuálnej žaloby hromadnej žalobe, pokiaľ ide o priebeh konania, ako aj jeho výsledok.

Súdny dvor, ktorému bola položená prejudiciálna otázka, rozhodoval o tom, ako sa má vykladať článok 7 smernice 93/13. Domnieval sa, že toto ustanovenie bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej súd prejednávajúci individuálnu žalobu spotrebiteľa smerujúcu k vyhláseniu zmluvnej podmienky, ktorá ho viaže s predávajúcim alebo dodávateľom, za nekalú, je povinný automaticky prerušiť toto konanie až do vydania konečného rozsudku v prebiehajúcim konaní o hromadnej žalobe, ktorú podalo združenie spotrebiteľov s cieľom zastaviť používanie podobných podmienok, ako sú podmienky dotknuté v individuálnej žalobe, v rovnakom type zmlúv. Súdny dvor spresnil, že táto nezlučiteľnosť pretrváva, najmä ak k tomuto prerušeniu dôjde bez toho, aby bolo možné vziať do úvahy význam tohto prerušenia z hľadiska ochrany spotrebiteľa, ktorý na súd podal individuálnu žalobu, a aby sa tento spotrebiteľ mohol rozhodnúť, že sa od hromadnej žaloby dištancuje (výrok).

Súdny dvor pripomenul, že súčasne so subjektívnym právom spotrebiteľa obrátiť sa na súd, aby preskúmal nekalú povahu podmienky v zmluve, ktorej je účastníkom, smernica 93/13 umožňuje členským štátom zaviesť kontrolu nekalých podmienok obsiahnutých v štandardizovaných zmluvách prostredníctvom žalôb o zdržanie sa konania podaných združeniami na ochranu spotrebiteľov podľa článku 7 ods. 2 smernice 93/13. Súdny dvor tak poznamenal, že z preventívnej povahy a odstrašujúceho účelu týchto žalôb o zdržanie sa konania, ako aj z ich nezávislosti od akéhokoľvek konkrétneho individuálneho sporu vyplýva, že možnosť podať takéto žaloby musí existovať aj vtedy, ak zmluvné podmienky, o ktorých zákaz sa žiada, neboli použité v konkrétnych zmluvách. Súdny dvor preto zdôraznil, že individuálne a hromadné žaloby majú rozdielne ciele a právne účinky. Ich priebeh musí teda spĺňať len procesné požiadavky týkajúce sa predovšetkým riadneho výkonu spravodlivosti a potreby vyhnúť sa protichodným súdnym rozhodnutiam, nevedie však k oslabeniu ochrany spotrebiteľov (body 21, 29 a 30).

V prípade neexistencie zosúladenia procesných pravidiel upravujúcich vzťahy medzi hromadnými a individuálnymi žalobami prináleží každému členskému štátu, aby na základe zásady procesnej autonómie a pri dodržaní zásad ekvivalencie a efektivity také pravidlá zaviedol. V prejednávanej veci Súdny dvor uviedol, že španielske procesné ustanovenie, podľa ktorého je vnútroštátny súd povinný automaticky prerušiť konanie o individuálnej žalobe spotrebiteľa smerujúcej k vyhláseniu zmluvnej podmienky za nekalú až do vydania konečného rozsudku v prebiehajúcim konaní o hromadnej žalobe, nevyvoláva pochybnosti o dodržaní zásady ekvivalencie. To však neplatí v prípade zásady efektivity, keďže toto procesné ustanovenie môže zabrániť spotrebiteľovi individuálne sa dovolávať práv priznaných touto smernicou. Súdny dvor konštatoval, že spotrebiteľ je totiž nevyhnutne viazaný výsledkom konania o hromadnej žalobe, aj keď sa rozhodol nezúčastniť sa na ňom, a je závislý od lehoty na prijatie súdneho rozhodnutia týkajúceho sa hromadnej žaloby (body 32, 33, 36 a 39).

Okrem toho, ak sa spotrebiteľ chce zúčastniť na hromadnej žalobe, podlieha obmedzeniam spojeným s určením súdnej príslušnosti a so žalobnými návrhmi, ktoré sa môžu predložiť. Okrem toho spotrebiteľ stráca aj ďalšie práva, ktoré by mu boli priznané v rámci individuálnej žaloby, napríklad zohľadnenie všetkých okolností jeho prípadu a možnosť vzdať sa neuplatnenia nekalej podmienky. Na druhej strane uplatnenie uvedeného procesného pravidla bráni vnútroštátnemu súdu posúdiť relevantnosť prerušenia konania o individuálnej žalobe až do vyhlásenia konečného rozsudku v konaní o kolektívnej žalobe. V tomto kontexte Súdny dvor

dospel k záveru, že takýto nedostatok efektivity nemôže byť odôvodnený potrebou zabrániť riziku protichodných súdnych rozhodnutí, keďže rozdiel v povahe výkonu súdneho preskúmania vykonávaného v rámci hromadnej žaloby a súdneho preskúmania vykonávaného v rámci individuálnej žaloby by v zásade mal zabrániť takémuto riziku. Takýto nedostatok efektivity nemožno odôvodniť ani potrebou predísť prílišnému zaťaženiu súdov, keďže účinný výkon práv, ktoré spotrebiteľom vyplývajú zo smernice 93/13, nemožno spochybníť úvahami o organizácii súdnictva v členskom štáte (body 37, 38 a 40 až 42).

2. Záruka práva na účinný prostriedok nápravy

Rozsudok zo 17. júla 2014, *Sánchez Morcillo a Abril García* (C-169/14, [EU:C:2014:2099](#))

Zmluva o hypotekárnom úvere – Nekalé podmienky – Konanie o výkone záložného práva – Právo podať žalobu

V roku 2013 žalobcovia podpísali s bankovou inštitúciou Banco Bilbao notársku zápisnicu o úvere so záložným právom na svoj byt. Z dôvodu, že dlžníci boli v omeškaní s plnením svojej povinnosti platiť mesačné splátky, Banco Bilbao požiadala o vrátenie celého úveru spolu s riadnymi úrokmi a úrokmi z omeškania a o dražbu nehnuteľnosti zaťaženú záložným právom.

Po začatí konania o výkone záložného práva dlžníci podali proti tomuto konaniu námietku, ktorá bola v prvostupňovom konaní zamietnutá. Proti tomuto rozhodnutiu podali odvolanie na Audiencia Provincial de Castellón (Provinčný súd Castellón, Španielsko, ďalej len „vnútroštátny súd“).

Podľa španielskej právnej úpravy občianskeho práva veriteľ môže podať odvolanie proti rozhodnutiu, ktorým sa vyhovel námietke podanej dlžníkom a ukončuje sa konanie o výkone záložného práva. Uvedená právna úprava naproti tomu neumožňuje dlžníkovi, ktorého námietka bola zamietnutá, podať odvolanie proti rozsudku, ktorým sa nariaďuje pokračovanie v exekučnom konaní. Okrem toho súd rozhodujúci vo veci samej nemôže prerušiť konanie o výkone záložného práva, ale môže nanajvýš priznať peňažnú náhradu ujmy spôsobenej spotrebiteľovi.

V prejednávanej veci mal vnútroštátny súd pochybnosti o zlučiteľnosti tejto španielskej právnej úpravy s cieľom ochrany spotrebiteľov, ktorý sleduje smernica 93/13, ako aj s právom na účinný prostriedok nápravy, ako je zakotvené v článku 47 Charty. Tento súd objasnil, že sprístupnenie odvolania pre dlžníkov by mohlo byť o to dôležitejšie, že určité podmienky zmluvy o úvere, o akú ide vo veci samej, by bolo možné považovať za „nekalé“ v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13.

Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol, že článok 7 ods. 1 smernice 93/13 v spojení s článkom 47 Charty bráni systému výkonu rozhodnutí, ktorý stanovuje, že konanie o výkone záložného práva nemôže byť prerušené súdom rozhodujúcim v merite veci, ktorý vo svojom konečnom rozhodnutí môže priznať nanajvýš peňažné odškodnenie ujmy spôsobenej spotrebiteľovi. Súdny dvor spresnil, že nezlučiteľnosť spočíva v tom, že spotrebiteľ v postavení povinného dlžníka nemôže podať odvolanie proti rozhodnutiu, ktorým sa zamietajú jeho námietka

proti tejto exekúcii, zatiaľ čo predajca alebo dodávateľ v postavení oprávneného veriteľa môže podať tento opravný prostriedok proti rozhodnutiu, ktorým sa zastavuje konanie alebo sa nekalá podmienka vyhlasuje za neuplatniteľnú (bod 51 a výrok).

Súdny dvor v prvom rade poznamenal, že španielska právna úprava občianskeho práva obmedzuje možnosť podať odvolanie proti rozhodnutiu o súlade zmluvnej podmienky s právom, čím zavádza rozdielne zaobchádzanie s predajcom alebo dodávateľom a so spotrebiteľom ako účastníkmi konania. Predajca alebo dodávateľ má totiž k dispozícii opravný prostriedok proti rozhodnutiu, ktoré ide proti jeho záujmom, zatiaľ čo v prípade zamietnutia námietky spotrebiteľ túto možnosť nemá (bod 30).

Súdny dvor uviedol, že v prípade neexistencie harmonizácie vnútroštátnych mechanizmov núteného výkonu patria spôsoby podávania odvolaní proti rozhodnutiu o súlade zmluvnej podmienky s právom, ktoré sú prípustné v rámci konania o výkone záložného práva, do vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov na základe zásady ich procesnej autonómie pod podmienkou dodržania zásad ekvivalencie a efektivity (bod 31).

Súdny dvor sa ďalej domnieval, že podľa práva Únie sa zásada účinnej súdnej ochrany týka len práva na prístup k súdu. Preto skutočnosť, že spotrebiteľ má ako povinný dlžník v rámci konania o výkone záložného práva možnosť podať návrh, ktorým uplatňuje svoje práva podľa smernice 93/13, iba na jeden stupeň súdu, nemôže byť sama osebe v rozpore s právom Únie (bod 36).

Súdny dvor však poznamenal, že španielsky systém vystavuje spotrebiteľa, ba dokonca aj jeho rodinu, riziku straty bývania v dôsledku núteného predaja, zatiaľ čo exekučný súd sa bude nanajvýš venovať rýchlemu preskúmaniu platnosti zmluvných podmienok, na ktorých predajca alebo dodávateľ zakladá svoj návrh. Ochrana, ktorú by spotrebiteľ ako povinný dlžník mohol prípadne vyvodiť z oddeleného súdneho preskúmania, ktoré sa uskutočňuje v meritórnom konaní prebiehajúcim popri exekučnom konaní, nemôže toto riziko zmierniť, keďže tento spotrebiteľ nedosiahne náhradu škody vo forme navrátenia situácie, ktorá existovala pred výkonom záložného práva, ale prinajlepšom finančnú náhradu škody. Táto čisto finančná náhrada škody, ktorá sa prípadne prizná spotrebiteľovi, mu však poskytne iba neúplnú a nedostatočnú ochranu, a preto nepredstavuje ani primeraný, ani účinný prostriedok v zmysle článku 7 ods. 1 smernice 93/13 na zabránenie tomu, aby sa naďalej používala zmluvná podmienka považovaná za nekalú (bod 43).

Súdny dvor ďalej spresnil, že priebeh konania o námietkach proti exekúcii, ako je upravené v španielskej právnej úprave, stavia spotrebiteľa v postavení povinného dlžníka do nevýhodnejšej situácie v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom v postavení oprávneného veriteľa, pokiaľ ide o súdnu ochranu práv, ktorých sa môže dovolávať na základe smernice 93/13 proti používaniu nekalých podmienok. Táto situácia ohrozuje dosiahnutie cieľa, ktorý sleduje táto smernica, keďže nerovnováha procesných prostriedkov, ktoré majú k dispozícii zmluvné strany, iba zvýrazňuje nerovnováhu, ktorá existuje medzi zmluvnými stranami (body 45 a 46).

Rozsudok z 1. októbra 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, [EU:C:2015:637](#))

Zmluva o hypotekárnom úvere – Ukončenie používania nekalých podmienok – Primerané a účinné prostriedky – Uznanie dlhu – Notárska zápisnica – Pripojenie doložky vykonateľnosti notárom – Exekučný titul – Povinnosti notára – Preskúvanie nekalých podmienok ex offio – Súdne preskúvanie – Zásady ekvivalencie a efektivity

Spor vo veci samej sa týkal návrhu na zrušenie odmietnutia notára odstrániť doložku vykonateľnosti pripojenú k notárskej zápisnici o uznaní dlhu, ktorú podpísal maďarský spotrebiteľ na základe zmluvy o úvere a zmluvy o zriadení hypotekárneho záložného práva uzavretej s bankou.

Súdny dvor uviedol, že smernica 93/13 nestanovuje, či je potrebné rozšíriť na notára oprávnenie vykonávať právomoci, ktoré patria priamo do oblasti súdnej moci, v prípade, keď vnútroštátna právna úprava priznáva notárovi právomoc opatriť notársku zápisnicu týkajúcu sa zmluvy doložkou vykonateľnosti a následne túto doložku zrušiť. V prípade neexistencie harmonizácie vnútroštátnych mechanizmov núteného výkonu a úlohy určenej notárom v rámci tohto núteného výkonu v práve Únie však právnomu poriadku každého členského štátu prináleží, aby na základe zásady procesnej autonómie také pravidlá zaviedol, avšak pod podmienkou dodržania zásady ekvivalencie a efektivity. S ohľadom na zásadu efektivity Súdny dvor rozhodol, že smernica 93/13 v sporoch, v ktorých proti sebe stoja predajca alebo dodávateľ a spotrebiteľ, ukladá vnútroštátnemu súdu, ktorý o týchto sporoch rozhoduje, povinnosť konať aktívne a nezávisle od samotných zmluvných strán. Dodržiavanie zásady efektivity však nemôže v plnej miere nahradiť úplnú nečinnosť dotknutého spotrebiteľa (body 48, 49 a 62).

V dôsledku toho skutočnosť, že spotrebiteľ sa môže dovoľávať ochrany stanovenej smernicou 93/13, až keď začne konanie pred súdom najmä proti notárskej zápisnici, sa nemôže sama osebe považovať za odporujúcu zásade efektivity. Účinná súdna ochrana zaručená touto smernicou totiž vychádza z predpokladu, že na vnútroštátne súdy sa najprv obráti jedna zo zmluvných strán (bod 63).

Rozsudok z 21. decembra 2016, Biuro podróży „Partner“ (C-119/15, [EU:C:2016:987](#))

Účinnok erga omnes nekalých podmienok, ktoré sa nachádzajú na verejnom zozname – Peňažná sankcia uložená predajcovi alebo dodávateľovi, ktorý použil podmienku považovanú za zhodnú s podmienkou nachádzajúcou sa v uvedenom zozname – Predajca alebo dodávateľ, ktorý nebol účastníkom konania, v ktorom sa konštatovala nekalá povaha podmienky

Vedúci poľského Úradu na ochranu hospodárskej súťaže a spotrebiteľov v rozhodnutí z 22. novembra 2011 konštatoval, že Biuro Partner, poľská spoločnosť vykonávajúca činnosť v oblasti turistických služieb, používa podmienky považované za zhodné s podmienkami, ktoré už boli vyhlásené za protiprávne v konaniach týkajúcich sa iných predajcov alebo dodávateľov a zapísané do verejného zoznamu protiprávných všeobecných obchodných podmienok. Podľa vedúceho tohto úradu tieto podmienky používané spoločnosťou Biuro Partner porušovali kolektívne záujmy spotrebiteľov a odôvodňovali uloženie pokuty vo výške 27 127 poľských zlotých (PLN) (okolo 6 400 eur).

HK Zakład Usługowo Handlowy „Partner“ sp. z o.o., ktorej právnym nástupcom sa stala Biuro Partner, napadol zhodnosť podmienok používaných touto spoločnosťou a podmienok zapísaných v uvedenom zozname.

Rozsudkom z 19. novembra 2013 Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Okresný súd Varšava – Súd na ochranu hospodárskej súťaže a spotrebiteľov, Poľsko) žalobu spoločnosti Biuro Partner proti uvedenému rozhodnutiu vedúceho Úradu na ochranu hospodárskej súťaže a spotrebiteľov zamietol a rozhodol, že v súlade s týmto rozhodnutím boli porovnávané podmienky zhodné.

Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava, Poľsko), ktorý rozhodoval o odvolaní, vyjadril pochybnosti, pokiaľ ide o výklad smernice 93/13 a smernice 2009/22 o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov⁴⁸.

Vnútroštátny súd sa preto Súdneho dvora pýtal, či sa článok 6 ods. 1 a článok 7 smernice 93/13 v spojení s článkami 1 a 2 smernice 2009/22 majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby uplatnenie takých všeobecných obchodných podmienok, ktoré sa obsahovo zhodujú s podmienkami, ktoré boli právoplatným súdnym rozhodnutím vyhlásené za protiprávne a boli zapísané do vnútroštátneho zoznamu takýchto podmienok, sa vo vzťahu k predajcovi alebo dodávateľovi, ktorý sa nezúčastnil konania ukončeného zápisom takýchto podmienok do uvedeného zoznamu, považovalo za protiprávne konanie, ktoré môže byť potrestané uložením peňažnej pokuty.

Súdny dvor vo svojom rozsudku rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 smernice 93/13 v spojení s článkami 1 a 2 smernice 2009/22, ako aj s prihliadnutím na článok 47 Charty sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia tomu, aby sa uplatnenie všeobecných obchodných podmienok vo vzťahu k predajcovi alebo dodávateľovi, ktorý sa nezúčastnil konania ukončeného zápisom týchto podmienok do uvedeného zoznamu, považovalo za protiprávne konanie.

Zavedenie zoznamu, akým je zoznam vo veci samej, je v súlade s právom Únie. V tejto súvislosti z ustanovení smernice 93/13 a najmä článku 8 tejto smernice vyplýva, že členské štáty môžu zaviesť zoznamy zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekalé. Podľa článku 8a tejto smernice, zmenenej smernicou 2011/83⁴⁹, sú členské štáty povinné informovať Komisiu o zavedení takýchto zoznamov. Z týchto ustanovení vyplýva, že tieto zoznamy alebo registre, zavedené vnútroštátnymi orgánmi, sú v zásade odpoveďou na záujem ochrany spotrebiteľov v rámci smernice 93/13. Uvedený zoznam sa však musí viesť transparentným spôsobom v záujme nielen spotrebiteľov, ale aj predajcov alebo dodávateľov. Táto požiadavka najmä znamená, že tento zoznam musí mať jasnú štruktúru, nezávisle od počtu podmienok, ktoré obsahuje. Okrem toho podmienky nachádzajúce sa na dotknutom zozname musia zodpovedať kritériu aktuálnosti, čo znamená, že tento zoznam treba precízne aktualizovať a že v súlade so zásadou právnej istoty sa musia podmienky, ktoré sa v ňom už nemajú nachádzať, z neho bezodkladne odstrániť (body 36, 38 a 39).

⁴⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/22/ES z 23. apríla 2009 o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov (Ú. v. EÚ L 110, 2009, s. 30).

⁴⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES (Ú. v. EÚ L 304, 2011, s. 64).

Navyše predajca alebo dodávateľ, ktorému je uložená pokuta z dôvodu použitia podmienky vyhlásenej za zhodnú s podmienkou nachádzajúcou sa v zozname, musí na základe uplatnenia zásady účinnej súdnej ochrany najmä disponovať možnosťou podať voči tejto sankcii opravný prostriedok. Toto právo na podanie opravného prostriedku sa týka nielen posúdenia konania považovaného za protiprávne, ako aj výšky pokuty uloženej príslušným vnútroštátnym orgánom. V tomto kontexte sa posúdenie príslušného súdu neobmedzuje iba na formálne porovnanie posudzovaných podmienok s podmienkami nachádzajúcimi sa na zozname. Naopak, toto preskúmanie sa skladá z posúdenia obsahu sporných podmienok s cieľom určiť, či vzhľadom na všetky relevantné okolnosti každého prípadu sú tieto podmienky vecne zhodné, pokiaľ ide najmä o účinky, ktoré vytvárajú, s podmienkami zapísanými na tomto zozname (body 40 a 42).

Rozsudok z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Société Générale (C-698/18 a C-699/18, EU:C:2020:537)

Zmluva o osobnom úvere splnen  v plnom rozsahu – Konstatovanie nekalej povahy zmluvných podmienok –  aloba o vrátenie s m zaplatených bezdôvodne na základe nekalej podmienky – Podmienky podania žaloby – Začiatok plynutia preml caej lehoty – Objektívny okamih, v ktorom sa spotrebiteľ dozvedel o existencii nekalej podmienky

Dvaja dl zn ci uzatvorili zmluvy o úvere, ktorých predmetom bolo poskytnutie osobných úverov, so spoločnosťami Raiffeisen Bank, resp. BRD Groupe Société Générale. Po splaten  týchto úverov v celom rozsahu ka d y z dl zn kov podal na Judec toria T rgu Mure  (S d prveho stupňa T rgu Mure , Rumunsko)  alobu, ktorou sa domáhal určenia nekalej povahy niektorých podmienok týchto zmlúv upravujúcich platbu mesačných poplatkov za spracovanie a správu, ako aj možnosť banky zmeniť výšku úrokov.

Raiffeisen Bank a BRD Groupe Société Générale uviedli, že v čase podania žaloby už obaja dl zn ci nemali postavenie spotrebiteľov, keďže zmluvy o úvere zanikli z dôvodu ich  plneho vykonania, ani právo podať žalobu na súd.

Judec toria T rgu Mure  sa domnieval, že  pln  vykonanie zmluvy nebráni overeniu nekalej povahy jej podmienok, a rozhodol, že tieto podmienky sú nekal . Tento súd teda nariadil obom bankovým inštitúciám vrátiť sumy zaplaten  oboma dl zn kmi na základe týchto zmluvných podmienok, spolu so zákonnými úrokmi. Raiffeisen Bank a BRD Groupe Société Générale podali proti tomuto rozhodnutiu odvolanie.

V tomto kontexte Tribunalul Specializat Mure  ( pecializovan  súd Mure , Rumunsko) položil Súdnemu dvoru otázku, či sa smernica 93/13 uplatňuje aj po úplnom vykonan  zmluvy a prípadne či žaloba o vrátenie s m prijatých na základe zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za nekal , môže podliehať trojročnej preml caej lehote, ktorá plynie od okamihu, keď zmluva zanikla.

Súdny dvor vo svojom rozsudku najprv pripomenul, že povinnosť vnútroštátneho súdu neuplatniť nekal  zmluvn  podmienku, ktor  ukladá zaplataenie s m, ktoré sa preukážu ako neoprávnen , m  za následok vrátenie týchto s m (bod 54).

Súdny dvor však poznamenal, že v prípade neexistencie právnej úpravy Únie prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby upravil procesné podmienky žalôb s cieľom zabezpečiť ochranu práv občanov Únie. Tieto procesné podmienky však nemôžu byť menej výhodné ako procesné podmienky týkajúce sa podobných vnútroštátnych opravných prostriedkov (zásada ekvivalencie) a nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie (zásada efektivity) (bod 57).

Pokiaľ ide o zásadu efektivity, Súdny dvor pripomenul, že systém ochrany zavedený smernicou 93/13 vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení. Hoci sa v tejto súvislosti trojročná premlčacia lehota v zásade javí ako vecne dostatočná na to, aby spotrebiteľovi umožnila pripraviť a podať účinný opravný prostriedok, keďže začína plynúť odo dňa úplného splnenia zmluvy, predsa len existuje riziko, že uplynie ešte predtým, ako sa spotrebiteľ mohol dozvedieť o nekalej povahe podmienky obsiahnutej v tejto zmluve. Táto lehota teda nemôže spotrebiteľovi zabezpečiť účinnú ochranu (body 64, 66 a 67).

Za týchto podmienok obmedzenie ochrany priznanej spotrebiteľovi iba na dobu trvania plnenia predmetnej zmluvy nie je zlučiteľné so systémom ochrany zavedeným touto smernicou. Zásada efektivity teda bráni tomu, aby žaloba o vrátenie podliehala trojročnej premlčacej lehote, ktorá začína plynúť odo dňa skončenia predmetnej zmluvy, bez ohľadu na to, či spotrebiteľ vedel alebo mohol k tomuto dátumu vedieť o nekalej povahe podmienky tejto zmluvy (body 73 a 75).

Pokiaľ ide o zásadu ekvivalencie, Súdny dvor pripomenul, že jej dodržiavanie vyžaduje, aby sa predmetné vnútroštátne pravidlo uplatňovalo nezávisle od toho, či žaloby, ktoré majú podobný predmet a dôvody, sú založené na porušení práva Únie alebo na porušení vnútroštátneho práva. V tejto súvislosti táto zásada bráni výkladu vnútroštátnej právnej úpravy v tom zmysle, že premlčacia lehota na podanie žaloby o vrátenie súm zaplatených na základe nekalej podmienky začína plynúť odo dňa úplného splnenia zmluvy, zatiaľ čo v prípade podobnej žaloby podľa vnútroštátneho práva začína táto lehota plynúť odo dňa konštatovania právneho dôvodu žaloby súdom (body 76, 77 a 82).

3. Osobitné procesné pravidlá

Rozsudok z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová (C-377/14, [EU:C:2016:283](#))

Vnútroštátna procesná úprava insolvenčného konania – Dlhy zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere – Účinná súdna ochrana

Spor vo veci samej sa týkal českej právnej úpravy, ktorá vnútroštátnym súdom nepriznáva právomoc preskúmať *ex offio* dodržiavanie pravidiel práva Únie v oblasti ochrany spotrebiteľov zo strany predajcov alebo dodávateľov, najmä pokiaľ ide o zmluvné podmienky obsiahnuté v zmluve o spotrebiteľskom úvere.

Súdny dvor sa domnieval, že článok 7 ods. 1 smernice 93/13 bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá jednak neumožňuje takéto preskúmanie v prípade uvedených zmlúv aj napriek

tomu, že súd má na tento účel k dispozícii potrebné informácie o právnych a skutkových okolnostiach, a jednak umožňuje uvedenému súdu preskúmať len niektoré pohľadávky, a to len na základe obmedzeného počtu dôvodov (bod 1 výroku).

Rozsudok z 31. mája 2018, Sziber (C-483/16, [EU:C:2018:367](#))⁵⁰

Zmluvy o úvere vyjadrené v cudzej mene – Vnútroštátne právne predpisy stanovujúce osobitné procesné požiadavky na spochybnenie nekalej povahy – Zásada ekvivalencie – Právo na účinnú súdnu ochranu

V spore vo veci samej proti sebe stáli jednotlivec a maďarská banka vo veci návrhu na určenie nekalej povahy určitých podmienok vložených do zmluvy o úvere uzavretej na účely nadobudnutia nehnuteľnosti, v ktorej bola suma úveru poskytnutá a splácaná v maďarských forintoch (HUF), ale ktorá bola zaznamenaná vo švajčiarskych frankoch (CHF) na základe výmenného kurzu platného v deň platby.

Vnútroštátna právna úprava stanovovala dodatočné požiadavky v neprospech strany sporu (žalobcu alebo žalovaného), ktorá v období od 1. mája 2004 do 26. júla 2014 uzavrela v postavení spotrebiteľa zmluvu o úvere obsahujúcu nekalú zmluvnú podmienku týkajúcu sa rozdielu výmenných kurzov, lebo podľa týchto dodatočných požiadaviek bolo možné pred súdmi účinne uplatňovať nároky vyplývajúce z neplatnosti uvedených zmlúv uzavretých so spotrebiteľmi len vtedy, ak bolo predložené podanie v občianskom konaní, ktoré na to, aby súd mohol konať vo veci samej, muselo mať povinne určitý obsah (bod 27).

Súdny dvor najskôr pripomenul, že právo Únie v zásade neharmonizuje konania uplatniteľné na skúmanie údajne nekalej povahy zmluvnej podmienky. Tieto konania teda patria do vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov, avšak pod podmienkou, že nesmú byť menej priaznivé než pravidlá, ktoré upravujú obdobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie) a že stanovujú účinnú súdnu ochranu, ako vyplýva z článku 47 Charty (zásada efektivity) (bod 35).

V prvom rade v rámci preskúmania súladu so zásadou ekvivalencie Súdny dvor pripomenul, že stanovenie dodatočných procesných požiadaviek spotrebiteľovi, ktorý svoje práva vyvodzuje z práva Únie, samo osebe neznamená, že uvedené procesné ustanovenia sú pre neho menej priaznivé. Treba totiž skúmať situáciu s prihliadnutím na postavenie dotknutých procesných ustanovení v celom konaní, priebeh tohto konania a osobitosti týchto ustanovení na vnútroštátnych súdoch (bod 43). Procesné požiadavky, o ktoré išlo vo veci samej, sa z hľadiska ich miesta v systéme zavedenom maďarským zákonodarcom s cieľom vyriešiť v primeranej lehote veľký počet sporov súvisiacich so zmluvami o úvere vyjadrenými v cudzej mene, ktoré obsahujú nekalé podmienky, v zásade nemohli považovať za menej priaznivé ako procesné požiadavky týkajúce sa podobných žalôb, ktoré sa nevzťahujú na práva vyplývajúce z práva Únie. S výhradou overení, ktoré musí vykonať vnútroštátny súd, preto nebolo možné takéto požiadavky považovať za nezlučiteľné so zásadou ekvivalencie (bod 48).

⁵⁰ Tento rozsudok je tiež uvedený v rubrike I.1. „Pôsobnosť *ratione loci*: uplatňovanie smernice 93/13 v prípade neexistencie cezhraničného prvku“.

Pokiaľ ide v druhom rade o zásadu účinnej súdnej ochrany, Súdny dvor uviedol, že povinnosť členských štátov stanoviť procesné podmienky umožňujúce zabezpečiť dodržanie práv, ktoré jednotlivci vyvodzujú zo smernice 93/13 proti používaniu nekalých podmienok, je súčasťou požiadavky účinnej súdnej ochrany zakotvenej aj v článku 47 Charty. Táto ochrana musí platiť tak pri zriadení súdov príslušných na rozhodovanie o žalobách založených na práve Únie, ako aj pokiaľ ide o vymedzenie procesných podmienok upravujúcich také žaloby (bod 49). Ochrana spotrebiteľa však nie je absolútna. Skutočnosť, že konkrétne konanie zahŕňa určité procesné požiadavky, ktoré spotrebiteľ musí dodržiavať, aby mohol uplatniť svoje práva, teda neznamena, že mu bolo odňaté právo na účinnú súdnu ochranu. Hoci totiž smernica 93/13 v sporoch, v ktorých proti sebe stoja predajca alebo dodávateľ a spotrebiteľ, ukladá vnútroštátnemu súdu, ktorý o týchto sporoch rozhoduje, povinnosť konať aktívne a nezávisle od samotných zmluvných strán, dodržiavanie zásady účinnej súdnej ochrany nemôže v zásade brániť tomu, aby tento súd vyzval spotrebiteľa na predloženie určitých dôkazov na podporu svojich tvrdení (bod 50).

Súdny dvor uviedol, že aj keď je pravda, že procesné pravidlá, o ktoré ide vo veci samej, vyžadujú od spotrebiteľa dodatočné úsilie, nič to nemení na tom, že tieto pravidlá tým, že majú za cieľ odbremeniť súdny systém, reagujú z dôvodu počtu predmetných sporov na výnimočnú situáciu a sledujú všeobecný záujem riadneho výkonu spravodlivosti. Uvedené pravidlá môžu mať ako také prednosť pred konkrétnymi záujmami, pokiaľ nejdú nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie ich cieľa (bod 51). V prejednávanej veci sa vzhľadom na cieľ spočívajúci v odbremenení súdneho systému nezdá, že by pravidlá – ktoré spotrebiteľovi ukladajú povinnosť predložiť vyčíslený návrh, ktorý zahŕňa aspoň čiastočné vyčíslenie už vypracované dotknutou finančnou inštitúciou a povinnosť uviesť právne dôsledky, ktoré navrhuje vnútroštátnemu súdu uplatniť v prípade neplatnosti predmetnej zmluvy o úvere alebo niektorých podmienok, ktoré sú v nich obsiahnuté – boli tak zložité a obsahovali by tak prísne požiadavky, že by tieto pravidlá neprimerane ovplyvňovali právo spotrebiteľa na účinnú súdnu ochranu, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu (bod 52).

Súdny dvor preto rozhodol, že článok 7 smernice 93/13 v zásade nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje osobitné procesné požiadavky pre žaloby podané spotrebiteľmi, ktorí uzavreli zmluvy o úvere vyjadrené v cudzej mene obsahujúce podmienku o rozdielne výmenných kurzov a/alebo podmienku stanovujúcu možnosť jednostrannej zmeny, za predpokladu, že určenie nekalej povahy podmienok obsiahnutých v takejto zmluve umožní navrátenie právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal, ak by takéto nekalé podmienky neexistovali (bod 1 výroku).

Rozsudok z 13. septembra 2018, Profi Credit Polska (C-176/17, [EU:C:2018:711](#))

Konanie o vydanie platobného rozkazu na základe vlastnej zmenky na zabezpečenie záväzkov zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere

V roku 2015 spoločnosť Profi Credit Polska poskytla dlžníkovi spotrebiteľský úver. Splatenie úveru bolo na základe podmienky tejto vzorovej zmluvy zabezpečené vlastnou zmenkou podpísanou dlžníkom, pričom jej suma nebola uvedená.

V nadväznosti na skutočnosť, že dlžník nezaplatil, ho Profi Credit Polska informovala, že vlastná zmenka bola vyplnená do výšky zvyšných súm dlžných na základe uvedeného úveru. Okrem toho

táto spoločnosť podala na Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich I Wydział Cywilny (Okresný súd Siemianowice Śląskie, Poľsko, ďalej len „vnútroštátny súd“) návrh na vydanie platobného rozkazu voči dlžníkovi na základe tejto zmenky.

Podľa poľských procesných predpisov konanie o vydanie platobného rozkazu prebieha v dvoch fázach. V prvej fáze sa posúdenie platnosti vlastnej zmenky, ak ho možno vykonať súdom *ex offico*, obmedzuje na preskúmanie jej formálnej správnosti. V druhej fáze ak dlžník označený v zmenke podal proti platobnému rozkazu odpor, tento dlžník môže spochybniť nielen záväzok vyplývajúci zo zmenky, ale aj existenciu základného vzťahu, teda zmluvu o spotrebiteľskom úvere.

V prejednávanej veci sa však vnútroštátny súd pýtal, či je poľské konanie o vydanie platobného rozkazu na základe vlastnej zmenky v súlade so smernicou 93/13. Poukázal totiž na to, že v praxi sa k návrhu na vydanie platobného rozkazu prikladá len riadne vyplnená vlastná zmenka a nie zmluva o spotrebiteľskom úvere. Na účely vydania platobného rozkazu je teda postačujúce overiť, či bola vlastná zmenka vystavená v súlade s poľskou právnou úpravou o zmenkách. V dôsledku toho sa preskúmanie vnútroštátnym súdom obmedzuje len na obsah a súd ho nemôže rozšíriť na zmluvu o spotrebiteľskom úvere, aj keby mal o nej vedomosť. Na účely zistenia prípadnej nekalej povahy niektorých podmienok tejto zmluvy preto prináleží spotrebiteľovi podať odpor proti platobnému rozkazu.

Súdny dvor, na ktorý bol podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania, rozhodol, že článok 7 ods. 1 smernice 93/13 bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje vydať platobný rozkaz na základe vlastnej zmenky, ktorá má náležitú formu a zabezpečuje sa ňou pohľadávka zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, pokiaľ súd, ktorý rozhoduje o návrhu na vydanie platobného rozkazu, nemá právomoc preskúmať prípadnú nekalú povahu podmienok tejto zmluvy. Súdny dvor totiž spresnil, že táto nezlučiteľnosť pretrváva, pokiaľ podmienky uplatnenia práva podať odpor proti takému rozkazu neumožňujú zabezpečiť dodržiavanie práv, ktoré spotrebiteľovi priznáva táto smernica (výrok).

Súdny dvor poznamenal, že povinnosť vnútroštátneho súdu posúdiť *ex offico* nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13, pod podmienkou, že má k dispozícii potrebné právne a skutkové okolnosti, platí aj pre konanie o platobnom rozkaze. Súdny dvor v tejto súvislosti uviedol, že účinnú ochranu práv vyplývajúcich z tejto smernice pre spotrebiteľa možno zaručiť iba pod podmienkou, že vnútroštátny procesný systém umožňuje v rámci konania o vydanie platobného rozkazu alebo v rámci konania o výkon tohto rozkazu *ex offico* preskúmanie potenciálnej nekalej povahy podmienok v predmetnej zmluve. V prejednávanej veci Súdny dvor dospel k záveru, že v rozsahu, v akom sa preskúmanie vnútroštátnym súdom obmedzuje na vlastnú zmenku a nemôže sa týkať zmluvy o spotrebiteľskom úvere, vnútroštátny súd nemôže vykonať preskúmanie prípadne nekalej povahy podmienky tejto zmluvy, keďže na tento účel nemá k dispozícii všetky informácie o skutkových a právnych okolnostiach (body 42 až 47).

Okrem toho Súdny dvor pripomenul, že vzhľadom na neexistenciu harmonizácie konaní uplatniteľných na preskúmanie údajne nekalej povahy zmluvnej podmienky v práve Únie tieto konania patria na základe zásady procesnej autonómie do právneho poriadku členských štátov, a to pod podmienkou dodržania zásady ekvivalencie a práva na účinný prostriedok nápravy. Súdny dvor teda na jednej strane uviedol, že nemá k dispozícii žiadne poznatky, ktoré by mohli vzbudzovať pochybnosti v súvislosti so súladom poľskej právnej úpravy týkajúcej sa konania

o platobnom rozkaze na základe vlastnej zmenky s touto zásadou. Na druhej strane, pokiaľ ide o právo na účinný prostriedok nápravy, Súdny dvor zdôraznil, že vnútroštátny súd musí určiť, či podmienky konania o odpore stanovené vnútroštátnym právom nemajú za následok nezanedbateľné riziko, že spotrebiteľia nepodajú požadovaný odpor. Na to, aby bolo spotrebiteľom zaručené právo na účinný prostriedok nápravy, musia mať teda možnosť podať žalobu alebo odpor v rámci primeraných procesných podmienok tak, aby výkon práv, ktoré im vyplývajú zo smernice 93/13, nebol oslabený najmä z dôvodu lehôt alebo poplatkov, ktoré sa na ne vzťahujú (body 57, 58, 61 a 63).

V prejednávanej veci Súdny dvor zdôraznil, že aj keď poľský spotrebiteľ má právo napadnúť platobný rozkaz, výkon tohto práva podlieha osobitne reštriktívnym podmienkam. Súdny dvor presnejšie konštatoval, že tento spotrebiteľ má na podanie odporu lehotu dvoch týždňov a pri podaní odporu musí zaplatiť tri štvrtiny súdnych poplatkov. Vzhľadom na to, že uvedený spotrebiteľ musí v lehote dvoch týždňov od doručenia platobného rozkazu predložiť skutočnosti a dôkazy umožňujúce súdu vykonať posúdenie jeho odporu a je penalizovaný spôsobom, akým sa vypočítavajú súdne poplatky, preto Súdny dvor dospel k záveru, že existuje nezanedbateľné riziko, že uvedený spotrebiteľ nepodá požadovaný odpor (body 64 až 68 a 70).

ZOZNAM SPRACOVANÝCH ROZHODNUTÍ SÚDNEHO DVORA

(V CHRONOLOGICKOM PORADÍ)

<u>Rozsudok z 27. júna 2000, Océano Grupo Editorial (C-240/98 až C-244/98, EU:C:2000:346)</u>	s. 17 a 33
<u>Rozsudok z 22. novembra 2001, Cape a i. (spojené veci C-541/99 a C-542/99, EU:C:2001:625)</u>	s. 3
<u>Rozsudok z 21. novembra 2002, Cofidis (C-473/00, EU:C:2002:705)</u>	s. 36
<u>Rozsudok z 1. apríla 2004, Freiburger Kommunalbauten (C-237/02, EU:C:2004:209)</u>	s. 32
<u>Rozsudok z 26. októbra 2006, Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675)</u>	s. 42
<u>Rozsudok zo 4. júna 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350)</u>	s. 33
<u>Rozsudok zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615)</u>	s. 43
<u>Rozsudok z 3. júna 2010, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid (C-484/08, EU:C:2010:309)</u>	s. 15
<u>Rozsudok z 9. novembra 2010 (veľká komora), VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659)</u>	s. 24 a 34
<u>Rozsudok z 15. marca 2012, Pereničová a Perenič (C-453/10, EU:C:2012:144)</u>	s. 45
<u>Rozsudok z 26. apríla 2012, Invitel (C-472/10, EU:C:2012:242)</u>	s. 25 a 60
<u>Rozsudok zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349)</u>	s. 46
<u>Rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164)</u>	s. 22 a 42
<u>Rozsudok z 21. marca 2013, RWE Vertrieb (C-92/11, EU:C:2013:180)</u>	s. 7 a 26
<u>Rozsudok zo 16. januára 2014, Constructora Principado (C-226/12, EU:C:2014:10)</u>	s. 22
<u>Rozsudok z 27. februára 2014, Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101)</u>	s. 61
<u>Rozsudok z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282)</u>	s. 11, 26 a 47

<u>Rozsudok zo 17. júla 2014, Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099)</u>	s. 64
<u>Rozsudok z 21. januára 2015, Unicaja Banco a Caixabank (C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13, EU:C:2015:21)</u>	s. 52
<u>Rozsudok z 1. októbra 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637)</u>	s. 66
<u>Rozsudok z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98)</u>	s. 37
<u>Rozsudok zo 14. apríla 2016, Sales Sinués (C-381/14 a C-385/14, EU:C:2016:252)</u>	s. 62
<u>Rozsudok z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová (C-377/14, EU:C:2016:283)</u>	s. 69
<u>Rozsudok z 21. decembra 2016, Biuro podróży „Partner“ (C-119/15, EU:C:2016:987)</u>	s. 66
<u>Rozsudok z 21. decembra 2016 (veľká komora), Gutiérrez Naranjo (C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980)</u>	s. 57
<u>Rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60)</u>	s. 37
<u>Rozsudok z 20. septembra 2017, Andriuc a i. (C-186/16, EU:C:2017:703)</u>	s. 12 a 27
<u>Rozsudok zo 17. mája 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen (C-147/16, EU:C:2018:320)</u>	s. 4 a 34
<u>Rozsudok z 31. mája 2018, Sziber (C-483/16, EU:C:2018:367)</u>	s. 3 a 70
<u>Rozsudok zo 7. augusta 2018, Banco Santander (C-96/16 a C-94/17, EU:C:2018:643)</u>	s. 18 a 54
<u>Rozsudok z 13. septembra 2018, Profi Credit Polska (C-176/17, EU:C:2018:711)</u>	s. 71
<u>Rozsudok z 20. septembra 2018, OTP Bank a OTP Faktoring (C-51/17, EU:C:2018:750)</u>	s. 8, 21 a 28
<u>Rozsudok z 21. marca 2019, Pouvin a Dijoux (C-590/17, EU:C:2019:232)</u>	s. 5
<u>Rozsudok z 26. marca 2019 (veľká komora), Abanca Corporación Bancaria (C-70/17 a C-179/17, EU:C:2019:250)</u>	s. 54
<u>Rozsudok z 3. októbra 2019, Kiss a CIB Bank (C-621/17, EU:C:2019:820)</u>	s. 29
<u>Rozsudok z 3. októbra 2019, Dziubak (C-260/18, EU:C:2019:819)</u>	s. 48

<u>Rozsudok zo 7. novembra 2019, Kanyeba a i. (spojené veci C-349/18 až C-351/18, EU:C:2019:936)</u>	s. 50 a 56
<u>Rozsudok z 3. marca 2020 (veľká komora), Gómez del Moral Guasch (C-125/18, EU:C:2020:138)</u>	s. 9 a 50
<u>Rozsudok z 11. marca 2020, Lintner (C-511/17, EU:C:2020:188)</u>	s. 35
<u>Rozsudok z 2. apríla 2020, Condominio di Milano, via Meda (C-329/19, EU:C:2020:263)</u>	s. 6
<u>Rozsudok z 9. júla 2020, Ibercaja Banco (C-452/18, EU:C:2020:536)</u>	s. 19, 21, 30 a 57
<u>Rozsudok z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Societé Générale (C-698/18 a C-699/18, EU:C:2020:537)</u>	s. 68
<u>Rozsudok z 9. júla 2020, Banca Transilvania (C-81/19, EU:C:2020:532)</u>	s. 10
<u>Rozsudok z 3. septembra 2020, Profi Credit Polska a i. (C-84/19, C-222/19 a C-252/19, EU:C:2020:631)</u>	s. 13 a 16
<u>Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), Ibercaja Banco (C-600/19, EU:C:2022:394)</u>	s. 39
<u>Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), SPV Project 1503 a i. (C-693/19 a C-831/19, EU:C:2022:395)</u>	s. 40
<u>Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), Impuls Leasing România (C-725/19, EU:C:2022:396)</u>	s. 41
<u>Rozsudok zo 17. mája 2022 (veľká komora), Unicaja Banco (C-869/19, EU:C:2022:397)</u>	s. 58
<u>Rozsudok z 12. januára 2023, D.V. (Odmena advokáta – Zásada hodinovej sadzby), (C-395/21, EU:C:2023:14)</u>	s. 14, 20, 30 a 51